Kollarits József és fiai

„YPSILANTIHOZ“

czimzett legelső

vászonruha gyári raktárban

váczi-utczában Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árakon s legnagyobb választékban

mindennemü kész fehérnemüek férfiak, hölgyek és gyermekek számára.

Férfi-ingek, rumburgi, hollandi vagy irlandi vászonból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr. 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.
Báli ingek férfiak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Himezettek 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft. egész 20 ftig.
Színes férfi-ingek, 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.
Férfi-angloxford-ingek darabja gallérral 3 ft. 75 4 ft. 75, 2 különgallérral 4 5 ft.
Férfi-ingek fehér madapolanból 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Férfi-gatyák vászonból, magyar, félmagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr. 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.
Férfi-kraglik, kézelők, nyakkötők, kapczák és mindennemü vászon- és **battiszt-zsebkendők.**
Női ingek vászonból egyszerüen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. himezettek 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., jobban himezettek 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legujabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft.
Női haló-corsettek 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ftig.
Női vall-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.
Női alsószoknyák és **nadrágkak** perkailból, chiffonból, schnürl és piquetbarchet-éjjeli és negligé-fökötők, kapczák czérnából, pamut, gyapot és mindennemü vászon- és battiszt-zsebkendők.
Fiu ingek vászonból, madapolanból és szinesek is a legjutányosabb árakon, ugyszintén gatyák és kapczák.
Leanyka-ingek kivarrva vagy egyszerüen, **corsettek, nadrágkák és kapczak.**
A legnagyobb választékban bélelt alsó-ingek és nadrágok urak és hölgyek számára, ugyszintén mindennemü téli szükségletek, legujabb flanell-ingek és shawlok.
Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s irlandi vászonból, darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ftig.
Creas-vászon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft. egész 25 forintig.
Törülközö-kendök tuczatját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr, 10 ft., 12 ft., egész 20 ftig. 1377 (3—4)
Asztalkendök tuczatját 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. egész 12 ftig.
Színes canefas ágynemüeknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ftig.
Asztalkendök és készletek damasztból 6, 12, 18 és 23 személy számára.
Függönyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., 15 ft. párja.
Asztal- és ágyteritők, kávé-abroszok és szervietek.
Menyasszonyi-hozomány-kiállitások 200 frttól 2000 forintig, kész fehérnemüekben és vászonárukban a legnagyobb választékban kaphatók. Kimeritő **árjegyzékeket** kivánatra bérmentesen megküldjük.
Levélbeli megkeresésekre még az nap, melyen megkapjuk, expediáljuk, és csomagolási dijt nem számitunk.

Pest, uri-utcza 4. sz. — Pest, uri-utcza 4. sz.

Kérem figyelembe venni.

A jelen időnyre alkalmazott

női divatkelmék, **selyem**, s minden ezen szakmába vágó árúk, **rendkivüli leszállitott áron kaphatók**

Pollák Zsigmond-nál

uri-utcza 4-dik szám, Pest.

Fekete ternok-ripszek, minden minőségben 80 krtól feljebb. **Kész felöltönyök** 5 frttól kezdve, ugyszintén elkészülhetnek legujabb női ruhák 12 óra alatt legjutányosabb áron. Minták kivánatra bérmentve küldetnek. 30 frton felüli megrendeléseknél 5% leszámittatik, **csomagolási dij nem számittatik.**

Pest, uri-utcza 4-dik szám.

Nyolczadik kiadás

(magyar nyelven ötödik).

A nemi élet

titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógymódjaival. 1389 (6—12)

Függelékkel a bujakori ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb óv-szeréről,

a férfi- és női ivarszervek boncztani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral többi utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő czim alatt:

Dr. Elber V. P.

Pesten, József-utcza 56-ik számu saját házában.

Uri-utcza — 1-sö szám.

Legujabb

NŐI-ruha-kelmék

hámulatos olcsón!

Hamburger Adolf

üzletében

Pest, uri-utcza 1. sz. párisi ház.

Minták küldetnek kivánatra mindenféle ingyen és bérmentve, megrendelések utánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Párisi — házban.

1329 (19—20)

Hely szüke miatt időnként megujitott névsorozat.

Mi alólirottak

a nagy közönség érdekében kedves kötelességünknek tartjuk az általunk már több izben is kitünő és solidnak megismert **Brauswetter János** chronometer és műórás urnak **25** év óta fenálló óra üzletét **Szegeden** (szülővárosában), készséggel és részrehajlatlanul a legmelegebben ajánlani. — Kelt márcziushóban 1872.

51. Dáni Ferencz, Arad, Kecskemét és Szeged városok főispánja.
Deák János, Kecskeméten.
Fabián Sándor, Kunhegyesen.
Facsinay István, Tornallyán.
55. Fójti J., tanár Ó-Kanizsán.
Gál Lajos, tanár Uszkán.
Gobocai Károly, K.-Marján.
J. N. Grünn, tanár Perjámoson.
Gubovics J., lelkész N.-Ruszkán.
60. Hajlemász J., keresk. Ó-Besenován.
Hegymeghy László, Szerencsén.
Hierl Imre, kasznár Légrádon.
Horváth József, jegyző Margittán.
Ivancsov Bar., lelkész Királyházán.
65. Jurenák Gy., urad. isp. Királyság.
Kardos József, Hollod Venter
Kapisinszky István, lelkész Gálszécs.
Késmárky Béla, szolgab. szántován.
Kertész László, ügyvéd Mugocson.
70. Lázár Mihály, jegyző A.-Keresztur.
Lévay Henrik, az első magy. ált. bizt. társ. vez. igazgatója Pesten.
Martinetz József, Szakálon.
Mártonfy Dezső, Szarvason.
Molnár Antal gazdatiszt Magócson.
75. Narancsik Lajos, jegyző Batinán.
Nemes Gy., vasmügy. felügy. Bánrév.
Neiszer János, lelkész Rézbányán
Nics Ád., m. k. postamest. Ökörítón.
Pollatschek M., Szegeden.
80. Pálinkás György.
Özv Péchy Pálné, Ökörítón.
Podra István, Mező-Heszin.
Ragályi Miklós, Edelényen.
Ribáry Gábor, T.-Füreden.
85. Ruff Mátyás, Bezdán.
Sádor János, Sebeshelyen.
Simon János, tanár N.-Ruszkán.
Ifj. Szilágyi János, Gyulán.
Szakáll Albert, Körös-Tarcsán.
90. Stammer J., m. kir. postam. Szegvár.
Stefánovits Gy., keresk. Körösmezőn.
Szeghő János, ügyvéd Pesten.
Szegedy Lajos, lelkész.
Szivesy Józs., takarékp. ig. Szeged.
95. Szmonka János, Szolnokon.
Temesváry László, Derékegyházán.
Toldy Sándor, gyógysz. B.-Komlós Torjay, Massán.
Tóth Antal, urad. isp. Szegváron.
100. Tóth J. főreáltanod. ig. Szegeden

Számtalanszor történik, hogy csupán csak előitéletből mellőztetik a kisvárosi magának valódi érdemet szerzett és képzett művész és honfi; mert többnyire a bécsi órakereskedők mindent igéró és ámító hirdetéseinek hitelt adva, oly silány szerkezetü, hasznavehetlen órák vásároltatnak, melyek — mit az alólirottak nagyrésze is bizonyithat — igenis játékszernek, de óráknak semmi esetre sem nevezhetők; ezen a szándékos csalással határos eljárás ellen kötelesség erélyesen felszólalni, és mindenkit óvatosságra inteni.

Kitünő jóságu órákat vásárolni vagy javittatni a közönség tapasztalása szerint tehát, egyetlen biztos forrás

Brauswetter János

chronometer- és műórásnál az első valódi kulcs nélkül fölhuzható remontoir inga-órák szabadalmazott föltalálója, ki az 1871-ik évi londoni világkiállitáson **diszokmányunyal** lőn kitüntetve; továbbá külföldön, különösen pedig a franczia Svájcz óragyáraiban 12 éven át az óraművészet minden titkait magáévá tette és a hozzávaló gépekkel el van látva, valamint Münchenben is az elméleti és gyakorlati vizsgát eddig még senki által meg nem közelitett sikerrel végezte.

Férfi-órák.	Frt.
Ezüst hengeróra 4 rubinnal	10—12
» » arányszél. ugról.	13—14
» » dupla tokkal	15—17
» » kristályüveggel	14—17
» horgonyóra 15 rubinnal	16—18
» » dupla tokkal	18—20—22
» angol horgonyóra 15 rubinnal kristályüveggel	18, 20, 22—24
» ugyanaz dupl.	22, 24, 26—28
» valódi horg. remont. fülénél fölhuzható kristályüveg.	30, 32, 35.
» ugyanaz duplatokkal	35, 37—40
Arany horgonyóra 3. szám. (18 kar.) 15 rubin.	36, 38.
» horg. duplatokk.	55, 58, 65, 70
» horg. kristályüveg.	42, 45, 55, 65.

Ar. horg. krist. üv. dup. tok.	62, 65, 70, 80
» valódi remontoir horgonyórák kristályüveggel	65, 70, 80, 90
» ugyanaz dupl.	100, 110, 120, 160.
Hölgy-órák.	
Ezüst hengeróra 4 rubinnal	13—16
Arany órák 3-mas számu (18 karatos)	
» hengeróra 4 és 8 rubinnal	25, 27, 30, 33.
» ugyan. dupla födél.	38, 40, 45, 48.
» horgonyóra 15 rub.	42, 45, 48, 50
» ugyanaz duplat.	50, 52, 58, 60

Serkentők, órával együtt 7 ft., gyertyagyujtóval 10 ft., 8 napos 12 ft.
Ezenkivül minden egyéb kivánható órák kaphatók, ugy munkás órák is.

Inga-órák legnagyobb választékban saját találmányu uj készülékkel, melyeken a tokon kivül legyen az 1—2 vagy 3 nehezékkel mind egyszerre fölhuzni, ugyszintén megindítani és a mutatókat igazitani lehet. Körülményes leirás és árjegyzék kivánatra ingyen beküldetik. 1293 (20—0)

10 évi irásbeli jótállásról szóló irátot kap minden óra vevője. **5** évit pedig minden javitás megrendelője használati utasitással együtt.

A zsebórákat függő és fekvő, egyszóval minden helyzetben és rázkódásban, arányossan és pontosan szabályozva adom által a közönségnek.

Arany és ezüst órák, láncok a m. k. ellenőri hivatal által megvizsgálvák s minden nemben dús és a legdiszesebb választékban kaphatók. Ezüst óraláncok 3—8 frtig, hosszuk 6—15 frtig, 3-mas számu aranyláncok rövid 18—70 frtig, hosszu 35—100 frtig. Talmiarany, bronz- és acéllánczok is kaphatók. Tárgyak, melyek nem tetszenének, kicseréltetnek. Órák, arany és ezüst a legmagasb árig cserébe elfogadtatnak. Vidéki megrendelések a pénzösszeg előleges beküldése, vagy utánvét mellett pontosan teljesittetnek.

Hely szüke miatt időnként megujitott névsorozat.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utcza 4-dik szám alatt) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Tipray János.

Gyakorlati franczia nyelvtan.

Utmutatás a franczia nyelv rövid idő alatti könnyü és alapos megtanulására.

Két tanfolyam.

Ára egy-egy tanfolyamnak füzve **50** krajczár.

Cziráky gr. A. M.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán irta

Hegedüs Lajos.

Harmadik kiadás. 1872. (415 lap, 8-rét.) Ára **2 ft. 50 kr.**

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utcza 4-ik szám alatt).

50-ik szám. **Tizenkilenczedik évfolyam.**

Pest, deczember 15-én 1872.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — **Csupán Politikai Ujdonságok:** Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Lovassy László.

Sokszor emlékezünk halottakról, kikre a küzdelmes élet után a sir árnya és nyugalma borult. Küzdelmeik, diadalaik mindnyájunknak nyereség; hibáik, tévedéseik mindnyájunknak tanuság s a sir fölött csak a tisztelet érzése marad meg kegyeletté magasulva, nemesülve.

Emlékezünk sokszor élőkről is, s a még munkálkodóknak és küzdőknek visszszük az elismerés babérját, hogy elfedezzék vele sebeiket s letörüljék veritéküket. Éljent kiáltunk nekik, s hogy eszméik diadalát, törekvéseik sikerét megérhessék, azért kiáltjuk elejökbe: ad multos annos!

Ma egy élő-halottról akarunk megemlékezni. Tiszteletet és kegyeletet, bár mindkettőt megérdemli, háttérbe szorit a részvét meleg s fájó érzete.

Lovassy László az, nagyszerü alkotmányküzdelmünk előjátékának, a harminczas években, első vértanuja, ki tán azért tartatott fenn a gondviselés által, hogy emlékeztessen egy későbbi nemzedéket arra, hogy a küzdelem — ha súlypontja áthelyeztetett is, s ma már jóformán saját magunkra esik — még nincs bevégezve.

Az 1848-ki események csak betetőzték s eredményre juttatták azt a nagy mozgalmat, mely sokkal előbb kezdődött már hazánkban. Keltezzük azt bár gr. Széchenyi István 1825-i fellépésétől, melyet nagy művei: a Hitel, Világ és Stádium, az uj eszmék emez előkészitői követtek, — vagy keltezzük az $183^2/_6$-ki „hosszu parlament“-től, a valódi reform-országgyülések ez elsejétől, mindenesetre egypár évtized előkészitő munkássága czáfolja meg ama felületes nézetet, mintha a 48-ki mozgalmak s a törvényhozási és kormányzati reform csak ugy rögtönözve készült — s mintegy deus ex machina-kép csapott volna le, mint a villám a fellegtelen égből. A talaj, ellenkezőleg, teljesen elő volt készitve, s a lég oly villanyterhes volt, hogy csak egy szikrára volt szüksége. Hogy e szikra az 1848-i febr. 24-kén Párisban villant el: az reánk nézve talán esetleg volt, — de minket s nálunk az eszméket egészen készen találta.

Az utolsó pozsonyi országgyülést megelőző országgyülések, az $184^3/_4$-ki, az $18^{39}/_{40}$-diki s az $183^2/_6$-ki készitették elő mindezt. S e valódi reform-országgyülések sorát, ismételjük, az $183^2/_6$-diki nyitotta meg. Nem annyira törvényhozási eredményei által, mert azok — aránylag — kevesek voltak: mint inkább az eszmék érlelése, s a mi ennél is több: a közszellem fölébresztése és általánositása által. Különösen hatott az ifjuságra s az ifjuság által a nemzet összes lobbanékonyabb elemeire.

LOVASSY LÁSZLÓ (1872).

Régi szokás volt, hogy az országgyülés hivatalos elemei s jelesen a királyi táblatagok mellett joggyakornokok, ugynevezett patvaristák müködtek s képezték magukat a közéletre, jelesen a törvényes pályára, mely akkoriban csaknem egyedül tartatott magyar nemeshez illő életpályának. Az $183^2/_6$-diki országgyülésre azonban a hivatalos tagok e patvaristáin kivül a megyei követek mellé is nagyszámu ifjak, ugynevezett kis-követek küldettek a megyék által, oly czélból, hogy magukat a nyilvános élet küzdhomokának nézőiként, egykor annak harczosaivá képezzék ki. Tehetséges ifjak választattak ki e tisztességre, kik iskolai képzettségök, a közügyek iránti kora érdekeltségök s mutatkozó tehetségeik által magukat a megyék e kiváló s megtisztelő figyelmére érdemesitették. Ez ifjak, az emlitett országgyülés alatt egész testületet, az országgyülési ifjuság testületét képezték, mely egyénenként is sok jeles s később nagyramenendett tagot számlált sorai közt, testületileg pedig épen nem megvetendő hatalommá nőtte ki magát, mert az országgyülési népszerüségnek ha nem is épen birájává és osztogatójává, de mindenesetre jelzőjévé vált. „Általok veszté el például“ — mondja Horváth Mihály a „Huszonöt év történeté“-ben — „hitelét s a fénykört, melylyel az elébbi országgyülések alatt és után dicsekedheték Ragályi Tamás, midőn némi kérdésben a kormánypárttal kezdett kaczérkodni“ — mert mondani sem kell, hogy az ifjuság a szabad eszmék mellett lelkesedett s tömjénét a szabadelvü ellenzék bátor harczosai előtt égette csak.

„Ezen ifjuság legkitünőbb tagjai voltak, — mondja ismét Horváth Mihály — a már akkor is ovatos, körültekintő, müvészi tollu és beszédü Szemere Bertalan; a heves, könnyen lángragyuló, de egyenes lelkü, nyilt szivü és szilárd jellemü Vukovics Sebő; a máris bő olvasottságu s terjedelmes encyclopaediai

ismerettömeggel biró Pulszky Ferencz; a találékony, furfangos eszü Pázmándy Dénes; és kit legelöl kell vala emlitenünk: a lángeszü és tüzlelkü, tevékeny, merész *Lovassy* László.“

Lovassy László az ellenzéki Biharmegye követei, Beöthy és Budaházy mellett volt kis-követ. Ő Biharmegyében, Nagy Szalontán született, 1815-ben. Édes atyja Lovassy István, huzamosb ideig megyéjének tisztviselője és köztiszteletben álló táblabirája; anyja Illéssy Erzsébet, a nagykunsági Illéssy-családból. Iskolai tanulását szülővárosa algymnáziumában kezdette, honnan a természettani és bölcsészeti tanfolyamra a debreczeni kollégiumba vitetett. Két évet, német szó végett, Késmárkon töltött, honnan visszatérve, jogi pályáját ismét Debreczenben kezdette meg s a nagyváradi jogakadémián végezte.

Husz éves volt s a legszebb reményekre jogositó ifju; tele az ifjuság nagyra törekvő merészségével s az érettebb kor komoly elszántságával. Megyéjében oly sokat vártak tőle, hogy — mint egykori vezérférfiut tekintették s e reményben küldék Pozsonyba országgyülési gyakornoknak. Ah, a mily szép szerep, oly szomoru vég várt ott reá!

Az ifjuság, a szellemi élet s haladás szükségérzetétől áthatva, szakitott a hagyományos betyárkodási iránynyal s nemesebb társalgás, olvasás, komoly eszmecserék közt töltve idejét, e végből egyesületet alkotott. „Társalkodási egyesület“ vala a szerény czim, mely e nemeskeblü s szabadelvü ifjakat a körbe összeköté, hol leginkább a politikai s államszerkezeti kérdések vitattatának. A kör határozottan demokratikus, sőt republikánus szellemü volt, de ez utóbbit nem mondta — az akkori viszonyok közt nem is mondhatta ki, sőt a felforgatási szándéktól s egyenes izgatásoktól határozottan távol is tartotta magát, s hogy „békés átalakulást“ akar, nem egyszer nyilván is kifejtette.

A kormányközegeknél mindazáltal szemet szurt az ifjak egyesülete; annak rendes gyülései, melyekben az ellenzéki fiatalabb követek közül is többen meg-megjelentek; leginkább pedig a demonstrációk, melyeket az egyesület a szabadelvü követek tiszteletére rendezett. Ilyenek voltak ama hódolatok, melyekkel a kitünőbb ellenzéki követeknek: Deáknak, Beöthynek, Bezerédjnek, Balogh Jánosnak s Kölcseynek áldozott; ilyen mindenek fölött az, melynek Wesselényi Miklós és az erdélyi (1834) országgyülés valának tárgyai, mely utóbbihoz mérve: a pozsonyi országgyülés lágynak, lanyhának, erélytelennek tartatott a türelmetlen fiatalság által, mely Erdélyt tekinté a szabadság-, s a kényuralom elleni alkotmányos küzdelem s szilárdság jelképének. Wesselényi, ki abba lángszónoklatával lelkesedést, erőt, kitartást önt vala, a hazafiság és nemzeti szabadság ünnepelt hőse lőn. Az egyesület Wesselényinek dicsőitő feliratot határozott küldeni valamennyi tag aláirásával. A feliratot, a szabadság kultuszának lánglelkesedésével, Lovassy László fogalmazta, s bár — a nádor a dologról értesülvén, a kormánypárti követek által az ezek oldala melletti ifjaknak megtiltatott az aláirás, a feliratot mégis százkét ifju irta alá. Ugyanakkor üdvözlő iratot intéztek az erdélyi országgyülési ifjusághoz is, s azt Bocskay, Bethlen, Rákóczi példájával a jog és szabadság szent harczában való kitartásra tüzelték. Az erdélyi diéta követeinek, kik Bécsbe a királyhoz küldettek, átutaztokkor az ifjuság fáklyás zenét adott; Kölcseynek a kormánypárt fondorlatai következtében a következő ülésben a követségről lemondása s eltávozásakor pedig, gyász-viselést határozott tagjai által.

Mindez természetesen boszantotta a kormányt; mert az ellenzéket illető ovációk: demonstrációk valának egyszersmind a kormány ellen. Mindamellett az országgyülés tartama alatt nem látszott sem eszélyesnek, sem bátorságosnak az ifjak ellen fellépni. Midőn azonban az országgyülésnek vége lőn, s az ifjuság testületi szellemét és kapcsolatát tovább is fentartani látszott, midőn az országgyülésről hazatérő Wesselényinek Pesten nagyszerü fáklyás zenét adott, s az üdvözlő beszéd, melyet ez alkalommal ismét Lovassy László tartott, nem csak szónoki szépsége által ragadta el, hanem merészségével is megdöbbentette a hallgató közönséget, a kormány eljöttnek látta az időt, a megtorlásra.

Alig mult el nehány hét az országgyülés berekesztése után, midőn Hollóssy királyi ügyész megbizatást vett számos ifjunak, mennyire lehet, zaj nélküli elfogatására. Lovassy László s unokaöcscse Ferencz, Tormássy János s még egy pár, hamar kelepczébe kerültek s a polgári hatóság mellőztével katonai karhatalom által, tehát törvénytelenül, elfogatván, Budán börtönbe vettettek.

Az elfogottak közül leginkább Lovassy Lászlóra fenekedett a kormány, hogy ennek szigoru megfenyitése által — midőn boszantatásaiért boszut áll — egyszersmind a demokrata irányu pártot megfélemlítse s annak forradalmi szellemét elnyomja. Ő volt az, ki ellen, valamennyi társai közt, a legtöbb vádat lehetett felhozni. Ő nemcsak egyik alapitója, de folyvást tüzelője s éltető lelke volt az egyesületnek. Szónoklatai s irásai a legmerészebbek és a legtüzesebbek voltak minden alkalommal. A tényleges politikai tüntetéseket többnyire ő szervezte és vezette. Barsmegyében (Balogh János nótapörbe vonatván) a kormány uj választást rendelt; Lovassy volt, ki a megyei köznemesség közt legjobban izgatott a közkereset alá vont követ ujra megválasztatása mellett, a mi sikerült is. Hasonló erélylyel működék Biharban, azon megyegyüléseken, melyeken Wesselényi s Balogh nóta-pörei tárgyaltattak, s a lángeszü és elragadó szónoklatu ifju beszédeinek jelentékeny befolyása volt a megye határozataira.

Mindez távol volt attól, hogy felségsértési bünnek bélyegeztethessék s máshol, mint rendőri államban, törvényes elitéltetés alapjául szolgálhasson. Valóban, csak minden törvényes formaságok megsértésével s az itélet erőszakolásával lehetett azt, a mit a kormány akart, kisütni. De az abszolut irányzatu kormánynak áldozatok kellettek, s ezért a törvény mellett álló birák elmozdításától, hamis tanuk keresésétől s más hasonló eszközöktől sem riadt vissza a kormány. Lovassy László végre 10 évi várfogságra iteltetett, s Spielbergbe (a morvaországi állambörtönbe) hurczoltatott. Az élénk s minden más tehetségei fölött tulnyomó uralomra jutott képzelődés rajongása, itt a magánybörtön borzalmai között, a szellemi és testi tétlenségre kárhoztató tömlöczhomályban, rövid idő mulva aláásta a felette érzékeny kedély épségét. S az 1840-diki országgyülés által kieszközlött amnesztia az előbb oly nagyreményü s lángszellemü ifjut, megtört testtel, megbomlott kedélylyel s tompult elmével hozta vissza rokonai, barátai karjaiba.

Ez időtől fogva — s harminczkét éve telt el már! a hazára nézve a tettek, a szerencsétlenre nézve a bénult némaság évei! — keveset mondhatunk Lovassy Lászlóról Hosszas évek során át, mint elmebeteg ápolás alatt állott, romja csak önmagának, a szánalom alakja. Utóbb lelkének megbomlott összhangja kezdett visszatérni némileg, de a tetterő évei elmultak már s ő nem adathatott vissza többé a hazának, még önmagának sem teljesen. Tizenkét év óta saját kis birtokán Erdő-Gyorokon (Nagy-Szalonta szomszédságában), magába vonulva s a társaságtól elzárkozottan él, a politika nem érdekli. Olykor-olykor, társaságban, elég élénken s a mellett szerényen viseli magát, — mint egy baráti kéz, melynek a magánéletre vonatkozó adatokat köszönjük, minket tudósit. Arczképe, melyet e sorok mellett közlünk, szintén az ujabb időből való.

Ime egy fiatal ereje teljében összetört élet; ime a visszafizethetlen károk egyike, melyeket egy átkos emlékü kormány, egy szomoru korszakban a hazának okozott! Hála égnek, hogy ez idők elmultak; reméljük: örökre! —*á—r*—

Távolból.

Oda vágyom, túl a sikon, messze —
Hol kék ormok nyulnak az egekbe,
Hol nagy erdők bársonyos aljában
Kanyarog a kis Zagyva futtában.

Hol suttogja nevemet a szellő;
És a nap, ha biborában feljő,
Fejem arany fényével köriti,
Fagyos lelkem ujra fölheviti.

Ragyog a sok kicsi madár tolla,
Hogy repdesnek csapongva, dalolva;
És engem is magukkal ragadnak —
És repülök szárnyain a dalnak.

Elmaradva mögöttem a puszták;
S a mik lelkem fáraszták, lehuzták
Hiu gondok, álbölcselkedések
Magasba nem emelkedhetének.

Ugy jövök mint egy kegyes zarándok,
Kedves bérczek, völgyek ti hozzátok,
Hogy lerójam nagy hálám, parányi
Költészetem nevelő anyái.

Fogadjátok ábrándozó lelkem,
Engedjétek ujra énekelnem
Titkaitok, hogy eltakarjátok
Előlem a harczoló világot.

Hogy ne lássam ezt a dőre harczot.
Melynek zaja annyiszor fölhangzott,
Melynek annyi küzdés után végre
Nyomoruság lett mindig — a vége.

És e harczban nekem is volt részem —
Veszteségem oly nagyon nem érzem,
Midőn nektek a mig elpanaszlom,
Főm részvevő kebletekre hajtom.

Ha bár kemény kőből van a párna,
Oly üditő itt a lélek álma,
Mert kik abban boldogan lebegnek,
A tündérek: azok mind szeretnek.

Pásztói.

Magyar házassági szokások.

IV.

Szemre járás. Háztüz-nézés. Hivogatás.

Van egy szép népdalunk, a melyik négy rövid kis sorában tökéletesen kimeriti a dolgok rendét az eljegyzéstől egész az — esketésig:

Patyolat ing, jegykendő...
Mulik az ő esztendő:
Karácsonkor hirdetnek,
Ünnep után esketnek.

Mikor a jegykendő már a lajbi gomblyukába van kötve, akkor aztán rohamosan halad a dolog a végkifejlés felé. A legény aztán már sülve-főve a lányosháznál lakik, s alig van egyéb dolguk, mint hogy a lakadalom napját s egész sorját — a szép reménység szineivel lerajzolják.

Azaz, hogy debizony hiányzik is még valami; — hiányzik különösen azoknál, a kik a „szent házasság“ ügyét se igen akarják, merik vagy „*hetik*“ — elvégezni a jó isten, vagy legalább annak szolgája nélkül.

Már azt ugy hozza magával — ma ugyan már csak a jó szokás, de hajdanában a kötelesség, hogy a házasulandó felek szépen párosan, — bemutassák magukat a papnak.... Vala ennek ugyan hajdanában, a papi előjogok s több a félék szép korában egyéb értelme is; ma azonban semmi egyebet nem jelent, mint hogy a mátka-pár az isten szolgája előtt nyilatkozzék erőltetés, rábeszélés s minden egyéb erkölcsi vagy tettleges pressiótól ment, elhatározásának őszinteségéről.

Ez a nyilatkozat aztán protokollumba jut — érdeme szerint s tagadhatlan, hogy ezáltal az uj viszony komolyságában s fontosságában sokat nyer.

Ezt nevezik aztán ugy, hogy a mátka-pár „szemre“ volt.

Ezelőtt nagyon szokásban volt, ámbár talán nem volt oly égető szüksége e szokásnak akkor — mint ma, hogy a jegyesek eljártak a paphoz „tanulni.“ Tanulni azt, a mire majd mint szüléknek szükségük leend, hogy megtanithassák kis gyermekeiket a jó isten nevének kimondására, és buzgó imádságok mondására, a mint megtaniták őket is szüléik annak idején, de a miket ők már elfelejtének, a mint elfelejtik majd az ő gyermekeik is akkorára, mikor már a pap elé párosával állnak. Az már a mai társadalom átka, hogy imádkozni nem tud; azért van oly rettentően mai napság elhatalmasodva a földön az istenfélelem, a gyermeki hála és szeretet, és a más szamarának, és a más szolgálójának s egyébnémü jószágának az el nem kivánása....

Tehát hogy is mondja a nóta?

Karácsonkor hirdetnek,
Ünnep után esketnek.

Ha pedig már egyszer a dologra a pap ráadta a hókusz-pókuszt, nincs már hatalom, a ki aztán segitsen a szoros kötelékeu. Az pedig erős és hosszu egy kötelék „holtomiglan, holtodiglan, mindennémü búban bajban.“ Nem árt egy kis elővigyázat, nehogy a késő bánat ebgondolat legyen.

Azért az apjuk, anyjuk egy szép napon jobbra balra elsohajtozik egypárt, hogy hát már most ez a szegény leány, a ki eddig — ha dolga után is, de mindennap a „kész“-hez ülhetett az asztalhoz; a ruha le nem szakadt róla, már az uj a szögön lógott; aztán soha semmiben nem érzett olyan szükséget, hogy a miatt egy jaj szót kiejtett volna. Hej lesz-e ez igy tovább? Ha most a szárnyuk alul kiereszik; odadják egy könnyüvérü férfiunak, a ki, ha szereti is őtet, — még se apja az, se nem anyja az neki... Hiszen nem is azért, mintha nem szeretné, mintha kedvébe nem járna, mintha a tenyerén nem hordaná, ... de hát ha csakis a jó akarat vagyon a háznál és nincsen tehetség, a mivel a jószándékot nyélbe lehetne ütni? —

Ez csak a bökkenő.

— Tudod mit anyjuk: majd én Gergő ságorral körül nézek az Andris gyerek házatáján; hátha nem is szinig tejföl?! Eddig csak megvolt a sok szép beszéd; de hát ha annak sok is az alja. Addig nézzük körül magunkat, mig visszaforduljhatunk, mert ha betettük magunk után a kaput, — ríhatunk a magunk kárán.

Ez a komoly magyarázatja az ugynevezett *háztüz-nézésnek*, a melyet *szokásból* vagy komoly *szükségből*, de mai napság se mulaszt el népünk az esküvő előtt.

Összeszedelőzködik egypár a menyasszony rokonaiból s meglepik a vőlegény házatáját, mikor az nem is gondolná. Adnak a látogatásnak titulust; valami tetszetős szint, hogy a legényt épen el ne kedvetleniték a bizalmatlansággal. Mert bár az már olyan régi szent szokás, a mit apa után a fiu — néha ok nélkül is — után cselekszik, mégis a vőlegényt valami jelentéktelenül, egy kissé fájón érinti... Node ezen azért nem dől meg a vásár, — kivéve, ha a vőlegény házatája olyan Pató Pál urasan áll; avagy egy vagy más oly jelentékeny *hiányokban* bővelkedik, a melyek nélkül bármi nagy tisztelet mellett is, a menyasszony szülői nem látják leányuk jövőjét biztositva.

Annyi tény, hogy sok pár személy házasságát hordta már el a gólya az ilyen háztüz-nézés folytán, a teljes háromszori kihirdetés után is; node az is szent igaz, hogy a háztüz-próba után — a ki azt kiállta, már több ugró vagy jobban mondva, — buktató gát nincs az esküvő előtt.

Ekkor már bizvást meg lehet szabni még az esküvő óráját is; be lehet vásárolni a sok apróbb-nagyobb baromfit meg baromanyját; meg lehet fogadni a czigányt és be lehet invitálni a fél falut vendégnek.

Egy biránt czigányról, meg vendégről a „*vőfélyek*“ gondoskodnak. Igen, a vőfélyek, ezek a mozgató kerekei a magyar lakadalmaknak; ezek az elmaradhatlan, halhatatlan eredeti alakjai a magyar népéletnek, a kiknek hire, dicsősége nagyobb a faluban, mint az öregbiró uramé; és viselt dolgaik nevezetesebbek és számosabbak, hogy sem most egy lélekzetre mind elsorolhatók volnának.

Egyike azoknak a lakadalmi vendégek hivogatása.

A vőlegény kiválaszt kettőt jó barátai közül vőfélynek; de hogy hü legyek, oda kell e választást módositanom, hogy az többnyire csak öt-hat legény között oszolhatik meg, miután ha egy faluban ennyi ügyes vőfélynek való legény van, már az ritka istenáldása.

Mikor a két vőfély megvan, választ a menyasszony két „*nyosszoló lány*“ *), a kik aztán fölpántlikázzák a két vőfély kalapját s egynek bal, másnak jobb karjára hosszu szalaggal bokrétát kötnek, melyet maguk vesznek. Kap még a vőfély egy-egy czitromot is, melybe rozmaringszál van szurva, s igy ellátva minden széppel, jóval, nyakukba veszik a falut, vagy várost s tehetősebb lakadalmasoknál hétszámra van dolguk, mig az összes vendég-koszorut összehivogatják.

Gyönyörüség azt nézni, különösen Szegeden, e falusias erkölcsü városban, mikor két igy fölvirágozott, pántlikázott délczeg legény, fontos hivatala tudatában hivogatóban jár, s ugy advent előtt vagy farsangon mint a lakadalmazó idény tarka fecskéi tizes, huszas párban szállingóznak be a város utczáit, mintha egy óriás lakadalomra az egész város hivatalos volna. Önkéntelen eszébe jut a szemlélőnek az a nevezetes versecske:

Szárcsa, kácsa, vadliba:
Jöjjetek a lakziba.
Ha jöttök, lesztek,
Ha hoztok, — esztek....

Mert az már természete a magyar embernek, hogy boldogot, boldogtalant összefogdostat az ő örömnapjára s a ki ismeri a százágu magyaratyafiságot, melynek ágai közt az is rokonképen figurál, a ki véletlenül a „Kormányos“ *ságorral* egy csizmadiánál varratja a lábbelijét — érteni fogja kellő értéke szerint az örömapák szokásos szerénykedését, hogy hát „el ne maradjon kend osztán *ságor*, mert csak ugy, *magunk közt* leszünk!“

Bár hányfelé szállingózzék pedig a számtalan „vőfély pár“, jut elég kisérője valamennyinek; annyi a lábatlankodó csevejde gyerek elől-hátul, hogy csak ugy bukdosik egymástól rakásra, s ha egy elmarad a sorból, hogy az utczajtóban kikucskáló Agnyis (Ágnes) néninek megmondja: kihez hivogatnak! — tiz ered a kiséret után, helyébe.

Mikor egy-egy boldogabb házra kerül a sor az utczasorban, a hová a vőfélyek betérnek, a fényes (orru) kiséret valódi ostromzárral torlódik az utczajtó elé s egyik-másik jobb ismerőse a házbeli Pista gyereknek, a jó barátság révén még be is olálkodik egy-két lépést, tán egész a pitvarajtóig is; — mig a többit a háznak esett tisztesség által szörnyen elkapatott Pista gyerek a Bodrival csaholtatja el az ajtó-nyiláról, s ha egy-két perczre szétszalad is a megrökönyödött csapat, a kijövő vőfélyek után ismét összecsap, mint a hullám, mit a belédobott kő gyürübe kerget.

Haj de mindez nem háboritja a vőfélyi tekintélyt; nem ez a csiribiri apróság, de még a hasonló kivánciassággal megáldott asszony népség se hozza ki a komoly tempóból, a kik utczahosszant részint csak a deszkakeritésen, részint az ajtó-hasadékon leskelődnek a kényes legények után — abba hagyva mosást, dagasztást, főzést, ha mindjárt tizszer oda égne is a rántás. A hol aztán az ilyen hasadékon leskelődő eladóra véletlenül rá nyitja a vőfély az ajtót, van ugyan irulás-pirulás, zavar, ferdén álló ruha helyre rángatása, meg a nagy dologban födetlenül hagyott gömbölyü vállak és karoknak a cziczkötővel rögtönös eltakarása. Van mentegetőzés, hogy hát épen a Jóska gyereket akarta bekiáltani, a kit mindég az utczán hordoz az ördög, — mig azalatt szinte jól esik, hogy hátul maradhat, kullogván az egyenesen a nagyszobának tartó vőfélyek után, kiket öreg Kotormány Márton gazda illő respektussal fogad — fölállván a csuklyós kanapén való kényelmes ültéből.

„Első vőfély“ uram pedig kalapleemelve rágyujt egy lélekzettel a mondókára: „Nagy alázatossan engedelmet kérek, — hogy ide ily bátran belépni merészlek; de mivel Kónya András és hitves társának az követje vagyok, — ha valahogy szives meghivását ugymint leányuknak Veronkának menyekzőjére s egy kis barátságos vacsorának elköltésére szerdához egyhétre egész házinépestül — mög nem vetnék — mondám!“

— Elmönnyünk bizon, dehogy maraggyunk el; el biz ott apraja nagyja.

Megjegyzendő, hogy szokás — de csak egy szál vőfélylyel hivogatni a menyasszonyos házhoz is külön (mert a nagy lakzi a vőlegényes háznál van), a mikor aztán megesik, hogy „*az öregeket házasnépestül*“ a menyasszonyos házhoz, az eladó lányt pedig „egyedül“ a vőlegényes házhoz invitálják be, magától értetődvén, hogy a vőlegényes házhoz vitetvén a menyasszony, a zene és ugy a fiatalabb nemzedék is a vőlegényhez hivatalos.

Azt pedig mindjárt meg kell izenni, hogy ki mehet, ki nem mehet a lakziba; ez utóbbi csak nagy harag esetén képzelhető, sőt akkor is, — el nem fogadása, minden további kibékülés ajtaját zárná el; a mint hogy nem képzelhető nagyobb megbántás, mintha valaki a lakzira hivást visszautasitaná.

Sőt ez ünnepély, sok esztendős haragok csomóját vágta már kettőbe s mintegy kedvező alkalmul szolgál, hogy apróságon vagy tán nagyobb dolgon haragossá lett szomszédok, rokonok vagy ismerősök — a nagy öröm révén, egymással megitták a béke-poharat.

Talán az a rozmaringszál is a vőfélyek czitromjába szurva a béke olajágát akarja jelképezni.

Varga János.

*) Nehol „nyoszolya-lány.“ Nyoszolyának hivja népünk a szebben készitett tornyos faragásu ágyat, igy különösen a menyasszony-ágyat. Régi szokásul hallám emlitetni, hogy a lakadalmi éjjelen e „nyoszolya“ lányok kisérték a menyasszonyt ágyába, vagy nyoszolyájába. Innét vette tehát a „nyoszolya lány“ elnevezését; a müveltebb osztályban „koszorú-lányok“-nak neveztetnek. — V. J.

Egyetemes karaván.

Bazerque kapitány, ki egyike a legtapasztaltabb utazóknak, érdekes terv valósitásán fáradozik: utazást akar létesitni a föld körül oly körülmények között, melyek eddigelé soha sem lőnek betöltve. A földgömb minden pontján szétszórt kőszéntelepek, a tenger mélységének kitünő térképei, a vasuti hálózat könnyitésére szolgálnak a létesitendő vállalatnak. Egyesitni nemzeti különbség nélkül a kitünő egyéniségeket és tudományos férfiakat; ellátni az expedicziót orvosokkal és lelkészekkel, kik a physikai és erkölcsi gondokat viselnék, melyektől a tudomány előharczosai oly gyakran meg vannak fosztva; fölszerelni az expedicziót speczialis tanyázó anyaggal és tudományos eszközökkel; összeszoritni a lehető legcsekélyebb térben mindazt, a mi a karaván anyagi életét biztositja és a kutatásokat elősegiti; összeköttetésben tartani azt folytonosan valamely lakott központtal, honnét az élelemkészlet meghatározott napokon az expediczióhoz szállittatnék: ez azon feladat, melyre a karaván szervezője, miután már két izben beutazta a világot és a szükséges előtanulmányokat megtette — magát elhatározá.

Az expedicziő festői oldala sem hanyagoltatnék el. A speczialis tanulmányokon kivül, melyek a karaványhoz csatlakozott tudósok részletes szabadalmát alkotják, a történész, a fényképész és festő is dús aratásra találnának.

Az expedicziő anyagi szervezete megengedi a benne résztvevőknek mind a két kézzel bele markolni a természet pazar kincses ládájába. Az Andok Kordillerájának keleti lejtője, az Amazon forrása és kezdetleges pályája a Sziklás-hegység, a mormonok földje, Afrikának keleti oldala, Ausztrália, Japán, Sina, az Indiák oly állomások, hol a növényzet és állatvilág, a földtan, a népisme a karaványak elég ismeretlen tételt szolgáltatnak a fölfedezésre és érdekes feladatok megoldására.

Nem volna-e nagy buzditás Bazerque-re nézve, ha a tudományos testületek mindjárt most intéznék hozzá azon kérdéseket, melyeknek elemei ismeretesek ugyan, de a melyek megoldása még a Pampák sivatagain, a déli égöv alatt vagy Ausztráliában stb. lappang.

Nem volna-e czélszerü neki segédkezet nyujtani a tudományos fölszerelésben, kimutatván az eszközöket és a legalkalmazhatóbb módozatokat?

A karaván vezetője igen nagy jelentőséget fektet a tudományos fölszerelésre, s jelenleg is hordozható laboratorium alakitásán fáradozik.

Midőn a hagyomány — például az indusoknál — ilyen meg ilyen gyógyhatásokat tulajdonit valamely növénynek, háncsnak vagy gyökérnek

nem eshetik-e meg, hogy a vegyész önkénytelenül is uj gyógyerőkre akad. A chinin hatvan év előtt ily módon lőn ismeretessé, s ma a hidegláz ellen a leghatásosabb gyógyszert alkotja. Az orvosi tudomány napról napra ujabb és ujabb értékes találmányokkal gazdagodik. Itt világokat lehet fölfedezni. Amerika és Afrika vidékei e tekintetben kincset rejtenek magukban. Az indus kuruzsló nőktől is mennyit lehetne pontos vegytani elemzés után az orvostanban fölhasználni?

Élő anthropologiai muzeum lenne ez, összeállitva az emberiség minden fajából, meghagyván mindegyiknek a mennyire lehet — egész a kannibalismusig — saját szokott életmódját.

A dolog kereskedelmi oldaláról sem szabad megfeledkeznünk. Itt az ideje, hogy a földkereskedés minden pontja és sorompója megnyiljék a közlekedésnek és kedvező viszonyok fejlődjenek ki a fölkeresők és fölkeresettek között. Erre a karaván van hivatva.

Bazerque az európaiak magukviseletét az elnyomott keleti népfajok irányában élesen megrója s a következő jellemző példát beszéli el. „Az európaiak jobbára — fájdalom! kevéssé alapos képzettséggel utaznak az ázsiaiakhoz. Nem igyekeznek utánozni a japániak és khinaiak kiváló finomságát; és hogyan ne tartanának minket *barbaroknak*, midőn a politikai és vallási előzékenységből, melyekkel a khinaiak és japániak irányunkban viseltetnek, tetteink által őket kiábránditjuk. A sok közül egy példát idézek. Egyik európai ügynökkel egy japáni lakon mentem keresztül; társam szivarra akarván gyujtani, egy djia veraadája felé megy, letipor egy szövött csinos fehér kendőt, melyre a japániak csak sarutlan lábbal lépnek, tüzet vesz a brazeroból és kimegy mint belépett minden köszöntés nélkül és anélkül, hogy a négy fiatal urnőt, kik a tüzhely körül voltak, észrevenni akarná. Több került volna-e neki kérni azt, mire szüksége volt? A musmi-k ezer örömmel és mosolylyal siettek volna neki szolgálni. Ab uno disce omnes.“

A karaván feladata volna ellene működnie elhirhedt udvariatlanságunknak. Hat hónapi ott időzése százötven jó nevelésü embernek, kik tudják ezen nép szokásait tisztelni, nem hozhat csak jótékony hatást létre .....

Penazzi ezen felhivására Moigno következő nyilt levelet bocsátott közre:

„Első tekintetre Bazerque kapitány terve fantastikus és hiunak tetszik, de valójában nagy és nemes eszme. Megvallom, hogy engem azonnal megkapott, mielőtt még bölcs és felvilágosult barátaim ajánlották volna. Kiküldeni tetemes számu értelmes embert a végből, hogy érintkezzenek a legismeretlenebb vidékekkel és leghátul álló népekkel; viszont kimutatni az emberi család ezen szerencsétlen tagjainak a keresztyén cziviliczáció boldog typusait: ez tagadhatlanul annyi, mint dicső apostolkodást gyakorolni. Ugyanekkor kiragadni a természet és talaj öléből azok titkait, szépségeit, gazdagságait, primitiv néphagyományaiból és gyakorlatából a hosszu, ösztönszerü és gyakran igen egészséges alkalmaztatás gyümölcseit: annyi, mint uj bányákat nyitni rejtett kincsekkel, melyeknek kizsákmányolása nagy jótéteménynyé válhatik. Teljes szivemből tapsolok a derék, kosmopolitikus kapitány nemes kezdeményezésének, és ha negyven éves volnék, hasznos és érdemes dolgot vélnék cselekedni az által, hogy az egyetemes karaván szellemi vezérévé és zászlótartójává lennék.“

Bazerque erre felbátoritva, részletesen közlé az expediczió tervét és kiviteli módozatait.

Az utazás kiterjed mind az öt világrészre. A karaván tagjainak mindegyike két hónaponként távsürgönynyel közlekedik családjával. Hogy az ismeretlen vidékeket hosszasabban lehessen átkutatni, czélszerü tanyázási eszközök szerzendők be, ugyszintén mindennemü eszközök a rengetegek és pusztaságok áthatolásához, melyek 35 matróz őrizetére bizatnak. A karaván a különféle konzulátusok által mindenütt oltalmazva lesz. Dél-Amerika, a Philippinek, Ausztrália, Jáva, stb. vidékein benszülötteket vesznek maguk közé, hogy igy a biztosságot emeljék és mindenhová elmehessenek.

A karavánnál különösen képviselve lesznek:

1. A meteorologia, csillagászat, földdelejesség.
2. Földleirás, kosmografia.
3. Ásványtan, földtan, őslénytan, növénytan, állattan.
4. Embertan, népisme és népleirás.
5. Közegészségtan, orvostan és sebészet.
6. Fényképészet.
7. Az aratő eszközök és eljárások tanulmányozása.
8. A különféle edények tanulmányozása, gyüjtése és leféynképezése.
9. Fémkohászat és a fémkohászat történelme.
10. Festékek.
11. Történelem, régészet, életleirás.
12. Az expediczió eseményeinek anekdotaszerü leirása.

Dr. Batizfalvy magán-gyógyintézete Pesten a városligeti fasorban.

Már több oldalról ajánlkoztak kitünő tudósok és művészek részint a hozzácsatlakozásra, részint a felszerelés előmozditására.

Minthogy az államok szük budgetje miatt a terv dugába dőlne, egyes hatalmas pártfogókra támaszkodnak, kik mint a haladás valódi barátai, anyagi és szellemi uton lenditnek az ügyön. Ezért Amerika és Európa államaiban aláirásokat bocsátnak ki a fölszerelés fedezésére és egy czélszerü gőzhajó épitésére.

Az utazás alatti élmények és tanulmányok az „Egyetemes karaván“ czimü folyóiratban jelennek meg, mely megküldetik: mindazon államoknak, melyek képviselőik által az expediczióban részt vesznek, minden tudományos társulatnak, a vállalat minden pártfogójának és alapitóinak.

A folyóirat kitünő metszetekkel és térképekkel lesz diszitve és a legjobb művészek által kiállitva. Minden füzet angol, franczia, német, spanyol és olasz nyelvre forditva jelenik meg. A karaván résztvevőknek negyvenöt éven aluliaknak kell lenniök.

„Hivjuk fel ezen szép és termékeny vállalatra — mond Penazzi, — az egész világ figyelmét és rokonszenvét. Mi teljes szivből csatlakozunk hozzá.“

Közli: *Kvassay Jenő.*

Dr. Batizfalvy magán-gyógyintézete.

Fővárosunk rohamos emelkedésének egyik legkétségbevonhatlanabb bizonyitéka amaz ujabb épületek nagy száma, melyek a társadalom közszükségleteinek fedezésére vannak hivatva szolgálni, s melyeket vagy a közszellem, vagy magánosok buzgalma hozott létre.

Lapunk fennállása óta folyvást egyik feladatának tekinté az ilynemü jelenségeket, mint fővárosunk előmenetelének örvendetes tanujeleit, a hazai közönséggel megismertetni, részint a jövőnk iránti bizalom, részint hasonló törekvés fölébresztése czéljából.

Tagadhatlan, hogy fővárosunk az utolsó években sokat haladt a közélet terén is. Egy az mégis, a miben nem tapasztalunk elég gyors és elég vigasztaló haladást: és ez egészségügyünk. Közkórházaink épitkezés és berendezés tekintetében nem állnak sem a tudomány, sem az igények szinvonalán, s az egy budai katonai kórházat kivéve, melyet lapunk egy korábbi számában ismertettünk, alig találunk egyet is, a mely a kor követelményeit mindenben kielégitené.

Annál nagyobb szükség van tehát nálunk oly betegápolási magán-épületekre, a minők a mivelt világ minden nagyobb városában nagy számmal találhatók, a melyekben a családi ápolást nélkülöző módosabb fővárosi lakosok, s a főváros hiresebb orvosainak gyógyitását igénybe venni ohajtó vidéki betegek a kellő ápolásban és ellátásban részesülhessenek.

Az első és egyetlen ily intézet létrehozását Budapest és vidéke dr. Batizfalvy Sámuel buzgalmának köszönheti. Ő még mint a halhatatlan Balassa tanszéki segéde tüzte ki czélul egy testegyenészeti intézet fölállitását, s czélja tanulmányozására beutazta Európa fővárosait s 1859-ben megnyitá magán gyógy- és testegyenészeti intézetét a király-utczában, melynek feladata volt a ragályos és elmekórokon kivül gyógyitani minden külső és belső betegséget, s különösen a test elferdülésének minden nemeit. Ily intézet eddig nem létezett hazánkban, s Ausztriában is ezenkivül csak egyetlen egy áll fenn. Az intézet csakhamar virágozni kezdett s hire nemsokára külföldre is eljutott. Tizenhárom évi fennállása alatt 3541 elferdülési s 3812 másnemü kóresetet gyógyitott. M.vel azonban fekvése a zajos király-utczában nem volt a legkedvezőbb, Batizfalvy saját költségén a tudomány legujabb követelményei szerint uj intézeti épületet emeltetett a városligeti fasor jobboldali végső telkén (30-ik szám) közvetlen a közuti vaspálya közelében.

Az épületet, melynek rajzát ez alkalommal

Imádkozó gép.

adjuk, Weber Antal épitész terve nyomán Lohr A. épitőmester emelé. Távol fekszik a főváros minden gőzétől és büzétől, üditő, tiszta levegőjü téren zöld fák között. Fekvése kedvező és kellemes, berendezése sikerült. A zárt, mozaikkal kirakott folyosókon széltől, esőtől, hidegtől menten sétálhatni. Van a gyógyintézethez egy nagy társalgó terem, tágas testgyakorló és fürdő szoba. A gyógyszobák kényelmesek, minden kellékkel ellátvák s a betegek szellemi igényeiről is könyvtárral és hirlapokkal van gondoskodva.

A szabad és magas helyen fekvő épület elől kiinduló lóvonatu vaspálya és a társaskocsik télen-nyáron föntartják a főváros belsejével a közlekedést.

Szóval az épület alkalmas helyen fekszik, s a megkivántató czélszerüséggel van berendezve. Maga az intézet tulajdonosa, dr. Batizfalvy, ki különösen a testegyenészet (orthopädia) terén évek óta közelismeréssel működik, s egy segédorvos a betegek fölügyelése czéljából állandólag bennlaknak az intézetben, s e mellett az egyes betegeket a főváros legkitünőbb orvosai látogatják.

Imádkozó gép Kelet-Ázsia lakóinál.

Kelet-Ázsiában, főleg Khinában, Japánban, Tibetben és India némely tartományaiban a *bonczok* (buddhista papok) igen különös módot találtak fel és használnak az imádkozás mesterségének könnyitésére. Hogy tüdőjöket kiméljék s a sok haszontalan fecsegéstől megmeneküljenek — mert az „Urnak e szolgái“-nál az imádkozás legtöbbször nem egyéb üres, gondolat nélkül való fecsegésnél — a nyelvet a rajzunkon látható kerékkel helyettesitették, s az egész szerkezetet elnevezték „imádkozó gépnek“ vagy „imádkozó malomnak“. E malom kerekére aztán bizonyos távolságokban vagy oda nyomtatták vagy fölirták az imádságokat, vagy pedig a kerék küllőire ragasztották fel. Az imádkozó egyik kezével a kereket mozgásba hozza, másik kezét pedig, ha nagyon is ájtatosan akarja csinálni a dolgot, buzgó kebelén tartja. Negyedórai kerékforgatás után az isteni kegyelmet tökéletesen biztositottnak hiszi a maga számára és a boncz, mint a ki dolgát jól végezte, nyugodtan távozik el furcsa „temploma“ mellől.

Vannak olyan imádkozó malmok is, melyeket ugy szerkesztenek össze, hogy mellettők a boncz a földre települhet vagy szőnyegen pihenhet s a kerékforgatás alatt kényelmesen pipázhatik, sőt a kereket gyakran szél vagy kis patak vize hajtja.

Ez imádkozó gépekről Moorcroft a hires keleti utazó is megemlékezik egyik utleirási müvében s azt irja rólok, hogy gőzerővel, széllel vagy viznyomással egyaránt mozgásba lehet hozni azokat. A gép egy dob-alaku üres hengerből áll, melyre föl vannak ragasztva mindazon imádságok, melyeket a nép leginkább kedvel. A gépezetet mozgásba hozzák, mely saját tengelye körül forogni kezd, s igy az imádkozó csak nézi az egymás után előkerülő imádságokat, de magát nem fárasztja azok elmondásával. Turner angol orientalista, ki Tibetet szintén beutazta, megerősiti a többi keleti utazóknak e furcsa szokásra vonatkozó tudósitásait.

E szokás különben a mongolok, kalmukok és khalkák közt is annyira el van terjedve, hogy az imádkozó kerekek készitői Ázsia e népeinél igen jó üzletet csinálnak.

A japániak, épen mint az imént emlitett né-

A „Metis“ gőzhajó elsülyedése.

pek, nem elégesznek meg a buzgó imádkozással, bucsujárásokkal, földre borulással s más efféle szent foglalkozásokkal, melyek isten áldásait számukra mind ezen, mind a más világon biztositani volnának hivatva, hanem ők is szoktak „kerékkel és tengelylyel“ imádkozni. Ime pár mutatvány ama szent mondatokból, melyek a japániak imádkozó gépének bizonyos helyeire fölirva vannak: „A tudomány nagy kerek tükre mondja: okos és ostoba emberek ugyanazon egy hajóban eveznek; akár boldogok, akár szerencsétlenek, egyaránt végig kell haladniok a mély tó fölött; a könnyü vitorlák vidáman feszülnek az őszi szellő fuvallatára; aztán bemerülnek a sötét felhők közé s a menynyei tudomány részeseivé lesznek.“ — „Az, kinek okossága föltárja a tudományt, igy szól: „Miként a hajlongó füvek hullámzanak a gyönge szellőtől, vagy miként az ősz fénylő esthajnalai eltünnek, mikor a nap leáldozik, vagy mint mikor a hajó régi parthoz visszatér — olyan az élet: füst, hajnalpir az egész“ stb.

Ilyenformán igyekeznek összeegyeztetni még a papok is a hasznost a kellemessel, a kötelességérzetet a kényelemszeretettel. Jó lélekkel még csak ki sem nevethetjük őket, mert az már tökéletesen mindegy, hogy vajon valaki a nyelvével kelepel-e vagy pedig valami lelketlen gépezettel? — a czél ugyanegy, hogy t. i. a mennyei üdvösséget és boldogságot elérhessék!

Egy gőzhajó elsülyedése.

Ha végig tekintünk a hajótörések statisztikájáról Angliában közelebb kiadott hivatalos jelentésen, ugy találjuk, miszerint a hajótörések száma oly szigoru szabályszerüséget követ, hogy, ha még nehány évről további megfigyelések fognak rendelkezésünkre állani, előre kiszámithatjuk, hogy minden évben hány tengeri jármü szenved hajótörést, s ezek közül hány lesz az emberi gondatlanságnak, hány a növekvő forgalomnak és hány az elemek elhárithatatlan dühének áldozatává.

Az egyes éveket tekintve, első pillanatra növekedés látszik a szerencsétlenségben, mert mig 1864-ről 1390 eset, 1866-ról már 1860 eset, 1867-ről 2090 eset, 1869-ről pedig már 2114 eset van feljegyezve. Azonban ha figyelembe veszszük hogy évek folytával átalán a közlekedő hajók száma mily mértékben növekedett, a szerencsétlenségek számában tapasztalható emelkedés természetesnek tünik föl, de másfelől a szerencsétlenségek számának az összes közlekedő hajók számához aránylag való sülyedése ismét igen természetes, mert az a nagyobb mérvü gyakorlatból folyó emberi tapasztalat gyümölcse.

Az 1871-ben elveszett hajókból 856, tehát több mint fele, aránylag csak jelentéktelen viharnak lett áldozata, s az egész veszteségnek $\frac{1}{10}$-da tulajdonitható az elemek dühének; 398 teljes hajótörés volt, 351 csak összeütközés következménye, 137-nek pedig a hajó roszasága volt oka. E mindössze 458,000 tonna értékü 1927 élsülyedt jármüvön 626 emberélet veszett el, de ebből a nyilt tengerre, tehát absolut menthetetlenül, csak 96 élet esik, a többi oly elhagyott partvidékeken jutott enyészetre, honnan jókor érkező segedelem megmenthette volna őket. — Hogy e veszteség nem nagyobb, hogy nem olyan, mint a mult századok veszteségei voltak, az a „kir. életmentő hajók társulatá“-nak köszönhető, melynek hajói 233 életmentő csónakkal czirkálnak a veszélyes partok körül, s mely a mult évben is 4336 hajótöröttet, alig néhány évi működése óta pedig összesen már 21,000 életet mentett meg.

Az e statisztikai adatokból kivonható átalános következtetéseket a szakbuvárlókra hagyva, mi a tengeri szerencsétlenségek szomoru sorozatából — mellékelt képünk magyarázatául — egyik legborzasztóbb katasztrófa leirását adjuk egy szemtanu elbeszélése után.

„Aug. 29-én 5 óra 15 perczkor délután Uj-Yorkból a „Metis“nevü hajón Providence-be indultam. A gőzösön Burton kapitány parancsnokolt. Ámbár a hullámok már Uj-York kikötőjében is háborogtak és járművünket hevesen dobták erre-arra, mégis minden jól ment másnap reggel 3 óra 15 perczig. Ekkor az ég elsötétült s iszonyu zápor kezdett alázömleni. Egyszerre csak szerfölött erős rázkódás zavartameg az alvók nyugalmát, mintha valami keményen hajónk oldalához ütődött volna; gőzösünkkel egy ismeretlen hajó ütközött össze és annak tetemes sérülést okozott. A sötétben mindenki fejét vesztve lótott-futott és senki sem tudta fölismerni a hajó által szenvedett sérülés nagyságát. Annyi bizonyos, hogy a gőzös, alig husz percz eltelte után egészen középső fedélzetéig sülyedt a tengerbe. Az utasok, valami 120-an, köztök 40 nő és gyermek, s az 50 emberből álló legénység ijedten rohantak a felső fedélzetre, a nélkül, hogy a veszély valódi nagyságát sejthették volna. A nők csak éji öltönyeikben voltak s rémület fogta el mindnyáját. A jelenet vérfagyasztó vala, és az, ki e roppant veszélyből szerencsésen kimenekülhetett, bizonyára soha sem fogja elfeledni azt. Nemsokára mindnyájunkat az ugynevezett „vészfedélzet“-re parancsoltak föl, mert a viz már oly magasan állt, hogy másutt nem volt maradásunk. A többi utasokkal én is fölmentem. Csak három mentő csónakot vettem észre ott, noha négynek kellett volna lenni.

„Az egyik csónak, a mint a vizre bocsátották, felfordult. Alig tiz percz mulva, hogy a vészfedélzetre léptünk, ez elvált a hajó derekától s tova uszott, mig a hajó maga menthetetlenül elsülyedett. Ott valánk a viharban uszó fedélzeten, férfiak, nők és gyermekek összevissza zsúfolva, mint valami rabszolga-kereskedő hajó alján a szegény rabszolgák — s görcsösen kapaszkodtunk a fedélzet ablakaihoz, mig a hullámok rémitő erővel söpörtek végig azon mindegyre. Tutajunkat borzasztó romhalmaz vette körül; a „Metis“ romjai voltak azok s tetemes árukészleteinek imitt-amott uszó maradványai. A férfiak minden lehetőt megtettek a nőkért s gyermekekért, s kötelekkel a fedélzethez kötötték őket. A hajótörtek közül sokan orditottak, mások imádkoztak és csak kevesen tanusitottak lélekjelenlétet vagy önmegadást. Még mindig folytonosan szakadt a zápor s a hullámok oly iszonyu erővel csapkodták a fedélzetet, hogy ez minden pillanatban elsülyedéssel fenyegetett. Minthogy én ez utóbbi katasztrófát, t. i. az elsülyedést kikerülhetetlennek tartottam, legokosabbnak hittem jó előre valami mentő eszköz után nézni. A fedélzetről tehát a vizbe ugrottam és nagy nehezen sikerült egy kötélbe kapaszkodnom, mely egy uszó gyapotcsomaghoz volt erősitve; mindamellett is nem csekély fáradságomba került, mig ujjaimat a kötél és a gyapotmálha közé dughattam. Most már a kétségbeesés bátorságával ragadtam meg a gyapotköteget, melynek tulsó oldalán szintén egy hajótört, egy öreg ur kapaszkodott meg. Igy uszkáltunk ez ingatag jármü mellett (mert csak mellette és nem rajta usztunk) tovább egy félóránál, mikor szerencsétlen társam a hideg vizben egészen elzsibbadva, kezéből a kötelet kiszalasztá s a viz alá merült. Fájdalom! — megmentésére mit sem tehettem. Én ezután még egy óránál tovább voltam a gyapotköteghez kapaszkodva s ott uszkáltam vele a hajófedélzet mellett. Végre a keleti láthatáron halvány fénysugarak jelölték a nap feljövetelét, mikor ismét megláthatám ama szerencsétleneket, kik a töredékeny fedélzeten a vihar kényekedvére voltak bizva s kiknek szivszakgató segélykiáltása még a legdühösebb orkán süvöltését is tulhangzotta.

„A hideg viz egészen megmerevité tagjaimat, s bizonyára én is elsülyedtem volna, ha a fedélzetről ideje korán észre nem vesznek és kötelet nem bocsátottak volna le értem, a melyen aztán ismét fölkapaszkodhattam. Szerencsénkre a partoktól nem voltunk nagyon messze, ugy hogy azok Watch-Hill közelében imitt-amott már elő is tünedeztek s épen jókor, mert a tutaj annyira tul vala terhelve, hogy minden pillanatban elsülyedhetett. Ekkor egy hatalmas hullám a fedélzetet hirtelen 60 lábnyi magasra emelte és aztán roppant erővel a parthoz vágta, hol már több ember állt készen segitségünkre. A fedélzet hátsó része a heves zökkenés következtében darabokba tört, s a romok azok közül, kik a fedélzetnek a hullám ereje által történt fölemelése alkalmával a vizbe hulltak, többeket agyon ütöttek. Körültem is többen sülyedtek viz alá; magam szintén kegyetlen sérüléseket szenvedtem, de végre mégis szerencsésen partra jutottam.“

Másnap a hajótörés szerencsétlen áldozatait a hullámok Watch-Hillnél partra vetették, ott fölszedték őket s az „Ocean Hotel“-ben, Stoningtonban kilétök kitudhatása végett közszemlére kitették.

S. L.

Mikor a harangok sirnak.

(Tót temetés.)

Előbb a lélekharang szólal meg, aztán a nagy harang. A lélekharang mintha az életet siratná, — a másik, tulnyomó szavával, a jobblét reményét, vigaszát látszik hirdetni. S körülbelül ez érzelmet is szülik kebelünkben; mikor a lélekharang szól, kétségbeesve állunk kedveseink temetőnél, éles szavával csak öregbiti keservünket, — nem csoda: hiszen akkor kell kongania, mikor a csapás első perczeiben, a vigasztalás is csak inkább fáj; a nagy harang akkor csendül meg, midőn hajlandók vagyunk a bölcsészetre hallgatni, hatása hasonlit egy megnyugtató *elégiához*.

Otthon ezalatt siratnak. S tán ebben sincs több valóság, mint a harangszóban. A közönséges kedélyt nem zavarja háborgó szenvedély, nagy bánat, — de nem is emelkedik különös fokára a gyöngédségnek, szeretetnek. Azért gyásza sem annyira mély, hogy ne érne rá sallanggal cziczomázni azt.

Siralmában sok a keresettség; visszatérő refrainnel ád elő egész a komikumig fajuló részleteket, — gyakran belészövi a temetési költségek statisztikáját is, — nagy biographiai készlettel sorolja elő az elhunyt érdemeit, büneit, vagyoni, egészségi, leiró és tájbonczlani, lélektani, és az élet minden körülményében való állapotát.

A halottas házban csend uralkodik. Mindenki lábujjhegyen jár, s igyekszik először emlékezetéből a paptól, a kántortól, egy-egy czifra bucsúztatóban, vagy az öregektől hallott, a gyászolónak elmondható közhelyeit, épugy, mint fekete köntöseit a ládából. Ez is, az is látszatnak szánva.

A háziasszony nagy nyugalommal felel meg alkalmi teendőinek, minők a siratás mestersége, a tor elrendezése, mihez a mézes pálinka és fehér kenyér elkerülhetlen dolgok, — a keményebb szivü vendégek számára fokhagymát készit, mi a síráshoz épen nélkülözhetlen *requisitum* stb.

A leány koporsója rendesen piros. Fehér ruhába, az ártatlanság minden keresztyén népnél divó színébe öltöztetik, fejére teszik a tornyos pártát, kezébe a rozmarinszálat, és kiteszik a „siratóba.“

A koporsó fejénél egy égő gyertya áll, mellette virágkorona, melynek cukcsáról czitrom csüng alá. A korona az erény, a küzdés jutalma, mit ha más nem, legalább megád a halál.

A temetés előtt begyül a rokonság, s énekelnek „a halott üdvösségére.“

Ekkor következik a „*megbeszélés*.“ Alkalmat az anya, vagy más közelebbi rokon siralma ád, kit az egyházfi vagy más éltesebb ember szólit meg ekképen:

„Mit is siratja olyan nagyon! Eltörött a virágszál, de magvát vették, s ujra elültetik a másvilágon. Angyalok öntözik, angyalok ápolják; ha a mag jó volt, tetsző virágot terem, s az Istenfia tépi le, oda tüzi a kebelére. Ugy legyen, *ámen*.“

Ekkor — mintha idegen lenne — egy jelenlévő a halott nevét kérdezi. Az előbbi éltes *parentator* felel:

„Az előttünk fekvő elnyilt virágszál fia, leánya volt ennek és ennek, — Istennel tetsző békességben élt 16 tavaszt, 16 nyarat, 16 őszt, és 16 telet. A tél is tavasz volt szegénynek, — s im élte tavasza mégis telévé lett! Elnyugodt az Isten nevében, imádkozzatok érte!“

És ez igy megy reggelig.

Reggel vagy délután ismét megszólalnak a harangok. Ezuttal a „meghivót“ zengik s a szindarab kezdetét veszi. Nyitányt a mendikánsok énekelnek, felolvasást a pap tart, a kántor rythmusokban tesz ki magáért, látványosságot a siratók szolgáltatnak. Még belépti dij is van! a halott szájába pénzdarabot tesznek, mi mythologiai aggságu maradvány lehet, egyidejü a hellenek és rómaiak „*obolus*“-ával.

Érdekes a kántor emlitett bucsuztatója. Ékes egyveleget csinál, ha meghalunk, valamennyi ismerősünk, rokonunk, hitelezőnk, cselédünk és mindenünk nevéből. A kit kifelednek, az örökös haragosa marad a családnak. De a kit megemlit, imádkozik a halottért, s virágot tesz a sirjára.

A fiut fehér szoknyás, pártás hajadonok, a leányt bokrétás legények viszik a nyugalom országába: hiszen lakadalom, nyoszolyó-leányokkal, vőfélyekkel!

Közben a harangok zúgnak — mindaddig a mig a zenekiséretet át nem veszik a zuhanó, dübörgő hantok, csengő ásó, kapa.

Ott még egyszer késleltetik szegénytől a végső nyugodalmat, s ujra megindul a bucsúztatók árja. Egy-egy legény és leány, aztán a „falu szája“ mondja el a magáét. Rendesen allegoriát hallani, nem ritkán igazán szépet. A leány „liliomszál“, a legény „tölgyfa“, a férfi „révbe tért hajó“, „eleget élt Simeon“, a nő, kifáradt Márta“ „termő almafa.“ E mondóka is többnyire rhytmikus.

Aztán egy-egy virágot szokás bevetni a halott után, öntudatlan is gyönyörü metaphorával fejezvén ki az egész szomoru cselekményt: a virág ime porba vegyül....

Ekkor aztán ráborul a hant, s szegény halott te nem gondolsz vele, ültetnek-e sirodra virágot, vagy nem!

A boldogultat méltó végtiszteletben részesiti a költészet. Ha volt valakid, a ki szeretett: ne félj, nem haltál meg! A szerelem egy féllel csak részben enyészik el, a másik fentmarad, beléolvasztja bújat a népköltészet jajába, s a mit évek és évek mulva két megtört szivről a fonók dalolnak, az siréneked' folytatása. Oh, a szerelem a sirba is elkisér.

Gáspár Imre.

Kelet-Indiából.

(Eredeti levelek)

III.

Kalkutta, 1872. aug. 15.

A mesés Kelet egyik legnagyobb, legszebb és legkölfibb városában, Kalkuttában vagyok, a hol a keletieket nyugot lakóival szokásaik, vallásaik és életmódjok különbözősége mellett is oly szép egyetértésben látjuk együtt élni. A város maga is az ellentétek csoportozata; a pompás paloták ablakaiból szerény, bambusznádból font pálmalevél-fedelü viskókra tekinthetünk alá, melyekben a nép a csupasz földön, vagy legfeljebb gyékényen és durva darócz-szöveten hever, gondolkozik vagy dolgozik. Az európaiak dús, testhez álló ruhában, a benszülöttek másfél *rőf* gyolcsban járnak-kelnek, melyet derekuk körül csavarva viselnek; a gazdagok földig érő és vállukon átvetett pókháló szövetet hordoznak, csekély különbséggel a nők is. Az idegenek, illetőleg európaiak és hinduk közt a közvetitő kapcsot az ugynevezett *félvérek* képezik, a kik európai apától és hindu anyától származva, nyugotiasan öltözködnek, élnek és müvelik magukat.

A város óriási park-csoportozatként terül el a Ganges torkolatai mellett fekvő roppant sikságon s a merre a szem tekint, a palotákat és kunyhókat mindenütt lombdús, virágos fák veszik körül, kivéve a kereskedelmi nagy raktárakat és a hosszu sorban elnyuló bazár-helyiségeket, melyek az üzletektől mentes utczákat kereken szegélyezik.

Különösen meglepett engem itt a mindenféle szárnyas állatok bámulatos nagy száma, melyek a városban ezrével röpkednek, és tanyáznak háborithatlanul, szabadon és oly merészek, mint nálunk a verebek. Majd minden ház lepve van óriási marabukkal, saskeselyükkel, ölyvekkel, vércsékkel, hollókkal, csókákkal, fecskékkel és verebekkel. Sőt az apróbbak még a lakszobákban is fészket raknak, legyek, darázsok, gyikok, skorpiók, hangyák s több efféle csuszó-mászó és repülő férgek társaságában. Az emberek lakásul többnyire az emeletet használják, mert alant kigyók, békák és patkányok nagy számmal tanyáznak és a kigőzölgés is, mely főleg nyáron az esős idők után hat hétig is eltart, igen veszélyes az egészségre.

A házak tetői laposak, mint keleten mindenütt, s portland-czementtel vannak bevonva. Esténként igen kellemes helyül szolgálnak a fent ülőknek a hüvös levegő élvezhetésére. A város nagy számu közhasznu, jótékony, hivatalos, tudományos és mulató helyiségekkel s épületekkel van ellátva, mely utóbbiak áldásos hasznuk mellett egyszersmind monumentális épitészeti müvek is, és bármely nyugoti nagy városnak diszéül szolgálhatnának. Számos emlékoszlopa és szobra van, melyek az ország ujabb korszakának küzdelmes napjaira és jeles embereire emlékeztetnek.

Kalkutta utczái szélesek, szabályosak és makadamirozva vannak s csinos, árnyas boulevardjait portland-czement-burkolatok boritják. Ezek mellett és alatt vizvezetéki s gázcsövek és csatornák vonulnak végig; kétfelől távsürgönyvonal vezet használatra, számtalan bérkocsi és gyaloghintó, teherhordók és szolgák stb. A város a szent Ganges Hugly nevü torkolat-ágának mindkét partján terül el külvárosaival és körülbelől 6—700,000 lakója van. Vaspálya-vonalok ágaznak szét a folyó mindkét partján Delhi, Agra, Bombay, Madras és más nevezetesebb pontok felé; mély vizü kikötőjében az óriási gőzösök és vitorláshajók százával horgonyoznak mindenkor a világ minden részéből; e tekintetben kikötőjével csak a liverpooli és londoni versonyezhet. A hajók között számos apró ladik, csónak és teherhordó komptévelyeg, s átalában itt a partok mellett mindenütt a legélénkebb mozgalmas élet uralkodik.

A folyamról tekintve a várost, a hajó-árbocok, parkok és pálma-erdőségek miatt csakis a nagyobbszerü palotákat láthatjuk, mint pl. a kormányzói lakot, kerületi törvényszék, katonai laktanya épületét s a hatalmas erődöt s nehány magasabb magánházat és a templomok tornyait. Csak mikor a partra léptünk, akkor tárul ki előttünk a város egész nagyszerü panorámája.

Kalkuttában a hindu népcsalád valamennyi törzse képviselve van, elkezdve a ceyloni singhalézektől a Himalaya hegység lakóiig. A benszülött hinduknak számtalan nyomdájok, kifejlett irodalmuk és jeles tudományos intézeteik vannak itt Kalkuttában; sok hasznos és mulattató hirlap és könyv jelenik meg hindu nyelven s az iskolákban mindenütt az ingyen oktatás rendszere divatozik. Végül megjegyzem, hogy a muzulmán vallás is nagyon el van terjedve a hinduk között, de a nők nem fátyolozzák el arczukat, mint másutt.

IV.

Bombay, 1872. aug. 27-én.

Tiz napi körszemle után elhagytam a paloták és kunyhók városát, hogy még a távolból is mesésnek tünjék fel előttem; soha sem is fogom azt elfelejteni; a nagy fény mellett azt a tarka rongyu szegénységet, a keleti bazárok változatosságát és a madarak sokaságát. Elhagytam Kalkuttát, hogy ismét egy nagyszerü élményben részesüljek, mely ritka embernek juthat osztályrészül; értem azt a szerencsés körülményt, hogy Kelet-Indiát vaspályán utaztam keresztül.

India főbb és nevezetesebb pontjai ma már vasutakkal vannak összekötve; eddig csakis partvidéken aknázhatták ki az angolok, de most már belsejét is megnyitották az iparnak és kereskedelmi forgalomnak és vasutakat épitettek minden irányban; a hol pedig a vasutak végződnek, jeles postafogatok eszközlik tovább a gyors személyszállitást.

Kalkuttából gőzkompon mentünk át a Ganges, illetőleg Hugly tulpartjára, aztán vasuton végig az ős Indiának kimerithetetlen gazdagságu földjén keresztül. A Gangesen a 400 mfld hosszu vaspálya kétszer megy át hatalmas kőlábakra épitett vashidakon, — először Benares mellett, hol a hid 400 öl hosszu.

Benares a hinduk legszentebb várose, s 5000 temploma, mecsetje, kápolnája s más apróbb imahelye van, melyek között különösen az Aurengzeb által épitett pompás templom tünik ki; ezeken kivül számtalan sok szent fürdő, épitészeti mestermü s pompás fejdelmi palota van benne, melyek mind megannyi példányai az ős hindu fantasztikus épitésmódnak és kitünő szobrászatnak.

Allahabádnál mentünk át a Gangesen másodszor. Allahabad, az „Isten városa“ Indiának második szent helye a Ganges és Dsumna egyesülésénél, az e vidékbeli vasuti és hajózási forgalom és közlekedés góczpontja: élénk kereskedelmi város és a hinduknak, a kik ide fürdés végett százezrenként zarándokolnak el évenként, egyik legszentebb bucsujáró helye. Allahabádnak is számtalan sok imaháza és fejedelmi palotája van. A város Akbár szultán korában épült; itt volt a Koshru szultán hires palotája és kertje; családja tagjait három márvány sireml ék rejti magában. Allahabadot egészben véve diszes városnak mondhatjuk; széles utczái boulevardszerüleg vannak parkirozva; vizvetéke, csatornázása s diszes faragványokkal ékeskedő házsorai vannak.

Folytonos változatosság között vonulunk e dús országon keresztül. Az ut mentén egyik város és falu a másikat éri, elhanyagolt, vagy épen nem is müvelt téreket sehol sem látunk; a városokat és falvakat buja tenyészetü rizs- és egyéb gabonaföldek s a legszebb pálmaerdőségek veszik körül. India tulnépes ország s lakóinak száma csaknem 200 millióra tehető.

Az 1420 angol *mérföldnyi* utat Kalkuttától Bombayig 66 óra alatt tettük meg, bele értve a szebb tájakon tett pár órai megállásainkat is. A vaspálya Callián-Junction és Bombay közt helyen-helyen 3000 láb magas hegységeken csavarog keresztül, s mintegy 30 alaguton halad át, mig végre a hegységek közül kibontakozva Bombayba megérkezik.

Bombay egy kis szigeten fekszik, melyet a szárazföldtől keskeny csatorna választ el. Az egész szigetet, melyet a szárazzal pompás hid köt össze, a város területe foglalja el, kivéve a belsejében levő terjedelmes parkokat és kerteket. Kikötője világhirü; partjait hatalmas dockok és raktárak szegélyezik. A város belsejében van a Mazagán-halom, melyről igen szép kőrlátvány kinálkozik az alatta elterülő város zömére, mely 10 angol mfld. hosszu és 2 mfld. széles. Bombay, melyet az ős hajdankorban hinduk és persák alapitottak, négyemeletes és persa izlésü roppant nagy házakból s európai épitészetü ujabb palotákból áll; nagyszerü hótelei, közhasznu és tudományos intézetei vannak; jobbról a Surray-eröd védi, mely mellett a belvárosi vaspálya állomása is van.

A tengerparton óriási hajógyár és nagy terjedelmü vasuti kocsi-telep van; a háttérben Biculla külváros terül összezsufolt ház- és utczatömkelegével, végén az Albert-muzeummal és kollegiummal; itt van a nagyszerü gyógyintézet és a külvárosi vaspálya indóháza is.

Bombaynak az 1872-iki népszámlálás szerint 646,636 lakója van. és igy az ázsiai angol birtok második legnagyobb városa s kereskedelmére nézve Indiában első helyen áll, ugy hogy Kalkutta és Madras csak utána következik. Lakosainak kétharmada persa; ezeken kivül van ott hindu, arab, khinai, európai mindenféle nemzetből, nagy számu matróz a világ minden részéből s néhány európai nagy kereskedő is.

Nevezetesebb épületei a bankokon, hóteleken és kereskedelmi raktárakon kivül: számos közhasznu intézet, nyilvános könyvtárak, muzeum és az „Ázsiai társulat“ palotája; több ódon stylu hindu és ujabb izlésü mohammedán és keresztyén templom.

A boulevard-szerüleg parkirozott széles utczákat mellőzve, csak a szép Viktoria-parkot emlitem meg, közepén a pompás Albert-térrel. Bombaynak vizvezetéke, légzészet-világitása, városi távirda- és csatorna-hálózata, s végre páratlan szervezetü rendőrsége van. Kikötőjében a világ minden részéből fordul meg hajó, a vaspálya vonalak egész Indiával összeköttetésben tartják s a belföldi gyapotkereskedésnek itt van gyupontja.

A hivatalos, tudományos és közhasznu foglalkozásban a főszerepet a persák viszik; egy társaságot képező 15 nyomdájokban számos hirlapot és könyvet nyomtatnak angol, persa és hindu nyelven.

Bombay a nagy Ázsia központja; utczáin a világ majd minden népe képviselve van. Az arab füszerrel, szőnyeggel és kitünő lóvaival, a persa igen szép müfaragványokkal, a hindu termesztményekkel és mindenféle lábas jószággal élénk kereskedést folytat itt. De a város nemcsak mint első kereskedelmi piacz, hanem mint európai kényelmü mulató hely is nevezetes. Környéke regényes és igen sok kirándulási ponttal kinálkozik. Magában a városban pedig nem közönséges élvezetet nyujt a különböző faju népek nyelvét, szokásait, öltözésmódját és foglalkozását megfigyelni. Szóval, Bombayban sokáig elmaradhat az idegen, a nélkül, hogy magát megunnhatná.

Sz. Török János.

Öt hét léghajón.

(Utazás Afrikában.)

(Folytatás.)

Mig Sámuel a léggömbre s mozgató gépezetére gondolt, Kennedy távcsövel kezében a földet nézte, hogy a vidéknek, mely fölött áthaladtak, egyetlen pontja se veszszen el észrevétlenül, ha valahol Joát vagy csak nyomát is felfödözhetné. Ha csoportot látott, melyben embereket vélt felismerni (bár nem egyszer gazellák vagy más állatoknak bizonyultak), lejebb ereszkedésre intette Sámuelt; majd a meghiusult kisérlet után ujra fölebb szálltak, hogy a legkisebb jelenségre ismét leereszkedjenek.

Egyszer ismét egy ily csoport tünt föl, mely közelebbi szemléletre csakugyan egy csoport arabnak bizonyult, kik részint lovakon, részint gyalog, elég szorosan összetartva haladtak. Ötven körül lehettek. Maguktartásából ugy látszott, mintha lesnének valamit. Nézőink a magasból: vadászatnak gondolták. Az is volt — csakhogy emberre. Mert ime, egyszerre, egy dombmélyedésből, hol eddig a „Viktoria“ távcsöve sem vette észre, felugrott az üldözött, a mint üldözői megkerülték s a lovasok gyorsan üzőbe vették. Az üldözött is lovon volt.

— Lejebb, Sámuel, lejebb! — sürgeté Dick.

— No's?

— Álmodom-e? Káprázat-e? Az, a kit ez átkozott arabok kergetnek —

— No's?

— Ő az!

— Ő!? — Kiálta Sámuel s feledve gépezetét, kiragadta a távcsőt barátja kezéből.

Félreismerhetlenül: Joé volt.

A „Viktoria“ száz lábnyira bocsátkozott alá. Joé észrevette s figyelmét ez életadó jelenségre fordítva, üldözőinek némi előnyt engedett maga fölött. Csak nehány öl választá el már tőle azokat.

— Bátorság, Joé! szél mentében tartsd magad'! — hangzék egyszerre a „Viktoria“ csolnakjából. Joé sarkantyut ada lovának (sarkantyuja ugyan nem volt, sőt csizmája sem, csak a sarkával) s előre rohant. A „Viktoria,“ ereszkedve le mindig, követte, a szél irányában rohanót. Már-már elérte — de az üldözők is nyomában voltak. A „Viktoriá“-ról csüngött le a kötélhágcsó; s a léggömb megelőzve a lovast és üldözőit, közvetlen előtte lebegett Joénak.

A pillanat elérkezett. Fergusson gyorsan adta ki parancsait Dicknek, fogja föl a Joé pótlására szánt tulsulyt (másfél mázsányit) s tartsa vele magát a csónak orrában, és azon perczben, midőn Joé a kötélhágcsóba jól megkapaszkodva rá nehézkedik: lökje ki a csolnakból.

Kennedy elfoglalván kijelölt helyét és állását, Fergusson a gépezethez ült, hogy a kellő pillanatban eszközölhesse a szükséges s gyors emelkedést. A kötélhágcsó épen keze ügyébe esett Joénak, kit már sarkon értek üldözői.

— Kapaszkodjál bele! — kiálta le Sámuel — Dobd ki a sulyt! — kiálta másodszor.

— Megvan, — felelt Kennedy. Joé a kötélhágcsón gyorsan mászott fel; abban a perczben, mikor üldözői már épen elérték, siklott ki kezeik közül, kik a düh, bámulás és ijedelem vegyes érzelmeivel néztek az égből alászálló szabaditó csodára.

Joé, felindulástól s kimerültségtől remegve, aléltan ért a csolnakba. Gazdája karjai segitették be, különben még egyszer visszabukott volna. Majdnem meztelen volt; teste merő egy seb. Ápolásra, kötözésre volt szüksége. S csakhamar ájulás-forma álomba esett.

Reggel volt mire felébredt s étellel és itallal megfrisitvén magát, elbeszélhette kalandjait s végül történetének kimenetelét is, melyet még mi nem ismerünk.

Mikor a mocsárban fölébredt s belőle kigázolni kezdett, egy fához ért, melybe végső erejével megkapaszkodott. A fán egy kötél vége csüngött — s a kötelen egy horgony, melyet a „Viktoriá“-ének ismert föl. Ebbe kapaszkodva tudta magát az iszapból kivonszolni s igy első megmentését is a Viktoriának köszönhette, a mit elég jól előjelnek vett végleges szabadulására. A Viktoria tehát itt járt. Tudja tehát a „Viktoria“ ut-irányát. E gondolatok uj reményt ébresztettek szivében s megerősitették lelkét. Gyökerekkel elűzve éhét, az éj egy részében bátran haladt előre, fölvett irányában. Reggelre erdőszélre ért, hol legelésző lovakat talált, mig távolabb gazdáik, egész csoport még álomba volt merülve. Egy jó futó nyerges ló mindenesetre csak hasznomra lehet, gondolá magában s kiválasztva a legjobbikat, gyorsan felnyergelte s rápattanva tova vágtatott. Ily országban, hol a tulajdon fogalmai nincsenek szigoruan körülirva, a lólopás nem is bün, kiváit az ő helyzetében. De az arabok csakhamar észrevették a hiányt s lovaik szaglására bizva magukat, a szökevény után eredtek.

A többit tudjuk.

Tizenegyedik fejezet.

Melyben az olvasó, ha Tombuktut látni akarja, utasainkat oda elkisérheti.

Joé elbeszélése alatt a „Viktoria,“ előbb keleti, majd észak-keleti széltől hajtva gyorsan haladt nyugoti és délnyugoti irányában. A láthatáron két város szélrajzai kezdtek föltünedezni, melyeket Sámuel, a kezén levő mappák egybevetése után Zindernek s tőle észak-nyugotra Tagelelnek ismert föl. Ismét a dr. Barth nyomain voltak tehát. Tagelelnél vált el két uti társától: Richardsontól, ki Zinder felé — és Overwegtől, ki Maradi felé vette utját. Ez a kettő ott veszett; hármok közül csak Barth látta viszont Európát.

Zindernél a szél egyenesen északi irányba fordult s Tagelelnek hajtotta a léghajót és iránya változatlan maradván, tovább vitte Aghades felé.

Aghades, egykor roppant kereskedelem központja, most már romokba dült s már Barth is igy találta. Ott hát nem sok volt mit látni s este felé érkezvén oda hajósaink, a szürkületben észrevétlenül kötöttek ki, a városon felül, egy berekben. Az éj csöndesen s események nélkül telt el.

Reggelre (május 17-dike volt) csöndes és egyenletes szél délnyugotra hajtotta a Viktoriát. Estére 180 t. mfdet haladtak, egyhangu, unalmas vidékeken át; de a szél folyvást jól tartván magát, a tudor elhatározta, hogy a tiszta holdvilágos éjen át is folytatják utjokat.

Másnap (vasárnap) reggelre, fordult a szél s észak-nyugotnak irányult. De még Tombuktu is 400 t. mfdre volt nyugotra; s legkedvezőbb esetben sem remélhették, hogy kedden este előtt odaérkezhessenek.

Gaonál lépték át a Niger méltóságos folyamát, melynek egyik partját koronás pálmák szegélyezték, mig a másik köves sivatagba veszett el. Hosszu tevesor, egy nagy karaván huzódott ezen végig lábaik alatt. A tuareg néptörzs e tevéi a legjobb, leggyorsabb és legkitartóbb fajból valók; hét napig megvannak ital- és kettőig étel nélkül, gyorsaságuk nagyobb a lóénál, s okosan engedelmeskednek a khabir (a karaván kalauza) szavának. E vidéken „mehari“-nak nevezik e hasznos, sőt nélkülözhetlen állatokat. A karavan férfiak, nők és gyermekek nagy csoportjából állott, kik csak nehezen lépdeltek a mély futó homokban, melyet csak itt-ott tartott fel egy-egy kő, s melyben nyomaikat — bár mélyen süppedett be, — azonnal elegyengette a szél.

Estére a „Viktoria“ a hosszuság 2° 20′ alatt állott; s az éj folytán még egy foknyit haladt nyugot felé. De hétfőre egészen megváltozott az

Öt hét léghajón: Joé fülemelése.

idő. Az eső nagy erővel kezdett esni s rendkivül megnehezitette a haladást, a sulynál fogva, melylyel a léggömböt növelte. Folyvást a Niger közelében haladtak.

Az időváltozással a szél is fordult, s a mi Fergussont legjobban boszantotta, Tombuktu szélességi fokától meglehetősen visszavetette, a tőle egyenest délre fekvő Hombori hegység felé terelvén a léggömböt.

E hegység épen belső öblében fekszik annak a nagy kanyarulatnak, melyet a Niger, egész folyásával alkot. E roppant folyó, mely hosszuságban a Nillal veteksezik s azt tán felül is mulja, Nyugot-Afrika partjaihoz közel eredve, majdnem északi irányt követ egész Tombuktuig, s ott délkeletre fordulva, egy óriási kanyarulattal, melynek végén délnyugatra fordul vissza, rohamos sebességgel ömlik az Atlanti-tenger guineai öblébe, melyet — forrásától kezdve — négyszerte kevesebb uttal is elérhetett volna. A kanyarulata által körülirt könyök a legkülönbözőbb természetü földekből áll; a legnagyobb termékenység s legdúsabb tenyészet sivatag, köves fövény-puszták val váltakozik rajta.

Lám, lám, ott magaslik már! . . .

Kedden délelőtt, virágzó táj fölött haladtak át. A tudor folyvást kisérte mappáján az utat, mig egyszer fölkiáltott: Ott van Tombuktu!

Valóban a rejtélyes Tombuktu, a sivatag királynéja, melynek, mint Athenének és Rómának, tudós iskolái és bölcsészeti tanszékei voltak, a kevesektől látott Tombuktu állott, egész valóságában, szemeik előtt!

A város roppant háromszöget képez, egy fehérhomokkal boritott egyenes lapra rajzolva; hegye északnak fordul s bemetsz a sivatagba, tiszta körrajzával, melyet semmi nem zavar, nem árnyal, alig nehány graminea, vagy csenevész mimósa-bokor s más törpe cserje.

A mi Tombuktu kinézését illeti, képzeljen az ember egy nagy csomó tekegolyót és kupjával felfelé forditott gyüszüt, ezek a házak, a mint madártávlatból látszanak. Az utczák elég szükek, s többnyire földszinti házakból állanak, melyek napon száritott téglából, vagyis vályogból épültek és nád s szalma fonadékból rakottak, némelyik kúp alakra, némelyik négyszögre; a házak előtti tornáczokon sütkéreznek a henye lakók, czifra ruháikban; de nők nem igen láthatók, legalább a nap ez óráiban. Pedig a tombuktui hölgyeket szépeknek mondják, a kik látták.

A város közepette három mosé tornya magaslik még. Egykor sokkal több volt, de csak három maradt meg a nagy számból. Átalában a város nagyot hanyatlott régi fényéből. Palotákat és emlékeket azonban hiában keresnél. Maga a sheik: egyszerü kalmár, és fejedelmi lakása egy iroda.

A város körül még némi kőfal-nyomok látszanak, egykori erődítvények romjai. Ezeket 1826-ban döntötték le a fullánok; akkor a város egy harmaddal nagyobb terjedelmü volt mint most; mert Tombuktu a XI. századtól fogva, örökös czivakodások tárgyát képezve, egymásután volt a tuaregek, sonrayenek, marokhóiak és fullánok birtokában; s a miveltség e nagy középpontja, hol a XVI. században egy oly tudós élt mint Ahmed Baba, kinek czerhatszáz kéziratból álló könyvtára volt, ma már nem egyéb, mint egyszerü átmeneti raktára a közép-afrikai kereskedésnek.

Valóban a város nagy mértékben elhanyagoltnak látszott utasaink előtt is. Ugy látszott, mintha az elenyészőben levő városok ragályos betegsége kapta volna meg. Az elővárosokban nagy romhalmazok álltak, el sem hordva az utból, nemhogy uj épitkezéseknek adnának helyet.

A mint a „Viktoria“ áthaladt a város fölött: némi mozgalom lön mégis észrevehető. Megverték a hirdetőt dobot. De ha volt még a városban egy utolsó tudós, a ki valamely ritka természeti tünemény észlelése iránt érdeklődjék: alig volt ideje a „Viktoria“ utjának csillagászati elemeit megjegyeznie; mert utasaink, a sivatag föltámadt szele által gyorsan visszanyomva, sebesen szálltak a Niger hajlása fölött, a folyó mentében fölfelé s nemsokára Tombuktu csak egyike volt utazásuk elmosódó emlékeinek . . . . (Folyt. követk.)

Egyveleg.

⊙ (*Amerikai ujdondász-stylus.*) Egyszerü esemény ritkán volt valaha szivrehatóbb árazással elmondva, mint a hogy a „Toronto-Globe“ nevü amerikai lap egy juhnyáj szomoru sorsát leirja. A gyászos történet szinhelye Felső-Kanada. „Peoriánál egy födött hid van“ — irja az emlitett lap, — „mely a legmagasabb vizállás felett 500 lábnyi magasságban épült. Egy juhász a napokban 1000 darab juhot akart e hidon átterelni. Körülbelől fele uton lehettek, mikor a kolompos vezető kos egy nyitott ablakot vett észre s mintegy sejtve a rája várakozó sötét jövőt, elhatározá, hogy a mészáros kése helyett inkább a dicsteljes halált fogja választani. Fölkapaszkodott hát az ablak párkányára, s mikor igy a napfényre kijutott, azonnal föl tudta fogni helyzetének válságos voltát. Lelki küzdelmei nem tartottak sokáig; négy lábát a világ négy tájának irányában szétfeszitve szomoruan elbőgte magát s a hullámok közé ugrott. Az utána következő juhok egészen magukévá tették vezetőjök véleményét s merész elhatározását és utánozták mindenben hüségesen. Négy teljes óráig tartott e *juh-eső*. A lassu morajjal tova siető folyam hullámai vérvörösekké lettek a haldokló fiatal ürük és öreg kosok életnedvétől s e borzasztó tömeges öngyilkosság csak akkor szünt meg, mikor a legutolsó juh is átugorván a hid ablakán, kurta farkával bucsut intett ennek a gonosz, elvetemedett világnak.“ — No már ennyire a mi ujdondászaink még nem vitték az érzelgősséget!

Melléklet a Vasárnapi Ujság 50-ik számához 1872. decz. 15.

TÁRHÁZ.

Irodalom és müvészet.

— („**Képes néplap**“ és „**Politikai Hiradó**“) czimek alatt e lapok kiadója és szerkesztője jövő januártól kezdve egy uj népies vállalatot inditanak meg, melynek programmjára azon hitben hivjuk föl olvasóink figyelmét, miszerint annak üdvös czélját beismerve, legaikeresebb, mert legnyomatékosabb szószólói lehetnek. E vállalat czélja ugyanis nem egyéb, mint a mi volt ezelőtt husz évvel a „Vasárnapi Ujság“ és később pár évvel a „Politikai Ujdonságok“-é, tudnillik: *uj olvasó közönséget nyerni meg a magyar irodalomnak* a nép azon rétegében mely eddigelé a hirlapolvasás élvezetét nem ismerte, részint azért, mert izléséhez, fogalom-köréhez, részint és főleg, mert pénzerejéhez mért

201—300 „
301—400 „

soroztattak be, mig **401—414.** és **501—505.** számok folyó **november hó 15-én** veszik kezdetüket, minélfogva végleges részjegyekre történő átcserélése mellett teljes Egyuttal bátorkodunk **az eddigi részvé**

kik irodalmi és közviszonyainkat ismerik, nem tagadhatják meg e vállalattól a közhasznu czélt, annálkevésbbé mert az előfizetési ár is oly csekély, hogy ebből jelentősb magánhasznot talán csak majd a későbbi szerencsés utódok huzhatnak, kik majd akkor fogják utánozni az uttörő vállalatot, midőn a magyar nép egész egyeteme belép a hirlaptartó közönség sorába. Reméljük, hogy t. laptársaink is föl fogják hivni a figyelmet e nagy hézagot pótló vállalatra, mely egyébként sem versenyez a létező s magasabb rétegü közönségre számitó lapokkal, miután ennek czélja épen az olvasó közönség tetemes gyarapitása, oly czél, mely mindenekelőtt a köznek, az átalános mivelődés érdekének, és végre magának az összes hirlapirodalomnak válik előnyére.

— (*A „Hazánk s a Külföld“*) czimü képes hetilap, mely az utóbbi években az „Athenaeum“ nyomdai és irodalmi részvénytársaság kiadásában jelent meg, az „Athenaeum“ igazgatósága és lapunk kiadója között létrejött egyezség folytán a jövő év elejével lapunkkal egyesül, t. i. a „Hazánk s a Külföld“ ez év végén megszünik, s előfizetőinek az „Athenaeum“ igazgatósága a „Vasárnapi Ujság“-ot ajánlotta föl.

— (*Uj lapok.*) A következő uj lapok programmjait vettük:

„*Kis Vasárnapi Ujság*“ képes hetilap az ifjuság számára. Szerkeszti K. *Beniczky* Irma, kiadja Heckenast Gusztáv. E vállalat, hasonló czime daczára, nincs a mi lapunkkal semmi összeköttetésben, sőt irányára és működési terére nézve attól egészen eltér, de mint az ifjuság számára hasznos és mulattató olvasmányul igérkező vállalatot ajánljuk a szülők és nevelők figyelmébe és pártfogásába. Megjelenik minden héten, egy 16 oldalból álló nagy iven s előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt.

Az „*Athenaeum*“ czimü társadalmi, politikai, müvészeti és irodalmi hetilap, melyet *Beöthy* Zsolt szerkesztése mellett az Athenaeum irod. és nyomdai részvénytársulat fog kiadni, szintén szétküldte felhivását s a néplapok és szaktudományi folyóiratok közt középen álló „mindenki közönségnek“ akar olvasmánynyal szolgálni. A részletes tervrajz és a dolgozó társak mellékelt névsora után itélve, az angol komolyabb hetilapok szerepére vállalkozik az uj „Athenaeum“ s a legjobb, a mit e törekvéshez kivánhatunk, az, hogy e szép czélt siker koronázza. Ára, egész évre 10 frt, félévre 5 frt., negyedévre 2 frt 50 kr.

— „*Arany Trombita*“ czim alatt egy uj balpárti néplap is fog hetenként megjelenni *Aldor Imre* szerkesztése alatt, mely a nemebeli eddigi vállalatoktól „a tisztességes eszmecsere s az igazság adatai“ által ohajt különbözni. Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt, mely összegek az „*Arany Trombita*“ kiadó hivatalának Pesten, Sándor-utcza 17. sz. alá küldendők.

— „*Aranykürt*“ czim alatt pedig *Márki* József dr. nyit előfizetést mint szerkesztő és kiadó, egy „közmüvelődési képes hetilapra, gyermekek, felnőttek, különösen népiskolai tanulók s tanitók használatára.“ A lap minden vasárnap megjelenik; de julius 15-től, szept. 15-ig szünetelni fog s akkor ugy folytatja tovább pályáját, tehát az iskolai viszonyok szünidejéhez mérten szintén szünidőt tart. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt, mely pénzek a szerkesztőhöz (kecskeméti-utcza 5. sz.) küldendők. — Még egy ifjusági irodalmi vállalatot kell megemlitenünk s ez az „*Ifjusági könyvtár*,“ mely havonként kétszer fog megjelenni, havonként öt-hat ivnyi tartalommal, szines boritékba kötve, könyvalakban, Kiadótulajdonos és szerkesztő *Csiszér — Ugróczy* Ida, Csiszér János társszerkesztő és tulajdonos, *Csengey* Gusztáv főmunkatárs. Előfizetési ára egész évre 2 frt. 40 kr. egy hóra 20 kr.

** (*A „Zenészeti hetilap“-ból,*) a Langer Viktor által szerkesztett uj szakközlönyből már több szám jelent meg. Mellékletül 59 lapra terjedő füzet küldetett szét: „Művészet és forradalom“ irta Wagner Richárd, magyarra forditá Ábrányi Kornél. Figyelmeztetjük a zene barátait e szaklapra, melyre decz. elejétől is elő lehet fizetni negyed évre 2 frtjával. (Pesten, dohány-utcza 1. szám.)

— (*Heckenast Gusztáv kiadásából*) a héten ismét egy csomag könyvet vettünk, a melyek közül legelől kell emlitenünk, mint legbecsesbet *Horváth* Mihály „*Magyarország történelmé*“-nek 5-ik és 6-ik kötetét. E nagy munka most az uj dolgozat második bővitett kiadásában jelent meg, s a történelmi buvárlat összes eredményeinek felhasználásával készült. A megelőző kiadásoknál tetemesen bővebb, s mig mélyen ható történelmi kritikája a szaktudósok előtt is biztositja tekintélyét, előadási modora a nagy közönség számára érdekes és tanulságos olvasmánynyá teszi. A most megjelent kötetek közül az 5-ik 1604-től, Rudolf országlatának végétől a Bocskai fölkelésétől a vasvári békekötésig; a 6-ik innét I. József haláláig s a szatmári békekötés utánig 1713-ig terjed; ára a diszes könyvtári kiadásu két kötetnek 8 frt. — *Ballagi Mór* „Uj teljes magyar és német szótárá“-nak *magyar-német része* harmadik kiadásban jelent meg, mely az eddigieknél nemcsak bővebb, hanem nagy részben ujra dolgozott munka. A fáradhatlan szerző több mint két évtized óta gyüjti nyelvünk szókincsbeli anyagát s a jelen kiadásban még nagyobb gondot forditott a szók különös használati módjaira, azoknak a különböző mondatszerkezetekben változó értelmi árnyéklataira, mint a korábbiakban. A szótár ezen része már régóta nehezen volt kapható s mindazok, kik ennek szükségét érzik, örömmel fogják venni e mindennapi használatra is alkalmas, tudományos tekintetben is az irodalmi igényeknek megfelelő munkát. A nagy terjedelmü (848 lap) és tisztán nyomatott teljes kötet ára 5 frt.

— (*Aigner Lajos kiadásában*) megjelentek és szerkesztőségünkhöz beküldettek a következő müvek: „*A vallásbölcsészet történelme Németországban*“ Heinetől; forditotta s magyarázó jegyzetekkel ellátta Steinbach József orvos-növendék. Csinosan kiállitott szellemdús munka. Ára 1 frt 20 kr. — „*Egy tör története.*“ Regény. Ottinger után forditotta Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr. — *Bolgár* Kálmántól „*Egy kép a forradalomból.*“ Elbeszélés. Ára 1 frt. Továbbá *Beszélgek német, franczia és angol* eredeti után forditották többen. Ára 1 frt. E négy, csinosan kiállitott kötet Pécsett ifj. Madarász Endre nyomdájában készült s a vállalatnak becsületére válik. — „*Szarvas város történelme* és jelen viszonyainak leirása“ *Zsilinszky* Mihálytól (Pest, 1872.) monographia-irodalmunkat gyarapitja. Ára 1 frt 20 kr. — *Seneca* munkáiból ismét egy szépet közöl a veterán *Zsoldos* Ignácz „*A bölcs állhatatosságáról*“ czimüt. (Pest, 1872.) Ára szép kiállitásban 60 kr. — *Prém* József két kötetes regénye (egy vastag füzetbe füzve) „*Onmaga ellen*“ czim alatt mintegy 370 lap. Ára 2 frt. — Ugyanezen kiadó legujabb iskolai kiadásai: *Lévay* István tanártól „*Irálygyakorlati föladatok gyüjteménye.*“ (Vázlatos megoldásokkal.) A közép-tanodák használatára dr. Wieseler Ernő után készitve (Pest, 1872.) Ára 1 frt. — „*Magyar Nyelvtan*“ népiskolai használatra irta *Záray* Ödön. Ötödik bővitett kiadás. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr. — „*Magyar-német nyelvkönyv*“ népiskolák számára irta dr. *Kilényi* Mór a hazai kereskedelmi iskola igazgatója. Első rész. Harmadik kiadás. Német nyelvü népiskolák számára készitett czélszerü kis könyv. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr. — *Fischer* Simontól második kiadásban: „*Magyar nyelvkönyv*“ földadatokkal, kidolgozási és elemzési mintákkal stb. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr.

— (*„Aesthetika, a verstan rövid vázlatával.“*) Iskolai és magánhasználatra irta *Baráth* Ferencz, a magyar nyelv és irodalom tanára a pesti ref. főgymnáziumban. A derék szerző, kinek izléséről s tanulmányai s széles olvasottságáról már több munkája tanuskodik, előszavában mondja, hogy tankönyvet adni volt czélja s abban a rendszer világossága mellett oly modoru előadásra törekedett, mely — különösen az aesthetikai előismeretekkel való foglalkozást, a tanulóknál szélesb körben, kivált nőinknél, megkedveltesse. A szerző valóban elérte czélját s talán többet is a maga által bevallott szerény igényeknél. Mert könyve, előzményül, alapos s eléggé is kimeritő verstant ad, azután az aesthetika alapvonalait oly jó rendszerrel, annyi alapossággal s teljes tájékozottsággal terjeszti elő, hogy a köröknek — melyeknek szánva van — nemcsak felületes első fogalmat, hanem a további tanulmányozásra kellő alapot is, ingert is nyujt. Miután a szép és a müvészetek átalános fogalmait kifejtette, egymásutan terjeszti elő az épitészet, szobrászat, festészet és zene müvészeteit, s így áttér a szép bővebb elemzésére, hogy azt alapul tehesse az utolsó s legmagasb müvészet: a költészet fejtegetésére. Természetesen erről szól legrészletesebben s kimeritőbben, mindenütt nemcsak érintve, hanem helyesen jellemezve az alfajokat is. Végül még a kritikáról emlékezik meg s kijelöli annak helyét az irodalomban s a müvészet irányában. Baráth irmodora tömött, világos, sima, s könyve a mily dús a tananyagot illetőleg, oly élvezhető az előadás által. Ohajtjuk elterjedését minél szélesebb körben s hiszszük hogy iskolában és magánhasználatban megtermendi gyümölcseit. Az igen csinos kiállitásu s tizennégy tömött ivre terjedő müvet 12 ábra is disziti, az épitészeti és szobrászati részben, egyes remekek ábrázolatait adva. Ára a könyvnek 1 frt 40 kr. Kiadta Ráth Mór.

— (*Mai számunkhos*) van mellékelve Pfeiffer Ferdinánd nemzeti könyvkereskedésének, a magyar, német, franczia és angol irodalomból válogatott gazdag tartalmu könyvhirdetése, mely tapintatos összeállitásánál fogva mindazoknak, kik az irodalom ujabb mozzanatait figyelemmel kisérik, valamint ünnepi ajándékok választásánál bizonyára jó szolgálatot fog tenni.

Közintézetek, egyletek.

** (*A magyar tud. akadémia*) második osztályának decz. 9-kén Horváth Mihály elnöklete alatt tartott ülésében a felolvasást *Wenzel* Gusztáv rendes tag kezdte meg „Adalékok hazánk XV. századbeli jogtörténetéhez“ czimü értekezésével. Utána *Frankl* Vilmos tartott érdekes előadást „Révay Ferencz nádori helytartó fiainak hazai és külföldi iskoláztatásáról 1538—1555-ben.“ — A nyilt ülés után gr. *Lónyay* elnöke alatt zárt tanácskozmány tartatott, melyben a Bessenyei-ünnepélyre nézve történtek megállapodások.

— (*A Besenyei-ünnepélyre*) az akadémia a következő meghivást tette közzé: „A magyar tudományos akadémia elhatározta a magyar nemzeti irodalom ujjászületésének, mely 1772-ben Bessenyei György és némely testőr társai irodalmi föllépésével kezdődik, százados évfordulóját a jelen 1872. év folytán akadémiai ünnepélyes közüléssel emlékezetbe hozni, s annak idejét saját diszteremében folyó decz. hó 15-ik napjára, d. e. 11 órára tüzte ki. Ez ünnepélyre az akadémia minden rendü tagjai és az összes müvelt közönség tiszteletteel meghivatnak. Bemenet: Kocsin érkezőknek az akadémia-utcza felől, gyalog jövőknek a Pollack-utcza felől, a lépcsőn. Belépti jegyek nem adatnak ki. Pest 1872. decz. 11-én. Elnöki megbizásból *Arany* János főtitkár.“

*

Melléklet a Vasárnapi Ujság 50-ik számához 1872. decz. 15.

TÁRHÁZ.

Irodalom és müvészet.

— („**Képes néplap**“ és „**Politikai Hiradó**“) czimek alatt e lapok kiadója és szerkesztője jövő januártól kezdve egy uj népies vállalatot inditanak meg, melynek programmjára azon hitben hivjuk föl olvasóink figyelmét, miszerint annak üdvös czélját beismerve, legsikeresebb, mert legnyomatékosabb szószólói lehetnek. E vállalat czélja ugyanis nem egyéb, mint a mi volt ezelőtt husz évvel a „Vasárnapi Ujság“ és később pár évvel a „Politikai Ujdonságok“-é, tudnillik: *uj olvasó közönséget nyerni meg a magyar irodalomnak* a nép azon rétegében mely eddigelé a hirlapolvasás élvezetét nem ismerte, részint azért, mert izléséhez, fogalom-köréhöz, részint és főleg, mert pénzerejéhez mért olcsó és népszerü vállalat nem létezett. A különbség csak az, hogy ezen legujabb népies időszaki vállalat a magyar nemzetcsalád piramisának lépcsőjén jóval lejebb, körülbelül a legalsó rétegre szall, és népünk azon legnagyobb tömegét ohajtja bevezetni a hirlapolvasó nagy közönség egyetemébe, melynek egyedüli olvasmányát eddigelé a naptárak képezték. Azt hiszszük, hogy mindazok kik irodalmi és közviszonyainkat ismerik, nem tagadhatják meg e vállalattól a közhasznu czélt, annálkevésbbé mert az előfizetési ár is oly csekély, hogy ebből jelentősb magánhasznot talán csak majd a későbbi szerencsés utódok huzhatnak, kik majd akkor fogják utánozni az uttörő vállalatot, midőn a magyar nép egész egyeteme belép a hirlaptartó közönség sorába. Reméljük, hogy t. laptársaink is föl fogják hivni a figyelmet e nagy hézagot pótló vállalatra, mely egyébként sem versenyez *a létező s magasabb* rétegü közönségre számitó lapokkal, miután ennek czélja épen az olvasó közönség tetemes gyarapitása, oly czél, mely mindenekelőtt a köznek, az általános mivelődés érdekének, és végre magának az összes hirlapirodalomnak válik előnyére.

— (*A „Hazánk s a Külföld“*) czimü képes hetilap, mely az utóbbi években az „Athenaeum“ nyomdai és irodalmi részvénytársaság kiadásában jelent meg, az „Athenaeum“ igazgatósága és lapunk kiadója között létrejött egyezség folytán a jövő év elejével lapunkkal egyesül, t. i. a „Hazánk s a Külföld“ ez év végén megszünik, s előfizetőinek az „Athenaeum“ igazgatósága a „Vasárnapi Ujság“-ot ajánlotta föl.

— (*Uj lapok.*) A következő uj lapok programmjait vettük:

„*Kis Vasárnapi Ujság*“ képes hetilap az ifjuság számára. Szerkeszti K. *Beniczky* Irma, kiadja Heckenast Gusztáv. E vállalat, hasonló czime daczára, nincs a mi lapunkkal semmi összeköttetésben, sőt irányára és működési terére nézve attól egészen eltér, de mint az ifjuság számára hasznos és mulattató olvasmányul igérkező vállalatot ajánljuk a szülők és nevelők figyelmébe és pártfogásába. Megjelenik minden héten, egy 16 oldalból álló nagy iven s előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt.

Az „*Athenaeum*“ czimü társadalmi, politikai, müvészeti és irodalmi hetilap, melyet *Beöthy* Zsolt szerkesztése mellett az Athenaeum irod. és nyomdai részvénytársulat fog kiadni, szintén szétküldte felhivását s a néplapok és szaktudományi folyóiratok közt középen álló „müvelt közönségnek“ akar olvasmánynyal szolgálni. A részletes tervrajz és a dolgozó társak mellékelt névsora után itélve, az angol komolyabb hetilapok szerepére vállalkozik az uj „Athenaeum“ s a legjobb, a mit e törekvéshez kivánhatunk, az, hogy e szép czélt siker koronázza. Ára, egész évre 10 frt, félévre 5 frt., negyedévre 2 frt 50 kr.

— „*Arany Trombita*“ czim alatt egy uj balpárti néplap is fog hetenként megjelenni *Áldor Imre* szerkesztése alatt, mely a nemebeli eddigi vállalatoktól „a tiszteséges eszmecsere s az igazság adatai“ által ohajt különböznı. Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt, mely összegek az „*Arany Trombita*“ kiadó hivatalának Pesten, Sándor-utcza 17. sz. alá küldendők.

— „*Aranykürt*“ czim alatt pedig *Márki* József dr. nyit előfizetést mint szerkesztő és kiadó, egy „közmüvelődési képes hetilapra, gyermekek, felnőttek, különösen népiskolai tanulók s tanitók használatára.“ A lap minden vasárnap megjelenik; de julius 15-től, szept. 15-ig szünetelni fog s akkor ugy folytatja tovább pályáját, tehát az iskolai viszonyok szünidejéhez mérten szintén szünidőt tart. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt, mely pénzek a szerkesztőhöz (kecskeméti-utcza 5. sz.) küldendők. — Még egy ifjusági irodalmi vállalatot kell megemlitenünk s oz az „*Ifjusági könyvtár*,“ mely havonként kétszer fog megjelenni, havonként öt-hat ivnyi tartalommal, szines boritékba kötve, könyvalakban, Kiadótulajdonos és szerkesztő *Csiszér — Ugróczy* Ida, Csiszér János társszerkesztő és tulajdonos, *Csengey* Gusztáv főmunkatárs. Előfizetési ára egész évre 2 frt. 40 kr. egy hóra 20 kr.

** (*A „Zenészeti hetilap“-ból,*) a Lauger Viktor által szerkesztett uj szakközlönyből már több változatosan és tartalmasan összeállitott szám jelent meg. Mellékletül 59 lapra terjedő füzet küldetett szét: „Müvészet és forradalom“ irta Wagner Richárd, magyarra fordità Ábrányi Kornél. Figyelmeztetjük a zene barátait e szaklapra, melyre decz. elejétől is elő lehet fizetni negyed évre 2 frtjával. (Pesten, dohány-utcza 1. szám.)

— (*Heckenast Gusztáv kiadásából*) a héten ismét egy csomag könyvet vettünk, a melyek közül legelől kell emlitenünk, mint legbecsesebet *Horváth* Mihály „*Magyarország történelmé*“-nek 5-ik és 6-ik kötetét. E nagy munka most az uj dolgozat második bővitett kiadásában jelent meg, s a történelmi buvárlat összes eredményeinek föl használásával készült. A megelőző kiadásoknál tetemesen bővebb, s mig mélyen ható történelmi kritikája a szaktudósok előtt is biztositja tekintélyét, előadási modora a nagy közönség számára érdekes és tanulságos olvasmánynyá teszi. A most megjelent kötetek közül az 5-ik 1604-től, Rudolf országlatának végétől s Bocskai fölkelésétől a vasvári békekötésig; a 6-ik innét I. József halálaig s a szatmári békekötés utánig 1713-ig terjed; ára a diszes könyvtári kiadásu két kötetnek 8 frt. — *Ballagi Mór* „Uj teljes magyar és német szótára“-nak *magyar-német része* harmadik kiadásban jelent meg, mely az eddigieknél nemcsak bővebb, hanem nagy részben ujra dolgozott munka. A fáradhatlan szerző több mint két évtized óta gyüjti nyelvünk szókincsbeli anyagát s a jelen kiadásban még nagyobb gondot forditott a szók különös használati módjaira, azoknak a különböző mondatszerkezetekben változó értelmi árnyéklataira, mint a korábbiakban. A szótár ezen resze már régóta nohezen volt kapható s mindazok, kik ennek szükségét érzik, örömmel fogják venni e mindennapi használatra is alkalmas, tudományos tekintetben is az irodalmi igényeknek megfelelő munkát. A nagy terjedelmü (848 lap) és tisztán nyomatott teljes kötet ára 5 frt.

— (*Aigner Lajos kiadásában*) megjelentek és szerkosztőségünkhöz beküldettek a következő müvek: „*A vallásbölcsészet történelme Németországban*“ Heinetől; forditotta s magyarázó jegyzetekkel ellátta Steinbach József orvos-növendék. Csinosan kiállitott szellemdús munka. Ára 1 frt 20 kr. — „*Egy tőr története.*“ Rogény. Ottinger után forditotta Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr. — *Bolgár* Kálmántól „*Egy kép a forradalomból.*“ Elbeszelés. Ára 1 frt. Továbbá *Beszélyek német, franczia és angol* eredeti után forditották többen. Ára 1 frt. E négy, csinosan kiállitott kötet Pécsett ifj. Madarász Endre nyomdájában készült s a vállalatnak becsületére válik. — „*Szarvas város történelme* és jelen viszonyainak leirása“ *Zsilinszky* Mihálytól (Pest, 1872.) monographia-irodalmunkat gyarapitja. Ára 1 frt 20 kr. — *Seneca* munkáiból ismét egy szépet közöl a veterán *Zsoldos* Ignácz „*A bölcs állhatatosságáról*“ czimüt. (Pest, 1872.) Ára szép kiállitásban 60 kr. — *Prém* József két kötetes regénye (egy vastag füzetbe füzve) „*Önmaga ellen*“ czim alatt mintegy 370 lap. Ára 2 frt. — Ugyanezen kiadó legujabb iskolai kiadásai: *Lévay* István tanártól „*Irálygyakorlati föladatok gyüjteménye.*“ (Vázlatos megoldásokkal.) A közép-tanodák használatára dr. Wieseler Ernő után készitve (Pest, 1872.) Ára 1 frt. — „*Magyar Nyelvtan*“ népiskolai használatra irta *Záray* Ödön. Ötödik bővitett kiadás. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr. — „*Magyar-német nyelvkönyv*“ népiskolák számára irta dr. *Kilényi* Mór a bajai kereskedelmi iskola igazgatója. Első rész. Harmadik kiadás. Német nyelvü népiskolák számára készitett czélszerü kis könyv. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr. — *Fischer* Simontól második kiadásban: „*Magyar nyelvkönyv*“ földadatokkal, kidolgozási és elemzési mintákkal stb. (Pest, 1873.) Ára kötve 30 kr.

— (*„Aesthetika, a verstan rövid vázlatával.“*) Iskolai és magánhasználatra irta *Baráth* Ferencz, a magyar nyelv és irodalom tanára a pesti ref. főgymnáziumban. A derék szerző, kinek izléséről s tanulmányai s széles olvasottságáról már több munkája tanuskodik, előszavában mondja, hogy tankönyvet adni volt czélja s abban a rendszer világossága mellett oly modoru előadásra törekedett, mely — különösen az aesthetikai előismeretekkel való foglalkozást, a tanulóknál szélesb körben, kivált nőiuknél, megkedveltesse. A szerző valóban elérte czélját s talán többet is a maga által bevallott szerény igényeknél. Mert könyve, előzményül, alapos s eléggé is kimeritő verstant ad, azután az aesthetika alapvonalait oly jó rendszerrel, annyi alapossággal s teljes tájékozottsággal terjeszti elő, hogy a köröknek — melyeknek szánva van — nemcsak felületes első fogalmat, hanem a további tanulmányozásra kellő alapot is, ingert is nyujt. Miután a szép és a müvészetek átalános fogalmait kifejtette, egymásután terjeszti elő az épitészet, szobrászat, festészet és zene müvészeteit, s igy áttér a szép bővebb elemzésére, hogy azt alapul tehesse az utolsó s legmagasb müvészet: a költészet fejtegetésére. Természetesen erről szól legrészletesebben s kimeritőbben, mindenütt nemcsak érintve, hanem holvesen jellemezve az alfajokat is. Végül még a kritikáról emlékezik meg s kijelöli annak helyét az irodalomban s a müvészet irányában. Baráth irmodora tömött, világos, sima, s könyve a mily dús a tananyagot illetőleg, oly élvezhető az előadás által. Ohajtjuk elterjedését minél szélesebb körben s hiszszük hogy iskolában és magánhasználatban megtermendi gyümölcseit. Az igen csinos kiállitásu s tizennégy tömött ivre terjedő müvet 12 ábra is disziti, az épitészeti és szobrászati részben, egyes remekek ábrázolatait adva. Ára a könyvnek 1 frt 40 kr. Kiadta Ráth Mór.

— (*Mai számunkhoz*) van mellékelve Pfeiffer Ferdinánd nemzeti könyvkereskedésének, a magyar, német, franczia és angol irodalomból válogatott gazdag tartalmu könyvhirdetése, mely tapintatos összeállitásánál fogva mindazoknak, kik az irodalom ujabb mozzanatait figyelemmel kisérik, valamint ünnepi ajándékok választásánál bizonyára jó szolgálatot fog tenni.

Közintézetek, egyletek.

** (*A magyar tud. akadémia*) második osztályának decz. 9-kén Horváth Mihály elnöklete alatt tartott ülésében a felolvasást *Wenzel* Gusztáv rendes tag kezdte meg „Adalékok hazánk XV. századbeli jogtörténetéhez“ czimü értekezésével. Utána *Frankl* Vilmos tartott érdekes előadást „Révay Ferencz nádori helytartó fiainak hazai és külföldi iskoláztatásáról 1538—1555-ben.“ — A nyilt ülés után gr. *Lónyay* elnöke alatt zárt tanácskozmány tartatott, melyben a Bessenyei-ünnepélyre nézve történtek megállapodások.

— (*A Besenyei-ünnepélyre*) az akadémia a következő meghivást tette közzé: „A magyar tudományos akadémia elhatározta a magyar nemzeti irodalom ujjászületésének, mely 1772-ben Bessenyei György és némely testőr társai irodalmi föllépésével kezdődik, százados évfordulóját a jelen 1872. év folytán akadémiai ünnepélyes közüléssel emlékezetbe hozni, s annak idejét saját disztermében folyó deczember hó 15-ik napjára, d. e. 11 órára tüzte ki. Ez ünnepélyre az akadémia minden rendü tagjai és az összes müvelt közönség tiszteltetel meghivatnak. Bemenet: Kocsin érkezőknek az akadémia-utcza felől, gyalog jövőknek a főlépcsőn. Belépti jegyek nem adatnak ki. Pest 1872. deczember 11-én. Elnöki megbizásból *Arany* János főtitkár.“

*

** (*A „Corvina“ könyvkiadó-társulat*) vasárnap tartá utolsó közgyülését, mely a kedvezőtlen viszonyok miatt a társulat föloszlását mondta ki. A „Corviná“-nak, mely a hozzá kötött sok szép reményt nem birta teljesiteni, nem maradt egyéb vagyona, mint egy nagy halmaz könyv, melyeket arányosan osztanak ki a részvényesek közt, hogy tetszés szerint eljándékozhassák; megemlitendő, hogy az alájegyzett 63,000 frt részvényből csak 26,000 ftot fizettek be, s ezt elnyelte az adminisztráczió.

Mi ujság?

— (*Lapunk mai számához*) van mellékelve a „*Vasárnapi Ujság*“ és „*Politika Ujdonságok*“ előfizetési fölhivása a jövő 1873-ik évre. Fölhivjuk rá t. előfizetőink és lapunk barátjainak szives figyelmét. Kiadóhivatalunk az előfizetések mielőbbi beküldését kéri, hogy a közeledő uj év elején a lapok küldésében fönnakadás ne történjék. Egyszersmind ugyancsak kiadóhivatalunk figyelmeztetése folytán arra kell fölkérnünk t. előfizetőinket, hogy az előfizetések alkalmával ugy neveiket, mint a hely és posta nevét lehető tisztán kiirni sziveskedjenek, miután a nehezen olvasható czimek sok tévedésre s számos reklamáczióra szolgáltatnak alkalmat. Legczélszerübb a levélben, vagy a postautalványra ragasztva, a lefolyt évi nyomtatott czimszelvényből egy példányt beküldeni.

** (*Bowring arczképét*) azon fénykép után közöltük, melyet ő maga küldött nemrég Jókai Mórnak, életrajzának főbb adataival együtt; a kép alá ezt irta: „Jókai Mórnak a legmélyebb tisztelettel s a legszivélyesebb üdvözlettel tisztelője Claremont-Exeter John Bowring.“ A mellképen különböző érdemjelei is föl vannak tüntetve; a spanyol grandcordon mellett ott vannak a hawai, siami, svéd-norweg, olasz, belga stb. rendjelek.

** (*A királyi udvar*) a karácsoni ünnepeket még Gödöllőn fogja tölteni s csak azután költözik át Budára, ha ugyan addig a kholera-járvány végkép megszünik ott. — A róka-vadászatok folyvást nagy élénkséggel folynak, s a tudósitóknak nem egy érdekes közleményre adnak alkalmat. Igy az „Ung. Lloyd“ ezt irja: A palotai uton a Rottenbiller-féle pióczatavak mellett csinos kis kunyhó fekszik; itt lakik Somogyiné asszonyom, az emlitett pióczatavak fölügyelőnője, egy törülmetszett, izmos magyar asszony. Vagy két hét előtt a királyné lovagolt el ottan, s megpihenve egy kicsit, az asszonyt tiz forinttal ajándékozta meg. Nemrég pedig a király — belefáradva a lovaglásba — tért be az elszigelten álló házba egy kissé, több vadász urral. A kis ház kéménye ugyancsak füstölt, mert Somogyiné asszonyom épen disznót ölt s kolbászt készite. Eleintén nagy zavarban volt, hanem aztán föltalálta magát s egy tál kolbásszal szolgált. Ő Fölsége és a vadász urak nem is vették meg a szivélyes kinálást, s midőn csakhamar ellovagoltak, a király 20 frtot adott Somogyiné asszonyomnak, ki mutogatja is minden ismerősének, nem az értékeért, hanem mert a király ajándéka.

** (*Udvari ünnepélyek 1873-ban.*) A jövő évben a világkiállitásra jövő fejedelmi vendégek Bécsben időzésével összekötött ünnepélyeken kivül, más ünnepélyek is lesznek az uralkodó családnál. Ez évre esik először is a király 25 évi uralkodásának jubileuma, melyet kiváló fénynyel fognak megülni; ekkor nyilvánitják serdültnek a tizenötödik évét elért Rudolf koronaherczeget, s ugyancsak a jövő év tavaszán tartja esküvőjét Gizela főherczegnő. A jövő év különben is nagy fontossággal bir a dynasztiára nézve. September hóban lesz 600 éve, hogy a család alapitójának habsburgi Rudolfnak megvivék Basel alá, melyet épen akkor körültáborolva tartott, császárrá választatása hirét. A hirnök a norimbergi várgróf, Hohenzollern Frigyes volt.

** (*Szlávy miniszterelnök*) naponként délután 3 órától 5-ig ad kihallgatást. — Szlávy miniszterelnök csak hivatalát helyezi át a budai miniszterelnöki palotába s lakása nem ott lesz. Az estélyekre szánt termek is hivatalos helyiségekké válnak. Ha vendégei lesznek a miniszterelnöknek, valamelyik szállodában fogadja őket.

** (*Meteor- és csillaghullás.*) A zsablyai határban (Nagy-Becskerektől nem messze) e napokban egy nagy tűzgolyót láttak alálhullani. A tüneményt nagy csillaghullás előzte meg. Másnap az emberek kimentek azon helyre, hol a tűzgolyót leesni látták, és csakugyan találtak is e helyen egy nagy összeforrt kődarabot, mely kinézésére hasonlit a köszénből képződő taraszkhoz. Ily meteorkövet e határban már többször találtak. Eleméren oly nagy volt a csillaghullás, hogy az égboltozaton nem lehetett mást látni, mint lefutó tüzeket.

** (*Vukovics Sebő holtteste*) e héten érkezik Londonból Triesztbe, és innen vasuton az elhunyt beregszói birtokára szállittatik, hol görög-keleti szertartás szerint a családi sirboltban fog örök nyugalomra tétetni.

† (*Halálozások.*) Pest egyik legismertebb polgára: *Geist Gáspár* mult pénteken a járvány áldozatául esett 56 éves korában. Egyike volt a legtevékenyebb férfiaknak, ki a kecskeméti utcza sarkán palotaszerü házat épittetett, csákói birtokát példányszámra gazdaságá gá tette, hires juhászattal, s 461 főbül álló cselédsége részére iskolát tartott fenn. Tetőtül talpig derék magyar embert vesztettünk benne. Egyik leányát Szeniczey Ödön ismert képviselő birja nőül. — Zomborban m. hó 28-án hunyt el *Szemző János* 74 éves korában. Ő Bács egyik legnagyobb birtokosa volt s vagyonát hét-nyolcz millióra teszik. S mindezt önerején, kereskedés által szerezte. Csal ádneve egykor Eigner volt, de magyar lett névben, lélekben. — *Özvegy Szalay Lászlóné*, Békessy Francziska, az 1864-évben elhunyt történetirónk neje hoszszas szenvedés után a mult héten elhunyt. — *Kerkapoly Károly* pénzügyminiszter sulyos csapás érte; édes anyja, ki már hosszabb idő óta betegeskedett, a zalamegyei Henye faluban, hol veje és leányánál tartózkodott, meghalt. — *Bock Tivadar*, a pesti állami főoeáltanoda tanára, 29 éves korában, — *Dr. Egger Eduárd* a pesti orvosok nesztora, 79 éves korában, — *Schmittné*, szül. Luidors Erzsébet asszony, egy 24 év óta jó hirben álló ismert pesti leány tan- és nevelő-intézet tulajdonosnője élete 66. évében elhunyt. — *Szalay Imre* országházi tisztviselő, s volt 1848/9-iki honvéd huszártiszt, hosszabb szenvedés után a lipótmezei tébolydában elhunyt. *Kecskés Lajos* előbb Biharmegyében a margittai járásnak, majd Aradmegyében a kisjenői járásnak főszolgabirája jobb életre szenderült.

Nemzeti szinház.

Péntek, decz. 6. „*Julius Caesar*“. Szomorujáték 5 felv Irta Shakespeare; ford. Vörösmarty.

Szombat, decz. 7. „*A hugenották*“. Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Vasárnap, decz. 8. „*A csikós*“. Eredeti népszinmü 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, decz. 9. „*A tücsök*“. Életkép 5 felv. Irta Birchpfeiffer S; ford. Bulyovszkyné.

Kedd, decz. 10. „*Az afrikai nő*“. Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Szerda, decz. 11. „*Paul Jones*“. Dráma 5 felv. Irta Dumas S.; ford. Egressi B.

Csütörtök, decz. 12, „*A büvös vadász*“. Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Weber. K. M.

Szerkesztőimondanivaló.

— **N.-Pesteny.** K. F. A kérdezett lapból, 1872-ben csak egy szám jelent meg.

— **Rimaszombat.** K. A küldemény, magában érdekes, de nem illik lapunk keretébe. Visszaküldjük.

— **Pered.** P. Az ily jogos fölszólalásoknak mindenkor helyet adunk. Levele azonban csak most jutott kezünkhöz; ha kivánja: legközelebb közölhetjük, vagy ha az ügy ujabb stádiumba jutott, kérjük ujra beküldését.

— **Németlad.** Sz. J. A kérdezett czikk megjelenési idejére magunk sem emlékezünk már; alkalmilag utána nézünk, s tudatni fogjuk.

— **Sz. F.** A beküldött munkákra mondott őszinte szóért kár megneheztelni! „A nap le ne menjen a ti haragotokkal.“

— **Praga.** G. A magyar akadémia festőket nem segélyez, festvényeket nem vásárol. A nemz. muzeum is csak elismert jelességüeket.

SAKKJÁTÉK.

681-ik sz. f. — Healay F.-től
(Londonban.)

Sötét.

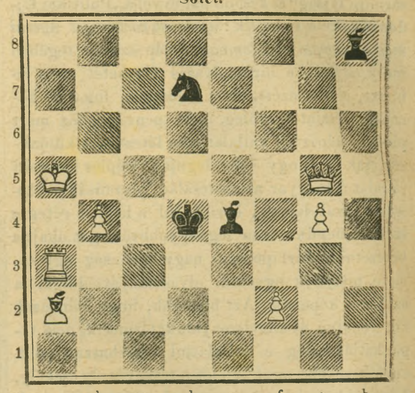

a b c d e f g h

Világos.

Világos indul s á harmadik lépésre mattot mond.

A 676-ik számu feladvány megfejtése.

(Reimann J.-tól Königsbergben.)

1. Hf4—e6	. . . .	1.	d5—d4(a)
2. Vb5—e2†	. . .	2.	Ke5—d5
3. He6—c7†	. . .	3.	Kd5—c5:
4. Ve2—e7 matt.			

a.

1.	. . .	1.	f5—f4
2. Vb5—e2†	. . .	2.	Ke5—f5
3. Hc6—f7†	. . .	3.	Kf5—g5:
4. Ve2—e7 matt.			

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben:* Fülöp József. — *Miskolczon:* Czenthe József. — *Gelsén:* Glesinger Zsigmond. — *Jászkiséren:* Galambos István. — *Kecskeméten:* Galambos László. — *N.-Szalontán:* Kovács Albert. — A *pesti.* sakk-kör.

Nyilt-tér. *)

Az „Arany Trombita“

előfizetési fölhivását, mely a jelen számhoz van mellékelve, ajánljuk melegen a balpárti közönség figyelmébe. Olcsó és tartalmas hetilap lesz, mely a baloldal elveit és törekvéseit illedelmes modorban fogja ismertetni. Az előfizetési pénzt az „*Arany Trombita*“ kiadóhivatalának kérjük czimezni.

Az „Arany Trombita“
kiadó-hivatala.

*) E rovatban közlött czikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a *Szerk.*

☞ **Melléklet: Előfizetési fölhivás a „Borászati Füzetek“ 1873. január—decz. folyamára.**

☞ **Melléklet: Előfizetési fölhivás az „Arany-Trombita“ 1873. folyamára.**

HETI-NAPTÁR.

Hónapi- és hetinap	Katholikus és protestans naptar	Görög-orosz naptar	Izraelitak naptara	Nap hossza	Nap kél	Nap nyug.	Hold hossza	Hold kél	Hold nyug.
	Deczember	Decz. (ó)	Kizlev R.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.
15 Vasar	**F 3** Ireneus pk.	**F 3** Valerián	**3 A 26 Urjöv.**	263 51	7 42	4 8	89 58	4 25	8 20
16 Hétfő	Etelka, Euseb	Ananias	4 Borbála	264 52	7 43	4 3	102 11	5 17	9 7
17 Kedd	Lázár	Lázár	5 Szabbasz	265 53	7 44	4 8	114 14	6 15	10 2
18 Szerda	Gracián **Kánt** †	Kegyes	**6 Miklós**	266 54	7 45	4 9	126 6	7 18	10 39
19 Csöt.	Nemesius	Nemtó	7 Ambrusz	267 55	7 45	4 9	138 3	8 24	11 9
20 Pént.	Theofil †	Ámon	8 Patapius	268 56	7 46	4 10	149 55	9 30	11 32
21 Szom.	Tamás apost. †	Tamás	**9 B. Assz. fog.**	**21 12 S. Mi.** 269 57	7 46	4 10	161 48	10 37	11 57

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 23-án 3 óra 28 perczkor reggel.

TARTALOM.

Lovassy László (arczkép). — Távolból. — Magyar házassági szokások. IV. — Egyetemes karaván. — Dr. Batizfalvy magán-gyógyintézete (képpel). — Imádkozó gép Kelet-Ázsia lakóinál (képpel). — Egy gőzhajó elsülyedése (képpel). — Mikor a harangok sirnak. — Kelet-Indiából. III. — Öt hét léghajón (képpel.) — Egyveleg. — **Tarhaz**: Irodalom és müvészet. — Közintézetek, egyletek. — **Mi ujság?** — Nemzeti szinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptar.

Felelős szerkesztő **Nagy Miklós**, (L. magyar-utcza 21. sz.)

** (*A „Corvina“ könyvkiadó-társulat*) vasárnap tartá utolsó közgyülését, mely a kedvezőtlen viszonyok miatt a társulat föloszlását mondta ki. A „Corviná“-nak, mely a hozzá kötött sok szép reményt nem birta teljesiteni, nem maradt egyéb vagyona, mint egy nagy halmaz könyv, melyeket arányosan osztanak ki a részvényesek közt, hogy tetszés szerint eljándékozhassák; megemlitendő, hogy az alájegyzett 63,000 frt részvényből csak 26,000 ftot fizettek be, s ezt elnyelte az adminisztráczió.

Mi ujság?

— (*Lapunk mai számához*) van mellékelve a „*Vasárnapi Ujság*“ és „*Politika Ujdonságok*“ előfizetési fölhivása a jövő 1873-ik évre. Fölhivjuk rá t. előfizetőink és lapunk barátjainak szives figyelmét. Kiadóhivatalunk az előfizetések mielőbbi beküldését kéri, hogy a közeledő uj év elején a lapok küldésében fönnakadás ne történjék. Egyszersmind ugyancsak kiadóhivatalunk figyelmeztetése folytán arra kell fölkérnünk t. előfizetőinket, hogy az előfizetések alkalmával ugy neveiket, mint a hely és posta nevét lehető tisztán kiirni sziveskedjenek, miután a nehezen olvasható czimek sok tévedésre s számos reklamáczióra szolgáltatnak alkalmat. Legczélszerübb a levélben, vagy a postautalványra ragasztva, a lefolyt évi nyomtatott czimszelvényből egy példányt beküldeni.

** (*Bowring arczképét*) azon fénykép után közöltük, melyet ő maga küldött nemrég Jókai Mórnak, életrajzának főbb adataival együtt; a kép alá ezt irta: „Jókai Mórnak a legmélyebb tisztelettel s a legszivélyesebb üdvözlettel tisztelője Claremont-Exeter John Bowring.“ A mellékpen különböző érdemjelei is föl vannak tüntetve; a spanyol grandcordon mellett ott vannak a hawai, siami, svéd-norweg, olasz, belga stb. rendjelek.

** (*A királyi udvar*) a karácsoni ünnepeket még Gödöllőn fogja tölteni s csak azután költözik át Budára, ha ugyan addig a kholera-járvány végkép megszünik ott. — A róka-vadászatok folyvást nagy élénkséggel folynak, s a tudósitóknak nem egy érdekes közleményre adnak alkalmat. Igy az „Ung. Lloyd“ ezt irja: A palotai uton a Rottenbiller-féle pióczatavak mellett csinos kis kunyhó fekszik; itt lakik Somogyiné asszonyom, az emlitett pióczatavak fölügyelőnője, egy törülmetszett, izmos magyar asszony. Vagy két hét előtt a királyné lovagolt el ottan, s megpihenve egy kicsit, az asszonyt tiz forinttal ajándékozta meg. Nemrég pedig a király — beléfáradva a lovaglásba — tért be az elszigelten álló házba egy kissé, több vadász urral. A kis ház kéménye ugyancsak füstölt, mert Somogyiné asszonyom épen disznót ölt s kolbászt készite. Eleintén nagy zavarban volt, hanem aztán föltalálta magát s egy tál kolbásszal szolgált. Ő Fölsége és a vadász urak nem is veték meg a szivélyes kinálást, s midőn csakhamar ellovagoltak, a király 20 frtot adott Somogyiné asszonyomnak, ki mutogatja is minden ismerősének, nem az értékeért, hanem mert a király ajándéka.

** (*Udvari ünnepélyek 1873-ban.*) A jövő évben a világkiállitásra jövő fejedelmi vendégek Bécsben időzésével összekötött ünnepélyeken kivül, más ünnepélyek is lesznek az uralkodó családnál. Ez évre esik először is a király 25 évi uralkodásának jubilaeuma, melyet kiváló fénynyel fognak megülni; ekkor nyilvánitják serdültnek a tizenötödik évét elért Rudolf koronaherczeget, s ugyancsak a jövő év tavaszán tartja esküvőjét Gizela főherczegnő. A jövő év különben is nagy fontossággal bir a dynasztiára nézve. Szeptember hóban lesz 600 éve, hogy a család alapitójának habsburgi Rudolfnak megvivék Basel alá, melyet épen akkor körültáborolva tartott, császárrá választatása hirét. A hirnök a norimbergi várgróf, Hohenzollern Frigyes volt.

** (*Szlávy miniszterelnök*) naponként délután 3 órától 5-ig ad kihallgatást. — Szlávy miniszterelnök csak hivatalát helyezi át a budai miniszterelnöki palotába s lakása nem ott lesz. Az estélyekre szánt termek is hivatalos helyiségekké válnak. Ha vendégei lesznek a miniszterelnöknek, valamelyik szállodában fogadja őket.

** (*Meteor- és csillaghullás.*) A zsablyai határban (Nagy-Becskerektől nem messze) e napokban egy nagy tűzgolyót láttak aláhullani. A tüneményt nagy csillaghullás előzte meg. Másnap az emberek kimentek azon helyre, hol a tűzgolyót leesni látták, és csakugyan találtak is e helyen egy nagy összeforrt kődarabot, mely kinézésére hasonlit a kőszénből képződő taraszkhoz. Ily meteorkövet e határban már többször találtak. Eleméren oly nagy volt a csillaghullás, hogy az égboltozaton nem lehetett mást látni, mint lefutó tüzeket.

** (*Vukovics Sebő holtteste*) e héten érkezik Londonból Trieszbe, és innen vasuton az elhunyt beregszói birtokára szállittatik, hol görög-keleti szertartás szerint a családi sirboltban fog örök nyugalomra tétetni.

† (*Halálozások.*) Pest egyik legismertebb polgára: *Geist Gáspár* mult pénteken a járvány áldozatául esett 56 éves korában. Egyike volt a legtevékenyebb férfiaknak, ki a kecskeméti utcza sarkán palotaszerü házat épittetett, csákói birtokát példánygazdasággá tette, hires juhászattal, s 461 főbül álló cselédsége részére iskolát tartott fenn. Tetőtül talpig derék magyar embert vesztettünk benne. Egyik leányát Szeniczey Ödön ismert képviselő birja nőül. — Zomborban m. hó 28-án hunyt el *Szemző János* 74 éves korában. Ő Bács egyik legnagyobb birtokosa volt s vagyonát hét-nyolcz millióra teszik. S mindezt önerején, kereskedés által szerezte. Csal ádneve egykor Eigner volt, de magyar lett névben, lélekben. — *Özvegy Szalay Lászlóné*, Békessy Franciska, az 1864-évben elhunyt történetirónk neje hosszas szenvedés után a mult héten elhunyt. — *Kerkapoly Károly* pénzügyminisztert sulyos csapás érte; édes anyja, ki már hosszabb idő óta betegeskedett, a zalamegyei Henye faluban, hol veje és leányánál tartózkodott, meghalt. — *Bock Tivadar*, a pesti állami főreáltanoda tanára, 29 éves korában, — *Dr. Egger Eduárd* a pesti orvosok nesztora, 79 éves korában, — *Schmittné*, szül. Luidors Erzsébet asszony, egy 24 év óta jó hirben álló ismert pesti leány tan- és nevelő-intézet tulajdonosnője élete 66. évében elhunyt. — *Szalay Imre* országházi tisztviselő, s volt 1848/9-iki honvéd huszártiszt, hosszabb szenvedés után a lipótmezei tébolydában elhunyt. *Kecskés Lajos* előbb Biharmegyében a margittai járásnak, majd Aradmegyében a kisjenői járásnak főszolgabirája jobb életre szenderült.

Nemzeti szinház.

Péntek, decz. 6. „*Julius Caesar*“. Szomorujáték 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Vörösmarty.

Szombat, decz. 7. „*A hugenották*“. Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Vasárnap, decz. 8. „*A csikós*“. Eredeti népszinmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, decz. 9. „*A tücsök*“. Életkép 5 felv. Irta Birch-pfeiffer S; ford. Bulyovszkyné.

Kedd, decz. 10. „*Az afrikai nő*“. Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Szerda, decz. 11. „*Paul Jones*“. Dráma 5 felv. Irta Dumas S.; ford. Egressi B.

Csütörtök, decz. 12, „*A büvös vadász*“. Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Weber. K. M.

Szerkesztőimondanivaló.

— **N.-Pestény.** K. F. A kérdezett lapból, 1872-ben csak egy szám jelent meg.

— **Rimaszombat.** K. A küldemény, magában érdekes, de nem illik lapunk keretébe. Visszaküldjük.

— **Pered.** P. Az ily jogos fölszólalásoknak mindenkor helyet adunk. Levele azonban csak most jutott kezünkhöz; ha kivánja: legközelebb közölhetjük, vagy ha az ügy ujabb stádiumba jutott, kérjük ujra beküldését.

— **Németlad.** Sz. J. A kérdezett czikk megjelenési idejére magunk sem emlékezünk már; alkalmilag utána nézünk, s tudatni fogjuk.

— **Sz. F.** A beküldött munkákra mondott őszinte szóért kár megneheztelni! „A nap le ne menjen a ti haragotokkal.“

— **Prága.** G. A magyar akadémia festőket nem segélyez, festvényeket nem vásárol. A nemz. muzeum is csak elismert jelességüeket.

SAKKJÁTÉK.

681-ik sz. f. — Healay F.-től
(Londonban.)

Sötét.

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 676-ik számu feladvány megfejtése.

(Reimann J.-től Königsbergben.)

1. Hf4—e6 . . . . 1. d5—d4(a)
2. Vb5—e2† . . . 2. Ke5—d5
3. He6—c7† . . . 3. Kd5—c5:
4. Ve2—e7 matt.

a.

1. . . . . 1. f5—f4
2. Vb5—e2† . . . 2 Ke5—f5
3. He6—f7† . . . 3. Kf5—g5:
4. Ve2—e7 matt.

Helyesen fejtettek meg: *Veszprémben:* Fülöp József. — *Miskolczon:* Czenthe József. — *Gelsén:* Glesinger Zsigmond. — *Jászkiséren:* Galambos István. — *Kecskeméten:* Galambos László. — *N.-Szalontán:* Kovács Albert. — A *pesti.* sakk-kör.

Nyilt-tér. *)

Az „Arany Trombita“

előfizetési fölhivását, mely a jelen számhoz van mellékelve, ajánljuk melegen a balpárti közönség figyelmébe. Ólcsó és tartalmas hetilap lesz, mely a baloldal elveit és törekvéseit illedelmes modorban fogja ismertetni. Az előfizetési pénzt az „*Arany Trombita*“ kiadóhivatalának kérjük czimezni.

Az „Arany Trombita“
kiadó-hivatala.

*) E rovatban közlött czikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a *Szerk.*

☞ **Melléklet: Előfizetési fölhivás a „Borászati Füzetek“ 1873. január—decz. folyamára.**

☞ **Melléklet: Előfizetési fölhivás az „Arany-Trombita“ 1873. folyamára.**

HETI-NAPTÁR.

Hónapi- és hetinap	Katholikus és protestans naptar		Görög-orosz naptar	Izraeliták naptara	Nap hossza	Nap kél	Nap nyug.	Hold hossza	Hold kél	Hold nyug.
Deczember			Decz. (ó)	Kizlev R.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.	ó. p.
15 Vasár	F 3 Irineus pk.	F 3 Valerián	3 A 26 Urjöv.	15	263 51	7 42	4 8	89 58	4 25	8 20
16 Hétfő	Etelka, Euseb	Ananias	4 Borbála	16	264 52	7 43	4 3	102 11	5 17	9 7
17 Kedd	Lázár	Lázár	5 Szabbasz	17 Dámián	265 53	7 44	4 8	114 14	6 15	10 2
18 Szerda	Graczián Kant†	Kegyes	6 Miklós	18 Dán	266 54	7 45	4 9	126 6	7 18	10 39
19 Csüt.	Nemesius	Nemtő	7 Ambrusz	19	267 55	7 45	4 9	138 3	8 24	11 9
20 Pént.	Theofil ‡	Ámon	8 Patapius	20 Első. k. n.	268 56	7 46	4 10	149 55	9 30	11 32
21 Szom.	Tamás apost. ‡	Tamás	9 B. Assz. fog.	21 12 S. Mi.	269 57	7 46	4 10	161 48	10 37	11 57

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 23-án 3 óra 28 perczkor reggel.

TARTALOM.

Lovassy László (arczkép). — Távolból. — Magyar házassági szokások. IV. — Egyetemes karaván. — Dr. Batizfalvy magán-gyógyintézete (képpel). — Imádkozó gép Kelet-Ázsia lakóinál (képpel). — Egy gőzhajó elsülyedése (képpel). — Mikor a harangok sirnak. — Kelet-Indiából, III. — Öt hét léghajón (képpel.) — Egyveleg. — **Tarhaz**. Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Nemzeti szinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő **Nagy Miklós**, (L. magyar-utcza 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

JELZÁLOG-BANK ÉS BIZOMÁNYI-ÜZLET.

PEST, váczi-utcza 21-dik szám. **BÉCS,** Tuchlauben 17-dik szám. **GRÁCZ,** Schmiedgasse 4-dik szám.

Hirdetmény.

Van szerencsénk ezennel nyilvános tudomásra hozni, miszerint a tőzsdemüveleti társulatokra általunk kibocsátott aláirás alkalmával f évi okt. hó 31-kéig

214 részjegy 100 forintjával
205 „ 50 „

iratott alá. — Részjegyeink birlalói e szerint tudósittatnak, miszerint az

1—100 számok az első magyar A. társulatba 100 forintjával,
101—200 „ „ „ „ B. „ 50 „
201—300 „ a második magyar „ 50 „
301—400 „ a harmadik „ „ 100 „

soroztattak be, mig **401—414.** és **501—505.** számok az aláirásra kerülő további társulatok részére elójegyeztettek A fentemlitett szervezkedett társulatok müveletei folyó **november hó 15-én** veszik kezdetüket, minélfogva a t. cz. résztvevők felkéretnek, hátrányfizetéseiket folyó hó 5-étől a nevezett napig az ideiglenes elismervények végleges részjegyekre történő átcserélése mellett teljesiteni.

Egyuttal bátorkodunk **az eddigi részvét által indittatva,** a t. cz. közönséget az ennek megnyitott

Faláirásra

☞ **a IV. magyar tőzsdemüveleti társulatra 100 részjegygyel 100 ftjával,**
az V. magyar tőzsdemüveleti társulatra 100 részjegygyel 50 ftjával, ☜

tisztelettel felhivni

A társulatok, melyek üzletük körébe, ugy magyar mint osztrák értékeket fel-lől, ugy hogy üzletük állásáról mindenkor tudomással birnak; azonfelül minden vesznek, hat hóra szervezkednek, s megkezdik müveleteiket, mihelyt valamennyi két hónapban számolunk és az eredményezett haszon **készpénzben fizettetik.**

részvény jegyeztetett; addig is a betett pénzek 8 százt ólival kamatoznak. — Az A hat hó elmultával a társulatok felosztanak, különben mindenkinek szabadaláirásnál **a IV. társulatra** 40 frt, **az V. társulatra** 20 frt fizetendő be, a hátra- ságában állván ugy a kilépés, mint az ujonnan alakuló társulatokban való részesülés.

levő 60 frt, illetőleg 30 frt, a történt megalakulás után, mely a lapok utján közzé — A társulat számlájára végzett alkuk után nem számittatik üzérdij, csak a tiszta jötétetik, bérmentesen teljesitendő. vedelem után öt százalék huzatik le.

Utólagos befizetés semmi szin alatt nem történik, természetesen kinek-kinek Reméljük, hogy a bennünk vetett bizalomnak rövid idő mulván meg fogunk szabad, több részvényt is jegyezni. A t. cz. résztvevők minden időben jogositvák, a felelhetni, és oly eredményeket felmutathatni, melyek bécsi törzsházunkéit elérik. társulatok üzletmenetelébe, illetőleg a könyvekbe és iratokba betekinteni. A t. cz. Tervrajzzal és tudósitással a legnagyobb készséggel szolgálunk.
résztvevők különben időről időre értesittetnek a számukra végzett üzletek fe-

A jelzálog-bank és bizományi-üzlet váltóháza.

1386 (6—0) **Leitner és társ.** Váczi-utcza 21. sz. I. emelet.

Női divatkelmék . . . . . — ft. 32 krtól felfelé.

Csikos selyemkelmék	1	40	»
Sima selyemkelmék minden szinben	2	—	»
Fekete selyemkelmék	1	75	»

Elegans kész női ruhák (Costumes). | **Téli posztó Jaquettek és köpönyek.**
Selyem bársony felöltők. | **Téli kendők** sat.
a legjutányosabb árakon. 1413 (2—5)

KELLER és ZSITVAY
selyem- és női divatáruk raktárában Pesten,
szervita-tér 6-dik szám.

LECHNER JÓZSEF
órás,
váczi-utcza 5-ik szám alatt
ajánlja dúsan felszerelt
óra-raktárát
karácsonyi és ujévi ajándékokul.

!Tessék elolvasni!

A pénzbecsének alanti állása végett a következő czikkek rendelhetők meg, mérsékelt áron s utánvét mellett, u. m.:

	ft.	kr.		ft.	kr.
5 font eredeti **Domingo kávé** . . .	2	90	1 font orosz thea	2,	3 —
5 » » **Java** » . . .	3	20	1 zománczolt thea-szelencze ½ font finom **Melange thea** tartalommal	1	50
5 » finom **Portoricco** » . . .	3	60	1 Ugyanaz ¼ font tartalommal . .	1	—
5 » » **Laguaira** » . . .	3	60	1 pint **brazilai rum** . 90 kr. és 1 ft.	—	
5 » arany **Java** » . . .	4	—	1 » **Cuba rum**	1	60
5 » finom **Cuba** » . . .	4	—	1 » valódi **Jamaika rum**	2	10
5 » legfin. **Cuba** » . . .	4	50	1 » legfinomabb **Jamaica rum**	2	80
5 » » **Cuba gyöngy kávé**	4	50	5 palaczk **Duc de Montebello** . .	16	—
5 » » **Java gyöngy** » .	3	50	5 » **Vix Bara**	15	—
5 » **Mocca** valódi arábiai » .	4	50	5 » **belföldi pezsgő**	5	—
5 » » **uso** »	3	80	1 » **Imitation** »	7	50
1 » **Pecco virágthea** . .	3,	4, 5, 6 —			
1 » **Melange**	3,	4 —			

☞ Az itt elősoroltakon kivül ajánlok még minden az e szakba vágó **fűszer s gyarmataru czikkeket**, melyekkel raktáram mindenkor gazdagon el van látva, a legjutányosb árakért. — Az áruczikkek fris s jó minőségéért — pontos szolgálat mellett jótállás biztosittatik.

Midőn a t. cz. közönségnek, valamint a polgári- s uraságí nagyobb háztartásokat illetőleg, — a fentebbjegyzett igen mérsékelt árakat szives figyelmébe ajánlani szerencsém volna, számos megrendelések reményében kitünő tisztelettel maradtam

Lukovits József.

1400 (7—0) **Pesten,** az országut- s czukor-utcza sarkán, 20. szám alatt.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kaphatók:

Gr. Zychy Géza.

Az álom regénye.

(312 lap, 8-rét) füzve **2** ft.

Gerstäcker Frigyes.

Végzetek.

Regény.

Fordità **Zólyomi J.**

(Nyolczadrét, 160 lap) füzve **60** kr.

Byr Róbert.

Lejtös uton.

Regény.

Három kötet. (8-adrét, 288, 272 és 288 lap.) Füzve 3 forint.

Épen most jelent meg

32-ik kiadásban

a világszerte ismeretes:

„Der persönliche Schutz“

czimü tanulságos könyv **Laurentius**-tól, lepecsételt borítékban.

20 évi tapasztalatok nyomán! ezerszeresen megpróbálva, segély és gyógyitása a **gyengeségi állapotoknak,** melyek az önfertőztetés s kicsapongásokból származnak. Megszerezhető minden könyvárus által, Bécsben: **Pohan Károly,** Wollzeile 33. sz. alatt. Ára 2 ft. 40 kr., postai küldéssel 2 ft. 50 kr.

☞ **A szamtalan utánzások,** valamint az e könyvből **kivonatok,** s különösen az ilynemü **piszkos iratoktól,** melyek „Jugendfreund,“ „Selbsterhaltung“ s hasonnemü czimek alatt, csaknem minden hirlapban nyegle módra ajánltatnak, egész jó akarattal mindenkit óvunk. Tehát arra, kérünk figyelmet forditani, hogy a valódi illetőleg **eredeti kiadást** szerezdk meg maguknak az érdekleltek — **Laurentius**-tól. — mely egy 8-rét kötetet képez 232 oldallal, 60 aczélba metszett boncztani ábrával, s lepecsételve a szerző saját nevével ellátott bélyeggel. 1340 (8—12)

**

Egy db. ára használati utasítással együtt 25 kr.

LEDER TESTVÉREK

balzsamosföld-dióolaj-szappana

a bőr szépség- s egészségének ápolására.

4 darab egy csomagban 80 kr.

A testi egészség és szépségének lényeges feltétele s mulhatlan kivánalma az egészséges, gyengéd s puha bór, azok gondos fentartása tehát joggal sorozható a pipere egyik legfontosabb részéhez; s igy semmiesetre nem mindegy az, hogy valjon a használandó szappanok jók-e vagy rosz minőségüek.

Leder testvérek, technikai vegyész- és elsőrendü gyógyszerészek **Berlinben**, támaszkodva a tudomány s tapasztalatokra, **a balzsamosföld-dióolaj-szappant**, mely föfeladatul tüzték ki maguknak tiszta **olajak, balzsamok** s növényi anyagokból — a pipere minden kivánalmainak tökéletesen megfelel — eléállitani: e szappan egyátalában minden káros vegyületektől ment, nevezetesen: az álkáli tartalomtól, mely legtöbbnyire másnemü kokusz-szappanoknál használtatik fel a legnagyobb mértékben, — s igy a **balzsamosföld-dióolaj-szappan** méltán a leggyengébbb, s leghathatósbnak nevezhető különféle befolyások, ugymint: **hőmérsék-változás, fagy s melegség** stb. ellen; minélfogva puha-, gyengéd- s fehér arcz- s kéz-bór elnyerésére a legnyomatékosabban ajánlható.

☞ A **Leder testvérek balzsamosföld-dióolaj-szappana**, rózsaszin papirba csomagolvák, s az itt látható bélyeggel zárvák; s kaphatók a fentebbi gyáriárakon

PESTEN: Török József gysztár a „sz. lélekhez" király-utcza 7. sz.; Jezovitz M. gysztár a „Magyar királyhoz"; Scholz J. városi gyógyszertár; Kiss K. gyógyszertár a „kigyóhoz"; Sztupa G. gyógyszertár a szénatéren.

BUDÁN: Udvari gyógyszertár; Ráth P. gyszerész, Tabán.

Ó-BUDÁN: Bakats A. gyszertár; Prochaszka J. kereskedése;

valamint a következő magyarországi t. cz. czégeknél, és a hozzá kapcsolt részekben:

A.-Kubin: Tyroler és Schlesinger.
Almás: Koby Beck.
Altsohl: Lange Károly.
Arad: Tedeschi J., Ad. Schäffer gysz., Eliás Ármin és Jul. de Schwellengreber.
Baan: Ochs Samu.
Baja: Klenancz és Babocs.
Bartfa: Waniek és társa.
B.-Gyarmat: Havas Gyula gysz.
Besztercze: Kelp Fr., Dietrich és Fleischer.
Besztercze-Bánya: F. Göllner.
Bonyhád: Straicher B.
Breznóbánya: Göllner és fia.
Böszörmény: Lányi M.
Bazin: Nagl L.
Brassó: Stenner F., Jekelius F. gysz. és Fabik Ed. gysz.
Csáktornya: Kárász A.
Csongrád: Bányai Antal.
Csákvár: Lukács Gyula gysz.
Debreczen: Czanak József, Rothschneck Em. gysz., Gerébi és Hannig.
Déva: Bosnyák A.
D.-Földvár: Nádhera P.
Deés: Krémer S.
D.-Bogsan: Brayer Ad.
Ersekujvar: Latzko F. és fia.
Eperjes: Pap J. S. és Holenia Gyula.
Eszék: Ozurda Rudolf gyógysz.
Eger: Piller J.
Esztergom: Rudolf M. F.
Facset: Hirschl D.
Fehértemplom (Bánát): Siegel J. H.
Fogaras: Megay G. A. gysz.
Gyöngyös: Mersits János gysz.
Georgenberg: Hensch Ed.
Gölnicz: Fischer C E.
Győr: Némethy Pál.
Gy.-Szt.-Miklós: Fröhlich E., Oláh és Hain.
Gyula: Oerley Istv. gysz. és Winkler F. E.
Hőkyesz: Rausz W. és fiai.
H.-M.-Vásarhely: Braun J.
Hommona: Feuermann S.
Heves: Blau J.
Igló: Tirscher G. gysz. és Hajts János.
Ipolyság: Winter Alex.
Jolsva: Maleter A. gyógysz.
Kalocsa: Behr Lipót B. és Bruder és Horváth Károly gysz.
Kaposvár: Kohn Jak.
Kassa: Eschwig E. és fia, Quirsfeld K., Münster Gyula és Megay G. A. gysz.
Késmark: Genersich A. gysz. és Faikisz J. gysz.
Kecskemét: Milhoffer J. gysz.
Komarom: Belloni A.
Kisujszállas: Nagy S.
Kolozsvár: Wolf J. gysz. és Engel J. gysz.
Körmöcz: Ritter J. özvegye.
Kun-Szt.-Miklós: Csappó G.
Kőszeg: Bründl J. gysz.
Kézdivasarhely: Fejér L.
Lippa: Csordán A.
Losoncz: Plichta L. gysz.
Lőcsén: Zeller István gysz.
Lubló: Glatz J.
Lugos: Schieszler A. fiai
Léva: Boleman E. gyógysz.
Makó: Nagy Adolf gyógysz.
Magyar-Ovar: Czeh S.
Marczali: Isztl Nándor.
Marosvasarhely: Fogarassy J.
Mező-Kövesd: Klein József és társa.
Miskolcz: Medveczky F. gysz. Forty és Tömlő és Pasteiner F.
Munkacs: Haupt J. L. és Horowitz S.
Malaczka: Röhrich J. gysz.
Mohacs: Deutsch Ant.
Nagy-Banya: Haracsek J.
Nagy-Abony: Lukács A. gysz.
Nagy-Károly: Schöberl C.
N.-Halmagy: Neubauer J.
Nagy-Mihaly: Brenning F. és Albrecht Ede.
Nyirbator: Legányi E.
Nagy-Várad: Huzella M., Janky A. és Perlits Lajos.
Nagy-Kanizsa: Rosenfeld A., Schwarz Ad. és Rosenberg F.
Nagykikinda: Manojlowitz P.
Nagy-Szeben: Zöhrer J. F. és Lurz J.
Nyiregyháza: B. Reich és Pavlovitz Imre.
Nagy-Becskerek: P. Arsenovits és Böhm Isr.
Nagy-Röcze: Nandrássy M.
Nagyszombat: Heuffel C. F.
Nyitra: dr. Láng E. gysz.
Nagy-Kálló: Mandl S
Nagy-Enyed: Horváth F.
Olaszy (Wallendorf): Roth R.
Oravicza: Schnabel Gy.
Orosháza: Benedik József.
O-Orsova: Böhme K. könyvk.
Paks: Flórián J.
Pancsova: Huber J.
Papa: Bermüller J.
Pécs: Zach K., Zsolnay W. és E., Lechner testvérek és Kovács M. gysz.
Pétervárad: Junginger L. C.
Pozsony: Grossmann A. F., Fischer János, Kiss Clarus irgalmas rendi gysz., Heinrici F. gysz. és Kesztler Gy.
Putnok: Fekete F. gysz.
Reps: Szentpéteri János.
Rimaszombat: Krätschmar K. és Imre István.
Rózsahegy: Jureczky gysz.
Rozsnyó: Feymann Antal.
Rom.-Lugos: Popovits J.
Sassin: Müke A. gysz
Segesvar: Miszelbacher és fiai.
Selmecz: Dimák J. C.
Szombathely: Temppl F. és Pillich F. gysz.
Székesfehérvar: Deutsch R., Légmán A., Braun J. gysz. és Dieballa György gysz.
Szamosujvar: Placsintár G és fiai gysz.
Sz.-Egerszeg: Iszó F gysz.
Szarvas: Réthy V.
Szathmar: Weisz J.
Szabadka: Farkas J. és Simony J. 1236 (8—12)
Szeged: Kovács Alb. gysz. és Burger és Dörner.
Sz.-Udvarhely: Kauntz J. A.
Szentes: Várady Lajos gysz.
Szereda: Gozsy A.
Szep.-Váralja: Steller Nándor.
Sz.-Keresztur: Binder M.
Szasz-Regen: Kinn Ján. G. és Wachner T.
Siklós: Holmik F. gy
Szigeth: Tyrnauer G. és Beer és társa.
Szin.-Váralja: Weisz M.
Sz.-Somlyó: Ruszka Ign.
Szoboszló: Túry J.
Sopron: Eder F. gysz. Pachhofer L., Mezey A. gysz. és Reckert D. gysz.
Szolnok: Horánszky Istv. gysz.
S. Szt.-György: Sigmond és Bogdán.
Temesvar: Quiriny A. gysz. Pecher J. E. gysz., Jahner K. gysz. és Kuttn M.
T.-Sz.-Marton: Soltesz L.
Thorda: Rigó J. Friedr.
Trencsen: Kulka Izid.
Topolya: Sárkány L. gysz.
Unghvar: Liszkay J.
Uj-Becse: Weliachs jun.
Ujvidék: Brammer M., Stefanovicz L. és Ratkovits Istv.
Vagujhely: Löwinger S.
Versecz: Fuchs J. és Moldványi Sándor gysz.
Varasd: Halter A. gysz.
Veszprém: Guthard fiai.
Vukovar: Kraicsovics A gysz.
Zenta: Wuits testv.
Zomboly: Schnur Fer. Józs.
Zombor: Popits J. és Falcione Gyula.
Zagrab: Cejbeck J. J. gysz. és Hegedüs Gyula.
Zimony: Joannovics A. D.

Nyolczadik kiadás
(magyar nyelven ötödik).

A nemi élet

titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak ón- és gyógymódjaival. 1389 (7—12)

Függelékkel a bujakori ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályellenі legbiztosb óvszeréről,

a férfi és női ivarszerek boncztani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve **10** krral többi utánvétellel **40** krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő czim alatt.

Dr. Elber V. P

Pesten, József-utcza 66-ik számu saját házában.

Legujabb könyvek,
melyek
Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Regierung
und
Opposition.

Ein Beitrag zur Charakteristik der ungarischen Reichstags-Majorität.
(Oktav, 82 Seiten) geheftet **60** Kreuzer.

Zwei
Dichter Oesterreichs:
Franz Grillparzer, Adalbert Stifter.
Von
Emil Kuh.
(Octav, 516 Seiten) geheftet **3** Gulden.
Mit den Bildnissen beider Dichter.

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatásu **patkány- és egérirtószer.** Egy bádog doboz ára **1** ft., 6 doboz **5** ft. o. é.

Cs. és kir. szab. gyökeresen ható **poloska-irtószer,** butorok számára. Egy üveg ára **40** kr. 6 üveg **2** ft. o. é. Fölülmulhatlan hatásu **poloska-irtószesz,** falazat számára. Festésnél, mezselésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára **1** ft., 6 pintes üveg **5** ft. o. é. 1 pintes üveg elégséges egy középnagyságu szobára.

Specialitás, kitünően biztos és gyökeresen ható **svab-bogar** (Heimchen) **irtó-por.** 1 csomag ára **30** kr., 6 csomag ára **1** ft. **50** kr.

Valódi persa rovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára **40** kr., 6 nagy üveg **2** ft. o. é. — Egy kis üveg ára **20** kr., 6 kis üveg **1** ft. o. é.

A legcsekélyebb megrendelések is, a illetők beküldése vagy utánvét mellett, pontosan teljesittetnek. Minden czikkhez a szükséges használati utasitás mellékelve van. 1292 (22—24)

☞ Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kivánatára dij- és bérmentesen megküldetnek.

☞ Alólirt gyár, kölcsönös megegyezés folytán, egyszersmind városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruraktárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a neveztt férgektőlimegtisztitására kezesség mellett vállalkozik.

☞ Azon hathatós eredmények közül, melyek féreg-irtó szerein alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügyminisztérium palotái; továbbá Festetich Ágoston és Festetich Dénes grófok palotái stb. stb.

Számos megrendelést vár:

REISS B.,

magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a férgek gyökeres kiirtására

Pesten, három korona-utcza 9. sz.

Rumburgi, hollandi, irlandi, creas-vászon.

Függönyök, asztal- és ágytakarók.

Karácsonyi ajándékokul ajánlja
MÖSSMER JÓZSEF
rumburgi vászonraktára
A „MENYASSZONYHOZ"

uri-utcza és **zsibárus-utcza szögletén 10. sz.** báró Orczy György-féle házban.

Flanell takarók és futó szőnyegek.

Fehér vászon zsebkendők 2.75, 3, 4, 5, 6, egész 15 ft.	**Chiffon ingek** himzett vászon mell-betéttel 6, 7, 8, 10 ft.
Szines batiszt-kendők 6 db. 8, 10, 12 ftig.	**Szines férfi ingek** 2 ft., 2 ft. 20 kr.
Angol vászon-batiszt kendők 7, 8, 9, 10, 14 ft.	**Valódi angol oxfordi ingek** 4, 4 ft. 75 kr.
Franczia finom vászon-batiszt kendők tucatja 10—30 ft.	**Török törülközők** 11, 15, 18 ft.
Himzett vászon-batiszt kendők 4—20 f.ig.	**Fehér damast törülközők tucatja** 6, 7, 8, 9, 10—20 ft.
Női corsettek 2, 2.50, 3, 4, 5, 6—8 ftig.	**6 személyre való damaszt-garnitura** 6, 7, 8, 9, 10 egész 18 ftig.
Kávés kendők, fehér és szinesek 2.80, 3, 4, 5, 6 - 10 ft.	**12 személyre való damaszt-garnitura** 12, 14, 16, 18, 20, 25, 30, 40—50 ft.
Fehér chiffon férfi ingek 2.20, 2.60, 3 ftig.	**s egyéb vászon-áruit**
Rumburgi férfi ingek 4.50, 5. 6, 7, 8, 9, 10 ft.	

☞ **a legolcsóbb szabott árakon.** ☜ 1424 (2—6)

8/4, 9/4, 10/4, ágylepedők és kész női és férfi fehérneműek.

Röck István gépgyára

Pesten, soroksári-utcza 20-dik szám alatt

ajánlja a készletben levő

fekvő gőzgépeit kazánnal együtt, Locomobiljeit és minden nagyságu vizszivatyúit,

☞ örlő-malmait, ☜

kerék- vagy szijjhajtásra, ló- és göz-erőre, tisztitóval vagy a nélkül. Különböző nagyságu

zuzó, daráló-gépeit és söörlőit.

☞ Továbbá különböző **ekéit, szecskavágóit,** kéz- vagy ló-erőre, **répavágóit** s **kukoricza-morzsolóit,** valamint jó hirü **cséplő-gépeit,** s könnyü járatu javitott **járgányait.** Gyártmányai szilárdsága és czélszerüségeért kezeskedik.

1396 (6—6) **RÖCK ISTVÁN,** gyártulajdonos.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

Nagel Bernát

kiadásában **Budán** megjelentek és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Ezer egy éj az ifjuság számára, képes boritékba kötve. 8 szinezett képpel. Ára 2 ft.

Gulliver utazásai az ifjuság számára kidolgozva, képes boritékba kötve 9 szinezett képpel. Ára 2 ft. 40 kr.

Hangok a multból a magyar nemzet nagy napjainak emlékeül, diszkötésben. Ára 3 ft.

Természetrajz szóban és képekben, Bromme után Kriesih János 700 szinezett ábrákkal. Kötve 6 ft. 40 kr.

Wedeler ajándék jegyeseks uj házasparok számára, boritékba kötve 1 ft. 1421 (2—3)

☞ **Csak alapos gyógyitás biztositott utóbnjok ellen.**

Titkos

betegségeket,

s tehetetlenséget,

elgyengült férfierőt.

gyakori magömlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerü módszerrel anélkül hogy a beteg hiva, tásában vagy életmódjában gátoltatnék minden izgató szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az ujonnan keletkezetteket 48 óra alatt) gyógyitja **Weiss J.** gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. **garnison főkórházban** kiszolgált osztályorvos, a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal ugy a titoktartás, mint a gyógyczélokhoz jól beosztott **rendelő-intezetében Pest**, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszár-hoz" czimzett kávéház felett), naponkint reggel **7** órától **10**-ig és délután **1—4** óráig.

Férfiak és hölgyek részére különkülön városszoba van

Dijjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kivánatra gyógyszerről is gondoskodik. 1339 (4—12)

ÉLET-ITAL,

kitünő háziszer

váltó- és mocsárlás, bél- és gyomorgörcs, epeinger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulas, almatlanság, stb. ellen.

Ára egy nagy üvegnek 65 krajczár, kisebb 50 krajczár.

Sós-borszesz

mint háziszer.

Mr. William Lee utasitása szerint. Gyors hatást eszközöl: **Rheuma, csúz szaggatas, fagyas, fog, fej- és fülfajdalmak, szemgyulladás, rákfekély, bénulások** stb. stb. ellen; sőt **fogtisztitó** szerül is igen ajánlható, mennyiben a **fogak fényét** elősegiti, a **foghust erősbiti,** és a száj tiszta **szagtalan izt** nyer a szesz elpárolgása után.

Ára egy nagy üvegnek 80 krajczár, kisebb 40 krajczár.

Használati utasitás magyar vagy német nyelven, jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonitványokkal, valamint bizományosaink névsorával, minden üveghez mellékeltetik. 1420 (2—3)

WERTHER és BRÁZAY.

Gyári iroda és központi főraktár: Pest, országut 26. szám.

Odontaline,

szájviz

Maczuski A. illatszerésztől

Bécsben.

Ezen szájviz, mint legjobb szer fogorvosilag ajánltatott a fogak fentartására, s a foghus erősitésére, felolvasztja az olyan káros borkövet, a fogzománczot erősiti s szépiti, s minden fogfájdalmat gyorsan csillapit, a szájurnek jótékony frisességet s kellemes illatot kölcsönöz.

1 üveg Odontaline szájviz ára **1** ft. **20** kr.
1 porczellán-szelencze Odontine fogpászta ára . . . . **1** » — »
1 skatulya Odontine fogpor ára . . . . . **1** » — »

Maczuski A. illatszerészete
Bécsben,
Kärntnerstrasse 26. sz. a.

Kaptó **Pesten: Lueff M.**, Dorottya-utcza 3. sz. **Török József**, király-utcza 7. sz. **Vertesy Sandor**, Kristóf-tér. **Vadasz F.**, uri-utcza. **Kertesz** és **Eisert**, Dorottya-utcza. 1423 (1—12)

Egy tanoncz vétetik fel

VANKE S. J.

szerszám- s lakatos áruczikkek raktárában Pesten, kigyó-utcza 1-ső szám alatt. 1412 (3—3)

Az őszi és téli idényre

Bretschneider Zsigmond-nál
Pesten,
szervita-tér 5-dik s fürdő-utcza 11-dik szám alatt,

legjobb minőségü, vizhatlan s a legujabb minta szerint készitett

férfi-, női-s gyermek-topánkák

dús választékban a következő árakért kaphatók:

Férfi topánkák:

1 pár borjubőr topánka . .	5—6 ft.
1 pár borjubőr topánka angol varrással	6—7 »
1 pár orosz-lakbőr ang. varr.	7—8 »
1 pár patent bőrtopánka lakbőr boritással	6½—7½ »
1 pár tuffel, bőrboritással .	7—8 »
1 pár tuffel igen magas czogcsizma, bőrboritással . . .	9—10 »

Női topánkák:

1 pár brunell, lakbőr boritással	3½—5 »
1 pár brunell, lakbőr boritással huzóra	4—5½ »
1 pár bársony vagy posztó lakbőr boritással	4½—6 »
1 pár vizhatlan bőrtopán . .	5—6 ft.
1 pár bársony-topánka báránybőr-béléssel, finomul prémezve s lakbőr-kör-boritással	7½—9 »
1 pár reggeli czipő mindennemben	1½—3½ »

Fiu-, leány- és gyermek-topánkák:

Brunell, barsony, bőr vagy posztóból a nagyság arányához: 1½—4 ft. Az összes lábbeli áruk nemcsak **vaszonnal,** hanem **franczia flanellal** béllelvék.

Ezenfelül nagy raktárt tart mindennemü **férfi-, női- s gyermek meleg comode-czipőkből a legjutányosb árakon.**

☞ **Vidéki megrendelések a legjobban, gyorsan és pontosan teljesittetnek.** 1385 (1—6)

Pest, uri-utcza 4-dik szám.

Pest, uri-utcza 4. sz.

Kérem figyelembe venni.

A jelen idényre alkalmazott

női divatkelmék: **selyem,** s minden ezen szakmába vágó árúk, **rendkivüli leszállitott áron kaphatók**

Pollák Zsigmond-nál

☞ **uri-utcza 4-dik szám, Pest.** ☜

Fekete ternok-ripszek, minden minőségben 80 krtól feljebb. **Kész felöltönyök** 5 frtól kezdve, ugyszintén elkészülhetnek legujabb női ruhák 12 óra alatt legjutányosabb áron. Minták kivánatra bérmentve küldetnek. 30 frton felüli megrendeléseknél 5% leszámittatik, **csomagolasi dij nem szamittatik.**

Pest, uri-utcza 4. sz.

Pest, uri-utcza 4-dik szám.

Légnyomásu, házi és **szoba-távirdák.**

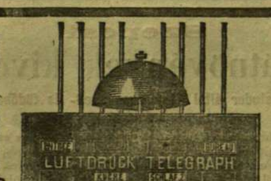

Legujabb találmány.

A legjobb és legteljesebb a házi távirászat terén, olcsóbb berendezés és kevesebb elhasználás mint a villanyos távirdánál. Megbizásokat és felvilágositásokat ad

OHM C. O. Pesten,

Józseflér 15. szám,

a hol a távirdák is megtekinthetők. 1291 (22—34)

Moll Seidlitz-pora.

Ezen porok, rendkivüli s legváltozatosabb esetekben megpróbált hathatóságuk által, minden az eddig ismert házi gyógyszerek felett elvitázhatlanul az első helyet vivták ki maguknak; melyet ugyanis, ezer meg ezer, a nagy császári birodalom minden részeiből előttünk fekvő köszönő-iratok részleges bizonylatai igazolják. — hogy szokványos **hasdugulások, emésztetlenség s gyomorégetés**; továbbá: **görcsök, vesebetegségek, idegbántalmak, szivdobogás, ideges fejfájdalmak, vértolulások, köszvényes tag-szenvelgések, a méhgörcsrel hajlam, lépkór, folytontartó hány-inger** stb. eseteiben a legjobb sikerrel használtattak, s a legtartósabb gyógyeredményeket nyujtottak.

Ára egy eredeti katulyának, használati utasítással együtt 1 ft. o. é.

Sósborszesz (Franzbranntwein).

A legmegbizhatóbb önorvos a szenvedő emberiség segitségére, minden bel- s külső **loboknál**, legtöbb betegségek, és sebesülések minden nemei ellen, **fej-, fül- s fogfájdalmak**, régi **sérvek, s nyilt sebek, rákfene, üszök, szemlobok, bénaság** s a sérülések minden nemei ellen stb.

Egy üveg ára, használati utasítással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-májhalzsir-olaj

(Dorsch-Leberthran-Oel).

A legtisztább s leghathatósb gyógy-olaj Bergenből, Norvegiában (fel nem cserélendő a mesterségesen tisztitott máj-olajjal).

A valódi **dorsch-máj-olaj** a legjobb sikerrel használtatik: **mell- s tüdőbetegségekben, görvély** (Scropheln) s angol-kór (Rhachitis) ellen. Meggyógyitja a legmakacsabb köszvény s csúzos fájdalmakat, valamint idült bőrütegeket.

Egy üveg ára, használati utasítással együtt 1 ft. o. é.

Raktárak a következő városokban léteznek:

Pesten } **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-ucza 7-ik szám alatt. **UHL JÓZSEF** (ezelőtt **Steinbach**) ur kereskedésében, granátos-utcza.

Aradon: Tones T. és Társa, Reinhard és Bendik, Prinner V. S., Bistritzky J.
Bajan: Michitsch István és Herzfeld Jakab.
B.-Gyarmaton: Milován és Isakovits testv.
Beregszászban: Buzáth Cajet.
Beszterczén: Soltész A. gyógysz.
Besterczebányán: Göllner Fr.
Boldogasszonyban: Mersits F.
Bonyhádon: Traiber A. V.
Brassóban: Jekelius F., Scheider F. és Eremias Dőme.
B.-Csabán: Biener B.
Csaczán: Bentsath F.
Csáktornyán: Karass.
Debreczenben: Göltl F.
Dettán: Braumüller J. és fiai.
Déván: Lengyel G.
Dunaföldvár.: Nadhera P.
Eszéken: Argirovits G., Lekitsch Illés, Thürner J. S. fia.
Egerben: Köllner Lőrincz és Schuttag János.
Eperjesen: Makovitzky E.
Esztergomban: Schalkház F.
Érsek-Ujváron: Fogd A.
Fehérgyarmaton: Balika K. gysz.
Győrben: Kindermann J. és Némethy P.
Gyöngyösön: Kocziánovich T.
Gyulan: Ferentzy A. és Oerley István.
Hatszeg: Schnur F. J.
Homonnán: Szekerák A. gyógysz. 1242 (16—0)
Hőgyészen: Rausz J. özv.
Illokon: Kempner L. özv.
Jolsván: Maleter Béla.
Kaposváron: Kohn Jak.
Kassan: Novelly és Hegedüs L.
Kezsmárkon: Genersich A.
Kis-Várdán: Balkányi F.
Kolozsvárott: Wolff J., Binder C. H. és Dr. Hintz G.
Kömörőczön: Grötschel Zsig. és Belloni A.
Körmöczön: Forster Imre gyógysz.
Köszegen: Csacsinovits Istv. és Bründl J.
Léván: Boleman E.
Losonczon: Geduly Alb.
Lugoson: Schieszler A.
Magyar-Óváron: Antoni.
M.-Ujvártt: Ujváry S.
Marosvasárhelyen: Bucher M.
Miskolczon: Pasleiner F., Forly és Tömlő.
Mitrovitzon: Kerstonosics A.
Mohácson: Pyrker L.
Monoron: Felföldy Kálm.
Moorott: Kranzel özvegye.
Munkácson: Gottier L. és Köstenbaum N.
Nagybányán: Haracsek J.
Nagyváradon: Kiss Samu és Jánky A.
N.-Becskereken: Böhm Izrael és Weisz Hermann.
N.-Kanizsan: Lowák Károly, Rosenberg Fr., Belus és Fesselhofer.
N.-Károlyban: Schöberl C.
N.-Kikindán: Kisslinger M. és Damjanovits T.
N.-Szebenben: Müller C.
N.-Szombatb.: Stanzel H.
Nyitran: Otto Gusztáv
Pápán: ifj. Tscheppen J.
Pancsován: Graff W. H.
Pécsett: Neumann M., Sipőcz F. és Spitzer Sánd.
Perjamoson: Neumann testvérek.
Péterváradon: Junginger.
Pozsonyban: Sóltz Rudolf, Pisztóry F. és Fischer J
Rozsnyón: Posch J.
Ruszkán: Hamaliár K.
Selmeczbányán: Vitkovits J.
S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J. iposa.
Segesvárott: Teutsch J. B
Selmeczen: Vitkovits J. gyógyszerész.
Sopronban: Mezey A.
Szabadkan: Brenner J.
Szarvason: Réthy W.
Szegeden: Kovács A.
Szegszárdon: Brassay M.
Sz.-Fejérvárott: Legman A.
Szolnokon: Horanszky I.
Szombathelyen: Pillich Ferencz.
Tatában: Széth Antal.
Temesvaron: Uhrmann H.
Th.-Szt.-Mártonban: Toperczer L.
Tokajban: Juhasz Pál és Brzezányi Ernő.
Trencsénben: Groag Zs.
Ujvideken: Steffanovits L. és Brammer Mór.
Ungkváron: Krauss Adolf.
Vaczon: Reichenhaller L. és Hufnagel József.
Veszprémben: Ferenczy G.
Zilahon: Harmáth S. F.
Zólyomban: Thomka L.
Zomborban: Weidinger.

Szepesi

kárpátnövények kivonata

Fáykiss C. orvostudor által Késmárkon mell- és tüdőbajokban szenvedők számára.

A leggondosabban összegyüjtött és kizárólag alkalmas szepesi kárpáti fünövényekből készitve kitünő hatásunak bebizonyult szer köhögés, rekedtség, könyü hurutos izgalmak, nyelő- és lélegzőmüszerek, görcsös, idegzetes, nehézkes lélegzetü köhögési rohamoknál, szükmellüség, oldalszurások, idült tüdőbajok, tüdőkórosak görcsös és gyengitő izzadásainál, sőt a tápnedvek meggyüléséből származó betegségeknél, valamint gyomor- és általános testi-elgyengülés ellen is.

A szepesi kárpátnövény thea, és szepesi kárpátnövény bonbonok használata **Fáykiss** orvostudortól legjobb eredményt nyujtják. 1380 (3—5)

Árak: 1 üveg kivonat használati utasitással együtt **75** kr. o. é.
1 csomag thea » » » **25** kr. o. é.
1 skatulya bonbon » » » **35** kr. o. é.

☛ A tárgyak beszerezhetők magánál a készitőnél **Fáykiss** gyógyszerésznél Késmárkon; továbbá **Pesten: Török** József király-utcza 7-ik szám. — **Thallmayer et Comp.** — **Kochmeister.** — **Zubek** és **Batory** egyetemtér.

☛ Két fontos uj könyv. ☚

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utcza 4-ik 'szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Hajnik Imre.

Magyar alkotmány- és jogtörténelem.

1. füzet. **Bevezetés a magyar alkotmány- és jogtörténelembe.** (8-rét, 38 lap) füzve . . . . . 40 kr.
2. füzet. **Az ős magyar nemzeti szervezet és ennek előzményei hazánkban.** (8-rét, 46 lap) füzve . . . . . 40 kr.
3. füzet. **A szent István-féle alkotmány.** Első rész: **Alakulási és virágzási korszak.** (8-rét, 112 lap) füzve . . . . . 1 ft. 10 kr.
4. füzet. **A szent István-féle alkotmány.** Második rész: **Hanyatlási korszak.** (8-rét, 80 lap) füzve . . . . . 80 kr.
5. füzet. **A magyar jogélet az Árpádok alatt.** (8-rét, 1121.) füzve 1 ft. 10 kr.

Kautz Gyula.

A pénzügytan rendszere.

A m. tud. akadémia által Marczibányi-dijjal koszoruzott dolgozat kézikönyvül főtanodai- és magánhasználatra.

Második, átdolgozott és tökélyesbitett kiadás.

(Nagy 8-rét, XII., 257 l.) Ára füzve 2 ft.

Az atalanosan jonak elismert valodi s egészen frisen erkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, náthaláz, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás torokgyuladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor fris minőségben kapható

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál a király-utczában, — dr. **Wagner D.** gyógyszerésznél a váczi-uton, — **Thalmayer A. és társa, — Oszetzky F., — Schirk J.,** — és **Gerhardt A.** uraknál.

BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J.
Aszódon: Sperlagh J. gy.
Baján: Klenautz J.
Brassóban: Gyertyánfy Fabick és Jekelius gysz.
Battonyán: Bignio K.
Belgrádon Nicolacovics test.
Beszterczén: Dietrich és Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Csáktornyán: Kárász A.
Csúton: Borsay F. gysz.
Debreczenben: Göltl N. gy.
Deésen: Krémer S.
Dettán: Braunmüller J. gy.
Devecserben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawilowicz gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ersekujvár: Conlegner Ign.
Egerben: Wessely gysz.
Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gyógysz.
Győrött: Brunner F.
Gyulán: Lukács gysz.
Haczfeld: Hagelschmidt V.
Hatszegen: Mátesy B. gysz.
Ipolyságon: Mikulási T.
Jánoshazán: Kuna gysz.
Jolsván: Maleter gysz.
Kaposvártt: Schröder J. gy.
Kőszegen: Strehle gysz.
Károlyvárttt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi gysz. és Spatay A.
Kassán: Eschwig E.
Késmárk: Genersich C. és A.
Kecskeméten: Papp M.
Karánsebesen: Weber A. gy.
Karolyfehérvártt: Fischer Ed. gyógysz.
Kolozsvártt: Megay M. C.
Körmöczön: Draskóczy gy.
Károlyfehérvár: Fischer E.
Kubinban: Stojánovics.
Kun-Sz.-Miklós: Stoits A.
Lugoson: Arnold J.
Mediason: Breiner K.
Mosonban: Pranter J. gysz
Miskolczon: Spuller J.
Mitrovicz: Krestonoshics A
Mohács: Pyrker Gyula gy.
Marosvasárhely: Jeney gy.
Munkácson: Gröttier L.
Mohácson: Kögel D.
Nagybányán: Horacsek J.
Nezsiderben: Fuchs J.
Nyitran: dr. Láng E.
Nyíregyházán: Hönsch Ede gyógysz.
Nagy-Becskereken: Nedelkovics és Haidegger.
Nagy-Kanizsan: Welisch és Lovack gyógysz.
Nagy-Károly: Schöberl C.
Nagykikinda: Komka A. J.
Nagyváradon: Janky A.
Nagyszombatban: Pantottschek R. gyógysz.
Oroshazán: Vangyel M.
Pancsován: Graff gysz.
Pécsett: Kunz Nándor.
Poségán: Balogh gyógysz.
Putnokon: Szepessy gysz.
Pozsonyban: Schneeberger és Dussil gysz.
Rosnyón: Posch J. gysz.
Rimaszombat: Hamaliárgy.
Ruman: Milutinovitz S.
Rékáson: Boromi K. gysz
Szászvaros: Sándor R. gy.
Szabadkán: Hofbauer I. gy.
Sz.-Sz.-Györgyön: Ötvös P. gyógysz.
Sopron: Voga és Rupprecht.
S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J.
Sasvár: Mücke A. gy.
Segesvár: Misselbacher J.
Serajevoban: Gyuleka N. G.
Szisszeken: Kubányi F.
Szombathelyen: Mittermayer gyógysz.
Székesfehérvár: Say R. gyógysz.
Sikloson: Nyers S. gysz.
Szathmáron: Juracsko D.
Szent-Miklóson: Haluschka P. gyógysz.
Szarvason: Réthy V.
Szentesen: Eissdorfer G. gy és Prohaszka Gyula.
Temesvar: Kraul és Roth gyógysz.
Tokajban: Krötzer A. gy
Tordan: Welits és Wolf.
Tatán: Niertit F. gysz.
Török-Szent-Miklós: Pillosz M.
Trencsenben: Simon A. gy.
Unghvártt: Telendy gysz. és özv. Benesch P.
Ujvideken: Schreiber F.
Varannón: Elizár gysz.
Veszprém: Fremmel.
Vácson: Tragor A.
Varazsdon: Halter gysz.
Verseczen: Herzog gysz.
Zimony: Ivánovics és fia.
Zalatnán: Mégay Gyula
Zombor: Stein fia Márk.
Zsambokrét: Neumann M.
Zentán: Wuits testvéreknél.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1287 (2—6)

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

Legjobbféle

tyukszem-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 25 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa.

az idegek erősitésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer. Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkütegek sat. gyógyitására. Egy üveg ára 1 ft.

Stiriai Stub-havasi-növénynedv

mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung" bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop" Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop" des Herrn Apothekers **Bittner** in Glogg nitz, und **Franz Wilhelm,** Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organe ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopfe und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet."

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

ÓVÁS.

Vonatkozva, a korneuburgi marhapor hamisitványai tárgyában már több izben közhirré tett óvásaimra, czélszerünek tartom most a sokszor emlitett cs. pátens nehány azon tételeit idézni, mely azon eseteket, melyekben alkalmazásba vétetik, s annak hathatós erejét röviden tárgyalják. — E pátens azt mondja:

„Az utánzás csak akkor létezik, hogy ha a valódi bélyeg a hamistól közönséges figyelmesség mellett elcserélhető."

Utánzás történik továbbá:

a) „hogy ha valaki a nevet, a czimet, vagy producens telepitvényének különleges megnevezését magáévá teszi;

b) készitmények, melyek meg nem engedett — c nemü jelvényekkel vannak ellátva, s kereskedésbe hozatnak."

E pátens áthágóira (a készitő ellen, valamint a hamisitványok eladóira) = 500 ftig terjedő pénzbirság rovandó = mely megkettőzhetendő, s ujabb esetekben a pénzbirságon kivül még 3 havig terjedő fogsággal is büntetendők.

Ajánlom az előbb felhozottakat mind azon urak figyelmébe, kik eddig korneuburgi marhaporom készitésével, vagy a hamisitványok ismétli eladásával foglalkoztak; s megjegyzem: hogy ezek ellen, áthágás esetében kiméletlenül az idézett törvény alapján fogok eljárni.

Korneuburgi marhaporom vevőit arra figyelmeztetem, hogy állatgyógyászati szereim Pesten s a vidéken, a következő bizomány uraknál kaphatók:

Török J. gysz. urnál, király-utcza 7. sz. — **Thallmayer A.** és **Társa,** — **Halbauer testverek,** — **Frommer H.,** — **Kreische A.,** — **Kovács J. J.** és **Kochmeister F.** uraknál. — **BUDÁN:** az udvari gyógyszertárban.

Továbbá:

Abony: Lukács A. **Aradon:** Reinhard és Bendik, Tones és Freiberger, Bisztriczky J., W. S. Prinner. **B.-Gyarmaton:** Omaszta T. **B.-Ujfalun:** Vass Eug. gysz. **Beszterczebanyán:** Göller F. és Stadler H. G. **Breznóbanyán:** Göllner S. és fia. **Brassóban:** J. L. és Heszheimer A. és társa; Eremiás D. és Gyertyánfi s fiai. **Csáktornyán:** Kárász A. és **Csasztalovitzan:** Ritter László. **Debreczenben:** Csanak J. **Duna-Földváron:** Nadhara P. **Eperjesen:** Zsembery József. **Esztergomban:** Bierbrauer C J. **Gyöngyösön:** Koczianovich és Mersits J. **Győrött:** Lehner F., Ecker F. és Schanner S. **Jolsvan:** Maleter A. **Kalocsan:** Horváth K. **Kolozsvártt:** Wolff J., Karvázi és Csiki I. **Kaposvártt:** Kohn J. **Komaromban:** Belloni A., Ziegler és fia, és Grötschel S. **Kassán:** Novelli A. **Lugoson:** Kronetter F. **Miskolczon:** Spuller J., Pasteiner M. és Fürész F. **N.-Banyan:** Haracsek J. **N.-Becskereken:** Joanovics A. **N.-Goriczán:** Saitz V. **N.-Kanizsan:** Fesselhoffer F., Rosenfeld és Rosenberg J., és Welisch J. **N.-Váradon:** Jánky A. **Nyiregyházán:** Pawlavics és Korányi Imre. **N.-Kikindan:** Kasztory J. **Orosházán:** Gabovits D. **O-Zólyom:** Szitkey J. J. **Palánkán:** Schopp és fia. **Pancsovan:** Krisadmaz és fia. **Papán:** Bermüller J. **Pakson:** Flórián J. **Pecsett:** Kisági és Simon. **Pozsonyban:** Czehmeister testv. ezelőtt Schertz, Hackenberger testv., Wanitschek J. **R.-Szombatban:** Hamaliár C. és Maleter J. **Rozsnyón:** Pósch F. J. **Selmeczen:** Dimák E. **Szarvason:** Réthy V. **S.-Szt-Györgyön:** Benkó és Csutak. **Székesfehérvártt:** Legmann A. L., Kovács P. és Dieballa G. **Szegeden:** Aigner C. **Szisszeken:** Dierich. **Szolnokon:** Horanszky N. **Sopronban:** Pachthofer L., Müller P., Flandorffer, Reckert D. és Lenck S **Temesvártt:** Mayer és Sailer, Babusnik A. **Tiszaujlakon:** Róth J. **Tiszolczon:** Bukovszky A. C. **Trencsénben:** Weisz S. L. és Groag S. **Uj-Vidéken:** Dietzgen I. **Uj-Aradon:** Orth J. A. **Varasdon:** Halter F., **Verőczén:** Besz J. K. **Veszprémben:** Mayer, Tuszkau, Láng J. **Vissóczon:** Mikulcic K. **Vukovár:** Kirchbaum F. **V.-Ujhelyen:** Waller J. **Zala-Egerszegen:** Hubinszky A. **Zelizen:** Steyrer uraknál.

A korneuburgi marhapornak csak azon csomagai tartandók valódiaknak, melyek függvényei alábbirt nevem aláirását veres szinben magukon hordják.

☛ Ki nekem, mind markom hamisitóját akép bizonyitja be, hogy őt megbüntetés végett a fenyitőtörvényszék elé állithassam, — 200 ftig terjedő jutalomdijban részesitendem. 1362 (2—3)

Korneuburg, május 29-én 1872.

Beküldetett.

Az államnak jóléte, tagadhatlanul a mezeigazdaságban, melynek talpkövét képezi — keresendő, s minden az e téreni előrehaladás csakis általános előnynek tekinthető. A mezeigazdaságnak egy ága, mely már régóta nem kezeltetett kellő gonddal, az a marhatenyésztés, az csak az utóbbi években méltatott beható figyelemre, s a gazdasági kiállitások megtanitották bennünket, hogy ebben említésremélték történtek; a háziállatok tenyésztésének alapföltétele az egészségi állapot, s hogy az fentarthassék, a mezeigazdának legfontosabb feladatához tartozik. Az ővszerek ehhez nyujtva vannak, s e tekintetben a sokévi tapasztalatok a cs. kir. engedményezett **korneuburgi marhaporra** utalnak, mely mint ovó és gyógyszer még hazánk határain is messzetul a legnagyobb hirnevet vivta ki magának. Minden mintaképes gazdasági intézetek, udvari istállók, jószágigazgatóságok stb. a **korneuburgi marhapor** dicséró birálataiban megegyeznek, s kitüntetése e készitménynek: a londoni, párisi, hamburgi, müncheni s bécsi érmekkel, s annak alkalmazása ó felsége az angol királyné, ó felsége a porosz király, ó magassága herczeg Hohenlohe-Lauenburg udv istállóiban, azok lovászmesteri hivatalait illetőleg a leghizelgőbben nyilatkoztak ezek mindannyi irányadó elismerések, melyek gyakorlati tapasztalatokon nyugszanak, s melynek értékét nem lehet félreismerni. A t. cz. gazdász urakat legközelébb érdekli tehát, hogy a **korneuburgi marhapor** rendes használatát, gazdaságaikban meghonositsák, s a megrendelési forrásokat illetőleg, — lásd a mai számban megjelent hirdetményben. 1369 (1)

☛ Figyelmeztetés ☚

a szülőknek!!!

legbiztosabb szer a giliszta minden nemei ellen:

Sipőcz giliszta-csokoládéja

gyermekeknek kellemes izénél és biztos hatásánál fogva különösen ajánlható.

☛ 1 db. ára **20** kr. o. ért.

Sipőcz István,
gyógyszerész Pécsett.

Kapható **Pesten: TÖRÖK József** gyszer., **Thalmayer** és **Társa, Schopf** és **Brezányi** uraknál. 1362 (9—25)

A dr. Sampson tanár által az

I., II. és III. számu coca-lapdacsok

használata felett irt tudományos értekezet a „Szerecsenhez" czimzett gyógyszertár által **Mainzban,** ingyért szolgáltatik ki.

1 skatluya ára 1 tallér vagy 2 ft. o. é., és 5 tallér vagy 10 ft. o. é. A légzés és emésztő szervek minden betegségei; — továbbá: az általános és különleges gyengeségi állapotok minden nemei ellen, mint az indiánok kitünő tulajdonságu egyetemes szere a **„coca" Peruból,** a legmelegebben ajánltatik.

Kapható **Pesten: Török József** gyszerésznél, király-utcza 7 dik szám alatt.

1338 (17—20)

A maga nemében **egész Európában**

a legnagyobb és sok- oldalulag kitüntetett

FOGL E.-féle

első cs. kir. udvari fehérnemü gyára Bécsben.

Raktárak:

25 Mariahilf. Hauptstrasse. 25

Stadt, Kärntnerstrasse 27, Ecke der Himmelpfortgasse, „zum Erherzog Karl,"

mely szoros értelemben vett szilárdsága s minden darabon számokban látható árak, s gyártmányainak roppant mérvü előállitása által már annyira vitte, — hogy a nagybani kivitelt, valamint a kisebb részletekbeni eladást illetőleg semmiféle kérkedő kereskedő által elérhetőt, ezenfelül teljes jótállás mellett rendkivülileg olcsó s legjobb minőségü áruczikkeket nyujt, s biztosit t. cz. vevőinek.

☛ Levélbeli kivánatra a megrendelések vidékre gyorsan és pontosan eszközöltetnek, s a nem testhez illó darabok visszavétetnek.

Angol **chiffon-ingek** gallérral vagy a nélkül, szebbek mint a vászon ingek (levélbeli megrendeléseknél a nyak környület mértéke megkivántatik), darabja 1 ft. 80 kr., 2, 2.50, 3—3.50, a legcsinosabb s leggyakorlatiabbak.

Rumburgi vászon férfi ingek (a nyakmérték megkivántatik 2, 3, 4, 5, 6 ft. a legjobbak.

Gallérok, legujabb minta, 1 tuczat ára 2, 3—4 ft. (a nyak-mérték megkivántatik).

Férfi nyakravalók vagy **salon nyakkötők,** darabja 75 kr., 1, 2, 3 ftig.

Férfi labravalók 1 ft., 1.50, rumburgi vászonból 2, 2.50, 3 ft., lovag-szabás, francia vagy magyar mintára.

Merino-pamut egészségi ujjasok (Jacken) 2, 3, 4 ft, selyemből 6, 7 ft., ködmönös vagy szövött **labravalók** 2, 3—4 ft. (véd a köszvény ellen.)

Női vaszon-ingek, simák, 1 ft. 50 kr., 2 ft., finom hurokvarrással 2 ft. 50 kr., valamint svájczi forma, egészen uj mintára himzésekkel 3 ft., 3.50, 4, 5 ft., ugyszinte legfinomabb rumburgi vászon és batisz-ingek himzéssel s csipkével 6, 8, 10 ft.

Női éji vagy téli vaszon-ingek hosszu ujjal 3 ft. 50 kr., himzéssel 6—7 ft.

Női labravalók, vászon, perkál vagy barchetból 2 ft., 2.50, 3 ft. himzéssel.

Női pongyola vagy éji corsettek, 2 ft., 2.50, francia batisztből, himzéssel 3 ft. 3.50, 4 ft., (a nyak környület-mértéke kivántatik).

Női alsó-szoknyák perkálból, vagy finom barchetból 3—4 ft., himzett betétek vagy legdivatosb köritéssel 6—8 ftig.

Női harisnyak vagy **férfi kapczák,** tuczatja 5, 6, 8, 10—14 ftig a legfinomabbak.

Női fűzők, fűzőre (a derék környület mértéke megkivántatik) 3, 4, 5 ft.

1 tuczat **rumburgi vaszon-zsebkendő** 1.50, 2 ft., nagyobb és finomabbak 2 ft. 50 kr., 3.50, 4, 5, 8—10 ft.

1 tuczat **czérna batiszt-kendő** 5, 7, 9—12 ftig a legfinomabbak.

Asztal- vagy törülközö-kendők, tuczatja 5, 6, 7—9 ft. damasz.

1 **asztalterítek vaszonból 6 személyre** (egy terités ahhoz illó kendőkkel) 5, 6, 8—10 ft., 12 személyre még egyszer annyi.

30 rőf **szines ágynemü,** darabja 7, 8, 9, 10—12 ft.

30 rőf fehéritett **kézi fonalvaszon,** s dupla czérnából fehéritetlen 7 ft. 50 kr., 9.50, 10, 13—15 ftig.

1 db. 30 rőfös $^3/_4$ széles **rumburgi vaszon** 12, 13, 15—18 ft.

40—42 rőf kitünő takács-vászon (finom ágynemüre vagy 12 női ingre) 14, 15, 18, 22—24 ft.

48 rőf belga **takács-vaszon** 22, 25, 30—35 ft. kitünőleg szép.

50—54 rőf hasonlithatlan jóminőségü **rumburgi vaszon** (kézifonat és $^3/_4$ széles 30, 35, 40, 50—60 ft.

Levélbeli megrendelések (bármely nyelven irva) a pénzbeküldése vagy postai utánvét mellettjótállással mindenhova s a legpontosabban eszközöltetnek.

☛ A megrendelési levelek ekép czimzendők:

E. FOGL, Wien, k. k. Hoflieferant,

(Mariahilferstrasse Nr. 25.)

☛ 50 ftig terjedő bevásárlásnál, 6 db. batisz-kendő és 1 himzett női-garnitura **ráadásul ingyért adatik.** 1282 (6—12)

1428 (1—3)

Egy 2 krajczáros

levelezési lapkán tesék **Beck Jakab**-tól **Pest,** sz. Ferenczieck-tere 2 ik szám az uri-utcza sarkái egy árjegyzéket megrendelni, melyben a küszöbön álló **Karácsonyi és ujévi ünnepekre** a leghasznosabb s minden ranguakhoz alkalmas tárgyak **bámulatos olcsó árért** találhatók!

Gyors és biztos kiirtása a

patkányok és egereknek,

az ő Felsége **első Ferencz József** császár által egy **kizárólagos szabadalommal** kitüntetett

patkánymérég által,

mely valódi minőségben kapható:

Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utcza 7-ik szám. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosaiban. 1312 (2—8)

Ára egy darabnak 50 kr. a. é.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Falusi gazda naptár.

Szerkeszti dr. **Farkas Mihály**, földbirtokos. — **Ára 80 krajczár.**

Naptári jegyzék-könyvecske

gazdák számára.

Szerkeszti **Jurenák A.** — **Ára kötve 1 forint 40 krajczár.**

Nemzeti nagy képes naptár.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal. Számos képpel.

Szerkeszti **ÁLDOR IMRE.**

Ötödik évfolyam, 168 lap, 37 kép, 12 fehér papir-oldal.

Igen díszes borítékba fűzve csak 1 forint.

Magyar nők házi naptára.

Szerkeszti **K. Beniczky Irma.** — **Ára 60 krajczár.**

Ifjusági naptár.

Számos képpel. Szerkeszti **K. Beniczky Irma.** — **Ára 50 krajczár.**

Uj fali naptár.

Egész nagy ív, **ára 20 krajczár.**

Szinházi naptár.

Ára 80 krajczár.

Megrendelések, melyek legalább **2 forintot tesznek, s egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz a járulék beküldésével intéztetnek, vagy pedig postai utánvétel mellett kivántatnak, pontosan és bérmentve küldetnek szét.**

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala,
Pesten egyetem-utcza 4-ik szám.

Daczára a bekövetkezett árfelemeléseknek

mégis mérsékelt árak:

Kávé.

Santos	64 kr.
Costarica	68 »
Domingo elect.	72 »
Portoricco finom	76 »
Jamaica	80, 88, 92 »
Ceylon	80, 84, 88 »
Cuba	80, 88, 92 »
Java (arany)	88, 96 »
Potosi Cuba	96 »
Mocca (arábiai)	96 »
Menado (gyöngy)	88 »
Nelghery (ifin.)	80, 88, 92 »
Menado	88, 96 »

Gőzzel pörkölve.

Potosi Cuba	1 ft. 20 kr.
Menado	1 » 12 »
Nelghery	1 » 12 »
Melange	— » 96 »
Portoricco	— » 85 »
Costarica	— » 80 »
Campinos	— » 76 »

Czukor.

Raffinad legfinomabb
» nagy süvegekb. 35 kr.
» kis. süvegekben 36 »
Raffinad finom
» nagy süvegekb. 34 »
» kis süvegekben 35 »

Czukor.

Raffinad kőszéfinom 33½ kr.
Melis finom 32½ »
Melis darabokban 32 »

Olasz rizs.

Mantuai 14 kr.
Ostigliai 15 »
Fiorettone 16 »
Glace 18 »

Legjobb minőségü *pensylvaniai* (valódi amerikai) *petroleum*, duplán finomitott *modarateur-lámpa-olaj*, rendkivüli *olcsó áréért.*

Znaimi ugorkák,
egy hordócska ára 1 ft. 20 kr. és 1 ft. 60 kr.

Legfinomabb aixi olaj,
¼ fontos üvegekben s feljebb egész tiz fontig készletben, fontja **58, 64** kr.

Tokaji eczet,
Bécsujhelyi tormasvirsli, muszkak és olaj-szárdinak, caviár, páczolt angolna, valamint bel- és külföldi **sajtok, szalami** és **kassai sódor.**

Thea és rum,
melyeket a t. cz. izelőknek a legjobban ajánlok, u. m.:
Mandarin-kever. 3 ft. — kr.
Londoni-keverék 3 » 50 »
Császár-keverék 4 » — »
Melange a la Gurmans 4 » 50 »
Moskvai-keverék 5 » — »
Királythea-kever. 6 » — »
Viktoria keverék 8 » — »
Udvari thea-kev. 8 » — »

Rum és borovicska, mindennemben s készletben kapható, pintes, itczés, meszelyes és félmeszelyes üvegekben töltve legolcsóbb áréért.

Uj földi savanyu káposzta s répa a legjobb minőségben s olcsó áréért.

Az itt elősorolt áruczikkek valódi minőségéért s finom izleteért jótállás biztosittatik.

A pakolás ingyért eszközöltetik.

Nagyobbszerü bevásárlások kelló figyelembe fognak vétetni.

Pokorny József,
fűszer-, csemege-, thea-, rum- és borkereskedése,
a „tengeri oroszlánhoz"
Pesten, a Duna- és kéményseprő-utcza sarkán. 1401 (6—6)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó által legujabb időben kiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utcza 4-ik sz.) ugy mint minden könyvárusnál kapható:

Fiedler Ignácz.

A TELEKKÖNYVI TÖRVÉNY

gyakorlati alkalmazása.

Harmadik kiadás. (XXIV, 274 lap, nyolczadrét.) Ára fűzve **2 ft. 40 kr.**

Hely szűke miatt időnként megujitott névsorozat.

Mi alólirottak

a nagy közönség érdekében kedves kötelességünknek tartjuk az általunk már több izben is kitünő és solidnak megismert **Brauswetter János** chronometer és műórás urnak **25** év óta fenálló óra üzletét **Szegeden** (szülővárosában), készséggel és részrehajlatlanul a legmelegebben ajánlani. — Kelt márcziushóban 1872.

51. Dáni Ferencz, Arad, Kecskemét és Szeged városok főispánja.
Deák János, Kecskeméten.
Fabián Sándor, Kunhegyesen.
Facsinay István, Tornallyán.
55. Főjti J., tanár Ó-Kanizsán.
Gál Lajos, tanár Uszkán.
Goboczi Károly, K.-Marján.
J. N. Grünn, tanár Perjámoson.
Gubovics J., lelkész N.-Ruszkán.
60. Hajlemász J., keresk. Ó-Besenován.
Hegymeghy László, Szerencsén.
Hierl Imre, kasznár Légrádon.
Horváth József, jegyző Margittán.
Ivancsov Baz., lelkész Királyházán.
65. Jurenák Gy., urad. isp. Királyság.
Kardos József, Hollod Venter
Kapisinszky István, lelkész Gálszécs.
Késmárky Béla, szolgab. szántován.
Kertész László, ügyvéd Mugocson.
70. Lázár Mihály, jegyző A.-Keresztur.
Lévay Henrik, az első magy. ált. bizt. társ. vez. igazgatója Pesten.
Martinetz József, Szakálon.
Mártonfy Dezső, Szarvason.
Molnár Antal gazdatiszt Magócson.
75. Narancsik Lajos, jegyző Batinán.
Nemes Gy., vasmúgy. felügy. Bánrév.
Neiszer János, lelkész Rézbányán
Nics Ád., m. k. postamest. Ökörtön.
Pollatschek M., Szegeden.
80. Pálinkás György.
Özv Péchy Pálné, Ökörtön.
Podra István, Mező-Heszin.
Ragályi Miklós, Edelényen.
Ribáry Gábor, T.-Füreden.
85. Ruff Mátyás, Bezdán.
Sádor János, Sebeshelyen.
Simon János, tanár N.-Ruszkán.
Ifj. Szilágyi János, Gyulán.
Szakáll Albert, Körös-Tarcsán.
90. Stammer J., m. kir. postam. Szegvár.
Stefánovits Gy., keresk. Körösmezőn.
Szeghő János, ügyvéd Pesten.
Szegedy Lajos, lelkész.
Szivesy Józs., takarékp. ig. Szeged.
95. Szmonka János, Szolnokon.
Temesváry László, Derékegyházán.
Toldy Sándor, gyógysz. B.-Komlós Torjay, Massán.
Tóth Antal, urad. isp. Szegváron.
100. Tóth J. főreáltanod. ig. Szegeden

Számtalanszor történik, hogy csupán csak előitéletből mellőztetik a kisvárosi magának valódi érdemet szerzett és képzett művész és honfi; mert többnyire a bécsi órakereskedők mindent igérő és ámító hirdetéseinek hitelt adva, oly silány szerkezetü, hasznavehetlen órák vásároltatnak, melyek — mit az alólirottak nagyrésze is bizonyithat — igenis játékszernek, de óráknak semmi esetre sem nevezhetők; ezen a szándékos csalással határos eljárás ellen kötelesség erélyesen felszólalni, és mindenkit óvatosságra inteni.

Kitünő jóságu órákat vásárolni vagy javittatni a közönség tapasztalása szerint tehát, egyetlen biztos forrás

Brauswetter János

chronometer- és műórásnál az első valódi kulcs nélkül fölhuzható remontoir inga-órák szabadalmazott föltalálója, ki az 1871-ik évi londoni világkiállitáson **diszokmánnyal** lőn kitüntetve; továbbá külföldön, különösen pedig a franczia Svájcz óragyáraiban 12 éven át az óraművészet minden titkait magáévá tette és a hozzávaló gépekkel el van látva, valamint Münchenben is az elméleti és gyakorlati vizsgát eddig még senki által meg nem közelitett sikerrel végezte.

Férfi-órák.	Frt.
Ezüst hengeróra 4 rubinnal	10—12
» » aranyszél. ugról.	13—14
» » dupla tokkal	15—17
» » kristályüveggel	14—17
» horgonyóra 15 rubinnal	16—18
» » dupla tokkal	18—20—22
» angol horgonyóra 15 rubinnal kristályüveggel	18, 20, 22—24
» ugyanaz dupl.	22, 24, 26—28
» valódi horg. remont. fülénél fölhuzható kristályüveg.	30, 32, 35.
» ugyanaz duplatokkal	35, 37—40
Arany horgonyóra 3. szám. (18 kar.) 15 rubin.	36, 38.
» horg. duplatokk.	55, 58, 65, 70
» horg. kristályüveg.	42, 45, 55, 65.

Frt.
Ar. horg. krist. üv. dup. tok. 62, 65, 70, 80
» valódi remontoir horgonyórák kristályüveggel 65, 70, 80, 90
» ugyanaz dupl. 100, 110, 120, 160.
Hölgy-órák.
Ezüst hengeróra 4 rubinnal 13—16
Arany órák 3-mas számu (18 karatos)
» hengeróra 4 és 8 rubinnal 25, 27, 30, 33.
» ugyan. dupla födél. 38, 40, 45, 48.
» horgonyóra 15 rub. 42, 45, 48, 50
» ugyanaz duplat. 50, 52, 58, 60
Serkentők, óraval együtt 7 ft., gyertyagyujtóval 10 ft., 8 napos 12 ft.
Ezenkivül minden egyéb kivánható órák kaphatók, ugy munkás órák is.

Inga-órák legnagyobb választékban saját találmányu uj készülékkel, melyeken a tokon kivül legyen az 1—2 vagy 3 nehezékkel mind egyszerre fölhuzni, ugyszintén meginditani és a mutatókat igazitani lehet. Körülményes leirás és árjegyzék kivánatra ingyen beküldetik.

10 évi irásbeli jótállásról szóló iratot kap minden óra vevője. **5** évit pedig minden javitás megrendelője használati utasitással együtt.

A zsebórákat függő és fekvő, egyszóval minden helyzetben és rázkódásban, arányossan és pontosan szabályozva adom által a közönségnek.

Arany és ezüst órák, lánczok a m. k. ellenőri hivatal által megvizsgálvák s minden nemben dús és a legdiszesebb választékban kaphatók. Ezüst óraláncok 3—8 frtig, hosszuk 6—15 frtig, 3-mas számu aranyláncok rövid 18—70 frtig, hosszu 35—100 frtig. Talmiarany, bronz- és aczéllánczok is kaphatók. Tárgyak, melyek nem tetszenének, kicseréltetnek. Órák, arany és ezüst a legmagasb árig cserébe elfogadtatnak. Vidéki megrendelések a pénzösszeg előleges beküldése, vagy utánvét mellett pontosan teljesittetnek.

Hely szűke miatt időnként megujitott névsorozat.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utcza 4-dik szám alatt) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Tipray János.

Gyakorlati franczia nyelvtan.

Utmutatás a franczia nyelv rövid idő alatti könnyü és alapos megtanulására.

Két tanfolyam.

Ára egy-egy tanfolyamnak fűzve **50** krajczár.

Cziráky gr. A. M.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán irta
Hegedüs Lajos.
Harmadik kiadás. 1872. (415 lap, 8-rét.) Ára **2 ft. 50 kr.**

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utcza 4-ik szám alatt).

51-ik szám. **Tizenkilenczedik évfolyam.**

Pest, deczember 22-én 1872.

Előfizetési föltételek: a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:** Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán **Vasárnapi Ujság:** Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — **Csupán Politikai Ujdonságok:** Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat** illetőleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos,** Wollzeile Nr. 22. **és Haasenstein és Vogler,** Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-dij, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Szende Béla.

A vivmányok közt, melyekkel a kiegyezés létesitői lassanként, ovatosan, mintha attól tartanának, nehogy bizonyos régi iskola hivei megsokalják, a nemzeti létalapot gyarapitják, erősbitik, nem utolsó az, melylyel e politika döntő tényezői a nemzet karácsonfáját ez idénre föléките, tudniillik: a rég várt külön honvédelmi ügyérségi tárcza. Volt ugyan honvédelmi miniszter a miniszterelnök személyében az eddigi kormányok alatt is, de egy külön honvédelemügyi miniszterség alapitása sokáig nagy akadályokra talált. Ezek egyike volt amaz ó osztrák, de hatalmas katonai körök bizalmatlansága, melyek a valódi katonaiság egyik leginkább szenvelgett kellékének tarták, nem törödni politikával, s ennélfogva nem ismervén a változott politikai helyzetet, sokáig nem birták fölfogni, hogy egy magyar nemzeti honvédsereg nemcsak nem veszélyes, de sőt mellőzhetlenül szükséges arra, hogy a Habsburg-ház uralkodói jogara alatt álló birodalmak minden kül-, sőt talán még belveszélyek ellen is megvédethessenek. Azonban most már e körök befolyása részint lefogyott, részint annak elhatározóbb „hegyei" helyesebb nézetek kerékvágásaiba zökkentek, s egy külön honvédelmi ügyérség, mint intézmény fölállitása már ez év elején el volt határozva, s hátra volt csupán az erre alkalmas egyén kiválasztása. De ez nem sokkal volt könnyebb, mint az előbbi akadály legyőzése. Husz éven át saját nemzeti hadseregünk nem volt, az egykori honvéd hadsereg megmaradt csekély számu kitünőségei különböző okoknál fogva számitásba nem jöhettek, a fönnálló közös hadsereg törzskarának magyar származásu egyénei közt sem mutatkozott olyan, ki egy parlamentáris honvédügyér sokoldalu kellékeinek összegét egyesitse magában. A katonai nevezetességek közt legritkább az oly egyén, ki a szükséges katonai erényeken fölül még szónoki képességgel is birjon, hogy az országgyülés előtt javaslatait és eljárását védelmezhesse. Pedig épen egy a közös hadseregből áthelyezett egyénnek volna erre nagyobb szüksége, hogy az eredete által fölkeltett bizalmatlanságot az ékesszólás fegyverével legyőzze. És valószinüleg ez lesz az ok, miért hogy azon a közös hadseregből honvédségünkbe átlépett kitünő szakképzettségü egyének, kik a tárcza átvételére fölhivattak, a diszes állást elvállalni vonakodtak.

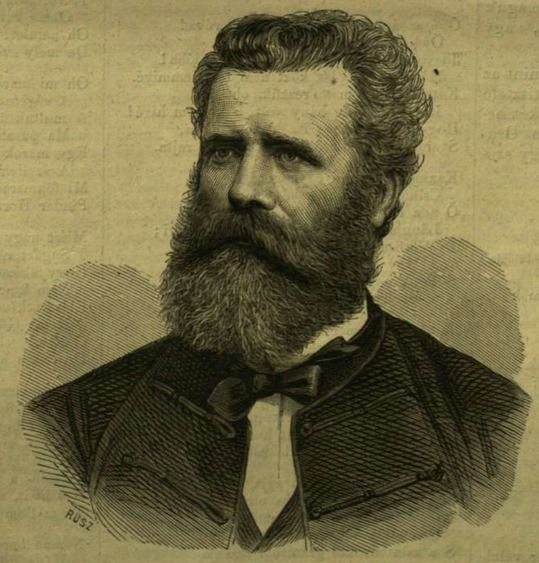

SZENDE BÉLA.

A választás tehát egyátalán nem volt könnyü, a mivel azonban nem akarjuk állitani, mintha az, kire nézve végre a megállapodás mintegy kényszerüleg történt, a föladatnak megfelelő képességgel nem birhatna. Az illető, a honvédelmi ügyérségi hivatal keletkezte óta előkelő állást foglal el abban, időnként e hivatal vezetésével is volt megbizva, s négy év alatt, mint ilyen, annak minden titkaiba avatva levén, megszerezhette mindazon ismereteket, melyek birtokában a bár nehéz állást még tán várakozást fölülmuló sikerrel is töltheti be.

Szende Béla született 1823-dik évben, Lugoson, hol atyja vagyonos földbirtokos volt. Iskolai tanulmányait szülővárosában kezdte, Szegeden, Pesten folytatta, és Kassán a jogi tanfolyammal végezte. Már mint tanuló, szép reménynyekre jogositó tehetségeknek adta jelét. Husz éves korában ügyvédi oklevéllel tért haza, hol azonnal aljegyzőnek, később alügyésznek, s végre főügyésznek választatott. A forradalom kitörvén, előbb a nemzetőrök közé állott, s egy ily nemzetőri zászlóaljjal a szerb határszéleken táborozott, hol a hadviselés csekély szerencsével folyt, de a szolgálat igen terhes és annyiban veszélyesebb volt, mint egyebütt, a mennyiben a kegyetlen szerb lázadók az elfogott magyarokat a vandalság és barbárság legsötétebb korszakaiban is hallatlan iszonyu kinzások közt végezték ki, mig a rendes osztrák csapatok a foglyokkal, ha nem is mint háboru-viselő féllel és mindenesetre szintén durván, de legalább kevésbbé kegyetlenül bántak. A honvéd és nemzetőr tehát szivesebben szolgált a felső táborokban, hol nagyobbszerü rendes csaták vivattak, és egy kis dicsőség is került hébehóba, enyhitőnek a kiállt sanyarra és szenvedésekre. A zászlóalj ideje kitelvén, az haza távozott, de Szende Béla e fenyegetett pontot nem hagyta el, hanem egy nemrég elhunyt sógorával, Gränzensteinnal önkéntes, akkor ugynevezett szabad